

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

Průmyslová výroba města České Budějovice

Vypracoval: Martin Kolář
Vedoucí práce: doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.

České Budějovice 2013

Prohlašuji, že předkládanou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně, respektive s podporou vedoucí bakalářské práce a při sběru dat ve spolupráci s Janem Bolkem. Dále prohlašuji, že jsem použil výhradně jen literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury a že jsem vyznačil všechny citace uváděné v práci.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou Univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne:

Podpis studenta:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí své bakalářské práce paní doc. RNDr. Dagmar Popjakové, PhD. za odborné konzultace, podnětné rady, vedení, obětavost a nasazení při zpracování této bakalářské práce. Dále bych rád vyjádřil poděkování panu Ing. Jiřímu Kotkovi z Krajské správy ČSÚ v Českých Budějovicích a panu děkanovi PF JU Mgr. Michalu Vančurovi, Ph.D. za poskytnuté materiály a rovněž i všem osloveným společnostem za spolupráci.

Abstrakt

Hlavním cílem bakalářské práce je zmapovat a popsat aktuální průmyslovou výrobu ve městě České Budějovice a zjištěný stav zkonfrontovat se stavem z doby před započítáním průmyslové transformace (1989), respektive se stavem v době, kdy transformace průmyslu v České republice byla ve svých počátcích (1994). Sledované byly následující ukazatele hodnocení průmyslu: velikostní struktura, odvětvová struktura, vlastnická struktura a prostorová diferenciací průmyslové výroby. Práce se obšírněji zabývá celou problematikou průmyslu jako hospodářského odvětví, sahající až do dob jeho vzniku, potažmo do dob průmyslové revoluce, a konče aktuálními hospodářskými tendencemi. Sledovaná byla i ekonomická situace největších podniků.

Klíčová slova: průmysl, průmyslová transformace, průmyslová výroba, České Budějovice, počet zaměstnanců

Abstract

Description and charting of current industrial production of the town České Budějovice (Budweis) are the main aims of this bachelor's paper. Actual condition is confronted with state of the years 1989 (status before the start of industrial transformation) and 1994 (condition of early industrial-transforming years in the Czech Republic). The main regards are: structure of employment, structure of industrial branch, structure of industrial ownership and spatial differentiations of industrial production. The work reports about industry since beginning of industrial revolution till nowadays economics trends. This thesis monitors economic situation of the biggest companies of the town too.

Key words: industry, industrial transformation, industrial production, České Budějovice (Budweis), number of employee

Obsah

Abstrakt	1
Obsah	2
Úvod	3
I. Datová základna a teoreticko-metodologická báze	5
I.1 Metody a vzorce	5
I.2 Přehled literatury.....	11
II. Vznik a historie průmyslu	17
II.1 Vznik a historie průmyslu v globálním kontextu	17
II.2 Industrializace v Českých zemích.....	20
III. Geografická charakteristika Českých Budějovic	22
III. 1 Fyzicko-geografická část	22
III. 2 Sociálně-geografická část.....	26
IV. Vývoj průmyslu na území města České Budějovice od počátku 19. století	29
V. Průmyslová charakteristika Českých Budějovic	35
V.1 Stav průmyslové výroby v Č. Budějovicích k roku 1989	35
V.2 Stav průmyslové výroby v Č. Budějovicích k 31. 12. 1994.....	37
V.3 Stav průmyslové výroby v Č. Budějovicích k roku 2011	40
V.3.1 Vlastnická struktura průmyslových podniků města České Budějovice z hlediska zahraničního vlastnictví.....	40
V.3.2 Právní forma průmyslových podniků města České Budějovice	44
V.3.3 Prostorová diferenciacie průmyslové výroby města České Budějovice.....	46
V.3.4 Odvětvová struktura průmyslové výroby města České Budějovice na základě počtu zaměstnanců	49
V.4 Analýza změn průmyslové výroby města České Budějovice mezi léty 1989, 1994 a 2011	54
V.4.1 Změna velikostní struktury průmyslové výroby	54
V.4.2 Index specializace průmyslu v Českých Budějovicích a v České republice v letech 1989 a 2011	61
VI. Analýza hospodaření největších podniků	66
VI.1 Analýza vybraných podniků.....	66
VI.2 Sumární zhodnocení analýzy hospodaření.....	71
Závěr	73
Literatura	75
Zdroje	77
Seznam obrázků.....	84
Seznam grafů	84
Seznam tabulek	84
Příloha	85

Úvod

Transformace průmyslové výroby, která započala počátkem 90. let spolu se změnou centrálně plánované ekonomiky na tržní, vedla k řadě změn, kterým se český průmysl musel přizpůsobit, chtěl-li na poli mezinárodně konkurenčního tržního prostředí obstát, ba dokonce jen „přežít“.

Transformaci chápeme jako jakýsi ideový návrat řízení průmyslových podniků zpět do minulosti, kdy se tehdejší Československá republika řídila kapitalistickými ekonomickými metodami (Kopačka 1996). Změny, jež transformace přinesla, se projeví nejen v rozložení a redistribuci průmyslu, obyvatel a kapitálu, ale i v průmyslové výrobě samotné (Hampl 1996). Toto vše bylo nutností, neboť dlouhá desetiletí pod vlivem centrálně plánované ekonomiky naši zemi silně poznamenala. Zastaralé neefektivní podniky s produkty nízké kvality, nesrovnatelné se západní konkurencí (Šerý 2010), spolu se zákonnou nutností absolutní zaměstnanosti v tržní ekonomice, nemohly nadále pokračovat ani okamžik. A právě s následky tohoto neutěšeného stavu je spojena další část interpretace pojmu transformace, tedy vypořádání se s bídným stavem průmyslové výroby, co se kvality a užitnosti produktů týká, přes technologie a postupy výroby po redukci přezaměstnanosti a zefektivnění výroby. Jedním slovem tedy jde o zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu na světových trzích. S transformací je rovněž spojen i příchod nových investorů ze zahraničí, kteří s sebou přináší moderní technologie výroby a postupy vedení podniku (Popjaková 2008 a Židek 2006).

Hypotéza 1:

S postupující terciarizací hospodářství způsobenou společenským a ekonomickým pokrokem, očekáváme změnu počtu zaměstnaných osob v průmyslové výrobě a změnu v odvětvové struktuře průmyslové výroby sledované na základě počtu zaměstnanců v jednotlivých odvětvích průmyslu mezi dnešním stavem a stavem před započítáním průmyslové transformace (Kopačka 1996, Popjaková 2008 a Kraft 2011).

Hypotéza 2:

Vzhledem k privatizaci průmyslových podniků, rodící se přeshraniční spolupráci obzvláště se sousedním Německem a Rakouskem a relativní výhodnosti investovat do místních podniků pro zahraniční investory, očekáváme markantní zastoupení

zahraničních podílů ve firmách, a to obzvláště z výše zmíněných zemí (Švejnar 1997, Žídek 2006 a Dvořák, Kubeš 2009).

Hypotéza 3:

Rovněž očekáváme velice výrazné navýšení počtu podniků, a to kvůli zavedení demokratických společenských principů a tržního typu ekonomiky, s níž je spojen vznik soukromého vlastnictví a možnost investic ze zahraničí (Žídek 2006).

Hypotéza 4:

Očekáváme i výraznou změnu velikostní struktury podniků, a to kvůli polistopadovému rozpadu dříve sloučených vzájemně si konkurujících podniků (Popjaková 2008, Baštová 2011 a Dvořák, Kubeš 2009) a již zmíněným širokým možnostem k zakládání firem nových.

Hlavním cílem bakalářské práce je podrobně zmapovat aktuální stav (r. 2011) českobudějovické průmyslové výroby z hlediska zaměstnanostní, odvětvové, vlastnické a prostorové struktury a tento zjištěný stav se do maximální možné míry pokusit srovnat se stavy z let minulých. Tyto charakteristiky uvedeme pro všechny průmyslové podniky, které svou produkci zajišťují přímo na území města a jejich počet zaměstnanců je alespoň 20. Ke zpracování dat bylo užito jednoduchých statistických a geografických metod. Následné výsledky jsou uváděny ve formách grafických, ale i kartografických výstupů.

Veskrze vedlejším cílem bylo ve stručné podobě zhodnotit aktuální ekonomickou situaci největších místních podniků.

I. Datová základna a teoreticko-metodologická báze

I.1 Metody a vzorce

Při shromažďování dat potřebných k vytvoření této práce, a to obzvláště dat z předtransformačního období, jsme narazili na řadu problémů, neboť podrobná data za územní jednotku města v podstatě neexistují, popřípadě je nelze brát za relevantní. Jedná se o datové soubory vztahující se k průmyslovým podnikům v rámci kraje, kterými disponuje Český statistický úřad (ČSÚ), jejich základním úskalím ovšem je, že byly konstruovány celkově k místu sídla podniku. Ovšem drtivá většina tehdejších podniků disponovala mnoha pobočkami, a tudíž většina podniků sídlících v Českých Budějovicích vykazovala údaje za všechny své pobočky dohromady a vztahovala je ke svému sídlu. Z tohoto důvodu je pro naši práci takto zkonstruovaná databáze nepoužitelná. Další podobnou databází ČSÚ je tzv. závodové výkaznictví, které se používalo pro hodnocení okresů. To je územně přesnější, ale vzhledem k řadě výjimek (data za závod nebyla, tak se použily údaje podnikové, nebo se vůbec nezjišťovala) a opět kvůli územnímu přesahu konkrétního místa závodu nelze ani toto použít. Tyto výkazy již samozřejmě k dispozici nejsou. Údaje z nich by snad bylo možno dohledat v dobových publikacích (Kotek 2013). Dalším závažným úskalím byl fakt, že takováto data, která byla pro naši práci vyžadována, jsou veřejně jen stěží dostupná.

Asi jediná existující a věcně správná data za územní jednotky měst z období konce 80. let 20. stol. pocházejí z počítačové databáze Provozovny ústředně řízeného průmyslu v roce 1989 (ČSÚ 1990), kterou nám poskytl pan děkan PF JČU Mgr. Michal Vančura, Ph.D., který se problematikou průmyslu po léta zabývá.

Nejstarší data z let devadesátých pocházejí až z konce roku 1994 a najdeme je ve Statistickém průvodci městem České Budějovice, který 30. 4. 1996 vydala divize ČSÚ České Budějovice (ČSÚ 1996). S tímto datovým souborem je nicméně spojeno mnoho problémů. Mimo kumulace jednotlivých průmyslových odvětví do skupin, které za ně znemožňují získat konkrétní údaje, což platí i o údajích za jednotlivé podniky, to je i metodologický fakt, že byly započítány všechny podniky s počtem zaměstnanců alespoň 25. A dalším silně ztěžujícím faktorem je i samotná interpretace počtů podniků, neboť tato publikace pracuje jen s pojmem pracoviště místo pojmu podnik. Ovšem ne jeden podnik mohl mít pracovišť vícero.

Problémům se nevyhnula ani námi tvořená datová základna aktuálního průmyslu Budějovic, která je z těchto všech nejobsáhlejší a nejkonkrétnější. K jejímu zpracování bylo nutné přidat přesná data o počtech zaměstnanců, lokalizaci výroben a státní příslušnosti majitelů do seznamu průmyslových podniků sídlících v Českých Budějovicích z Rejstříku ekonomických subjektů (RES), jež nám poskytla Krajská správa ČSÚ České Budějovice (ČSÚ 2012a). Přesné počty zaměstnanců u většiny podniků z výše zmíněného seznamu se podařilo získat z jejich výročních zpráv, které jsou volně dostupné na internetových stránkách Obchodní rejstřík a Sběrka listin (OR 2013). Bohužel u značného množství firem je tento údaj nedostupný, a tak jsme je byli nuceni kontaktovat prostřednictvím dotazníku, a to prostřednictvím elektronické pošty. V této fázi jsme spojili síly s Janem Bolkem, neboť datová základna pro jeho BP Identifikace klastrů v průmyslu města Českých Budějovic byla ve shodě s naší.

První fázi zjišťování údajů z OR jsme prováděli společně s Janem Bolkem. Firmy, jež požadované údaje nezveřejňují, následně Jan Bolek obeslal emailovým dotazníkem (viz příloha: 4 na str. 88), a to ve třech kolech, první v prosinci 2012, druhé v lednu a třetí v únoru 2013. Celkem takto rozeslal 40 dotazníků, z nichž se vyplněných vrátilo 22.

Pokud oslovené firmy na dotazník neodpověděly, byly posléze Janem Bolkem telefonicky kontaktovány. Tato fáze sběru dat probíhala ve druhé polovině března 2013. Pokud ani toto nevyšlo, posledním východiskem byl pokus o opětovný emailový kontakt (jen prosba o sdělení počtu zaměstnanců, bez žádného dotazníku), či navštívení jejich internetových stránek a zde se námi potřebný údaj pokusit dohledat, popřípadě zjistit i jiné aktuální informace. Tuto fázi jsem prováděl já osobně na začátku dubna 2013.

V úvodu zmíněný problém spočíval v dosti velkém počtu firem (asi 15 %), které údaj o počtu svých zaměstnanců považovaly za natolik důvěrný, že jej nechtěly uvést, a výsledek naší práce by tudíž byl, a to obzvláště v oblasti odvětvové struktury průmyslu zpracované na základě počtu zaměstnanců, silně devalvován, pokud by se jej nepodařilo nikterak zmenšit. Naše výrazné úsilí toto na počátku vysoké procento nakonec nezanedbatelně snížilo, bohužel ale ne zcela eliminovalo. Podniky k nám totiž nemají žádnou sdělovací povinnost a závisí čistě na jejich dobré vůli, zda nám požadované údaje poskytnou či nikoliv. Jisté podniky takovýto údaj mohou považovat za své obchodní tajemství a nám nezbyvá než jejich rozhodnutí s respektem akceptovat. Údaje o státní příslušnosti vlastníků podniků byly získány z internetových stránek Ministerstva financí

ČR, konkrétně z Rejstříku firem ARES (ARES 2013b), popřípadě z výročních zpráv podniků, u nichž námi požadovaný údaj v ARESu chyběl, těch nicméně bylo minimum, o to horší ale bylo majetkové propojení přes řadu dalších ovládajících firem rozkrýt.

Ze seznamu průmyslových podniků s počtem zaměstnanců v intervalech od 20 do 2 999 působících v Českých Budějovicích jsme po získání přesných údajů o počtech zaměstnanců u jednotlivých podniků zjistili, že jich nyní již celá řada nesplňuje nutnou podmínku naší práce, tedy minimální počet zaměstnanců alespoň 20. Jedná se o čtyři podniky: TISKÁRNA PROTISK, s.r.o., TSE-nástrojárna spol. s r.o., Jihočeský vodárenský svaz a Autoplast, spol. s r. o. Tento pokles zaměstnanosti přisuzujeme nutnosti redukce nákladů kvůli ekonomicky tíživému stavu posledních několika let.

Dalším faktorem, který se při zkoumání objevil, bylo zjištění, že opět nezanedbatelný počet firem zapsaných u obchodního soudu v Českých Budějovicích zde má jen své sídlo, popřípadě prodejní pobočky ale nikoliv výrobu. Toto je například případ společnosti K III, spol. s.r.o., jinak známé jako pekárna Srnín, která má v Budějovicích kromě mnoha poboček i sídlo, ovšem vlastní výrobná je v obci Srnín. Většina těchto podniků má své výroby v rámci Jihočeského. Extrémními případy z tohoto pohledu jsou společnosti Wienerberger cihelna Jezernice, spol. s r. o., která sice sídlí jako ostatní společnosti rakouského koncernu Wienerberger v Plachého ulici, tedy v samotném centru města, ovšem výrobní místo, obec Jezernice, leží až na Moravě a výrobná společnost SILIKE keramika, spol. s r.o. je v Děčíně.

Specifickým podnikem je ROLLO České Budějovice s.r.o., které disponuje dvaatřiceti zaměstnanci a patří do kategorie CZ-NACE: Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých. Hlavní obchodní náplní podniku je ovšem spíše než výroba těchto produktů, jejich prodej, neboť firma má v Budějovicích hned čtyři prodejní pobočky (na náměstí Přemysla Otakara II., naproti vlakovému nádraží, u polikliniky Jih a v Krajinské ulici, kde je pekařství zároveň i kavárnou). Vlastní výrobou se zabývá pouze deset zaměstnanců z celkového počtu dvaatřiceti, a to na dvou místech (v pobočce na Nádražní a v samotné výrobě v ulici J. Hůlky), zbytek zaměstnanců spadá do kategorie služeb, protože se jedná v drtivé většině o prodavačky. Proto jsme ani tento podnik nemohli zahrnout do výpočtů a znázornit v kartodiagramu.

Firma UMDASCH Shop - Concept spol. s r.o. se ocitla v likvidaci, tudíž není v našem šetření zahrnuta. Nezahrnujeme ani firmu BONUS obchodní agentura, spol. s r.o., která svou výrobu přesunula do Borovan.

Výše zmíněné podniky, jež jsou uvedeny v tabulce 1, dohromady čítají 2 602 zaměstnanců, z nichž je zaměstnáno:

- 67 osob v podnicích, jejichž celkový počet zaměstnanců nedosahuje 20
- 10 osob, o nichž víme, že pracují v průmyslové výrobě v podniku, který přesahuje hranici 20 zaměstnanců, ale to jen díky jiným zaměstnancům zaměstnaných v neprůmyslových odvětvích
- 2 515 osob v podnicích, které nemají výrobní na území města Č. Budějovice

Tabulka 1: Podniky nespĺňující kritéria práce

název subjektu	ulice	počet zaměstnanců	CZ-NACE	název CZ-NACE	poznámka	vlastníci (st. příslušnost)
Autoplast, spol. s r. o.	Nemanická 1798	18	30300	Výroba letadel a jejich motorů, kosmických lodí a souvisejících zařízení		CZ
BONUS obchodní agentura, spol. s r.o.	Pekárenská 79	28	22190	Výroba ostatních pryžových výrobků	Výroba přesunuta do Borovan	CZ
Gabriella Salvete a.s.	Krajinská 16/251	45	20420	Výroba parfémů a toaletních přípravků	Sídlo, provoz u Strakonice	CZ
HAUSER spol. s r.o.	Lidická tř. 16	198	28250	Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení	sídlo, provoz v Kaplici	A
Jihočeský vodárenský svaz	S. K. Neumanna 19	12	36000	Shromažďování, úprava a rozvod vody		CZ
K III, spol. s r. o.	Lipenská 35	180	10710	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	pekárna Srnín má v ČB jen prodejny a sídlo	CZ
LD OKNA a.s.	Klaricova 22	100	22230	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví	sídlo, výroba Lomnice nad Lužnicí	CZ
Madeta, a.s.	Rudolfovská 246/83	1 605	10510	Zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů	Výrobní: Pelhřimov, Planá n. Lužnicí, Řípec, J. Hradec, Prachatice a Český Krumlov	CZ
ROLLO České Budějovice s.r.o.	J. Hůlky 1932/11	10 (celkem 32)	10710	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých		CZ
SILIKE keramika, spol. s r.o.	Plachého 388/28	79	23200	Výroba žáruvzdorných výrobků	sídlo, výroba v Děčíně	CZ
TISKÁRNA PROTISK, s.r.o.	Rudolfovská 617	19	18120	Tisk ostatní, kromě novin		CZ
TSE-nástrojárna spol. s r.o.	Mánesova 74	18	25730	Výroba nástrojů a nářadí		CZ
UNIWORKS CB s.r.o.	Žižkova tř. 309/12	10 (celkem 180)	33140	Opravy elektrických zařízení	Asi 170 zaměstnanců pracuje na montážích mimo Č. Budějovice	CZ
Wienerberger cihlářský průmysl, a. s.	Plachého 388/28	240	23320	Výroba pálených zdicích materiálů, tašek, dlaždic a podobných výrobků	výroba v Jezernici	A
Wienerberger euroform, spol. s r. o.	Plachého 388/28	40	25730	Výroba nástrojů a nářadí		A
Wienerberger eurostroj, spol. s r. o.	Plachého 388/28	společný s euroformem	33120	Opravy strojů		A

Pramen: ČSÚ 2012 a vlastní výzkum

Celkem šest podniků, tedy méně než 10 %, nám odmítlo požadovaná data sdělit. Na základě informací z internetových stránek společnosti Bohemia Works s.r.o. (Bohemia Works 2013) byla tato společnost z našeho bádání vyřazena, neboť změnila svůj obor podnikání a nyní je personální agenturou. Počet zaměstnanců textilní společnosti JIVATEX s.r.o. byl zjištěn z internetových stránek Chráněných dílen (CHDNET 2013), neboť 93 % jejich zaměstnanců je ZTP. Poslední vyřazenou firmou je slovenská LEFF CZ s.r.o., neboť se domníváme, že firma je aktuálně nefunkční, neboť nikde veřejně neuvádí (nebo vůbec nemá) své internetové stránky, emailové ani telefonní spojení a po léta nepřispívá do OR. Její sídlo navíc pokládáme za pouhou „poštovní schránku“, neboť velmi malou nemovitost (Google 2013) sdílí s dalšími 11 firmami (kurzycz 2013). Akceschopnost takového podniku a možnosti získání nových zakázek jsou tedy značně diskutabilní.

Ve výsledku se tedy musíme potýkat s faktem, že celkem u 3 ze 74 průmyslových podniků (4 %), splňujících podmínky našeho výzkumu a zároveň působících v Českých Budějovicích, se bohužel nepodařilo získat potřebná data. Posledním metodologickým úskalím je, že společnost Belis (Belis, s.r.o. a Belis EU, s.r.o.) s pěti sty zaměstnanci pracuje v rámci dvou odvětví (strojírenství a hutnictví), bohužel přesné rozdělení počtu zaměstnanců mezi ně zůstává neznámo.

K vzájemnému průniku průmyslových odvětví branných podle různých metodik (JKOHN a CZ-NACE) bylo užito tabulky Agregovaná odvětví průmyslu na základě klasifikace JKOHN, OKEČ a CZ-NACE (Bašťová 2011, s. 22 – viz příloha: 3 na str. 87).

Indexu specializace průmyslu Českých Budějovic bylo užito k analýze odvětvové struktury průmyslu. Tento index informuje o specializaci území z hlediska odvětvové struktury průmyslu. Nadále dává představu o stupni významnosti průmyslového odvětví v dané územní jednotce v porovnání s postavením průmyslového odvětví v hierarchicky vyšší prostorové jednotce. Jeho hodnotu zjistíme z následujícího vzorce:

$$I_{si}^1 = \frac{P_{io} / P_{ic}}{P_{jo} / P_{jc}}$$

I_{si} – index specializace i-té teritoriální jednotky ($i = 1, 2, \dots, n$)
 P – počet zaměstnaných
 o – zaměstnání v daném průmyslovém odvětví
 c – zaměstnání v průmyslu celkem
 i – region hierarchicky nižší (ČB)
 j – region hierarchicky vyšší (ČR)

Pramen: Toušek a kol. (2008, s. 189)

Výsledné hodnoty, jež byly zpracovány podle průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách, byly důkladně porovnávány s hodnotami za celou republiku. Nasnadě by zajisté bylo porovnání i s nižšími územními jednotkami, tuto možnost ovšem překazila nedostupnost takovýchto dat pro rok 1989 a rovněž i výše zmíněné problémy ohledně počtu zaměstnanců koncernových podniků uváděných za všechny pobočky k jednomu centrálnímu místu. Pro vyšší vypovídací hodnotu byly českobudějovické hodnoty indexu specializace jednotlivých průmyslových odvětví porovnány s hodnotami města Plzně.

K určení prostorové koncentrace průmyslu bylo užito koeficientu koncentrace neboli lokalizačního kvocientu, který vyjadřuje porovnání úrovně koncentrace průmyslu, potažmo průmyslového odvětví ve zvolené územní jednotce s úrovní koncentrace průmyslu v hierarchicky vyšší územní jednotce. Vypočte se následovně:

$$K_{ki} = \frac{P_{ip} / P_{io}}{P_{jp} / P_{jo}}$$

K_{ki} – koeficient koncentrace

P – počet

p – zaměstnaní v průmyslu

o – ekonomicky aktivní celkem

i – územní jednotka hierarchicky nižší

j – územní jednotka hierarchicky vyšší

Pramen: Toušek a kol., (2008, s. 191)

Při zpracování práce bylo použito analytických metod, mezi něž patří statistické, heuristické, historické a komparativní metody, jež se prolínají celou prací. Dalšími použitými metodami byly kvalitativní a kvantitativní analýzy, ty sloužily v případě ověření hypotéz. Kartografických metod kartodiagramu bylo využito při konstrukci obrázků 3 a 4. Kartodiagram je vyjadřovací prostředek sloužící k vyjádření kvantity, a to obzvláště znázorněním absolutních hodnot jevu a jejich rozmístěním v prostoru (Kaňok, Voženílek 2008b). Spolu s nimi bylo užito intervalové plynule navazující stupnice (Kaňok, Voženílek 2008a). Zmíněné kartografické výstupy byly konstruovány s využitím podkladové GIS vrstvy České Budějovice, kterou poskytl Kraft (2012). Pro zlepšení orientace byly v mapách zachovány trasy linek MHD.

I.2 Přehled literatury

Tato kapitola si vytýká za cíl pojednat o odborných publikacích tematicky se vztahujících k otázkám řešeným v této bakalářské práci. Jedná se o přehled vybraných českých a zahraničních odborných publikací a zdrojů dostupných z internetu.

Na základě prostudování níže probírané literatury, bychom ji rozdělili na dvě tematicky odlišné skupiny. První skupina obsahuje díla vážící se svým tématem k problematice transformace průmyslu v direktivních (centrálně plánovaných) ekonomikách na moderní průmysl fungující v ekonomikách řízených jen a pouze trhem samotným (jistě státní intervence v tomto vyjádření pomíjíme). Tato kapitola tvoří jádro tohoto přehledu literatury. Druhá skupina se váže k otázkám průmyslu jako takového, tedy celosvětového fenoménu posledních několika staletí a k průmyslu a jeho historii v Českých Budějovicích.

I.2.1 literatura týkající se transformace průmyslu

Transformací průmyslové výroby na území bývalého Československa se zabývala velká řada autorů, neboť, jak uvádí M. Hampl (1996, s. 93): „Se mj. jedná o významný proces, resp. procesy specifického (nápravného) typu, které lze chápat jako aktuální geografickou redistribuci obyvatelstva a kapitálu podle přirozených rozvojových předpokladů regionů a sídel, jako určitou opravu předchozího neefektivního investování apod.“ A právě proto sem zařazujeme i tohoto autora, který se nezabývá přímo transformačními procesy v ekonomice, ale spíše sociogeografickými otázkami transformace společnosti. Jenže s průmyslem je úzce spojena jak lokalizace kapitálu, tak i pracovních sil.

Předních českým autorem zabývajícím se otázkami transformace průmyslu je V. Toušek, a to jak ve své habilitační práci, tak i v odborných publikacích, při jejichž tvorbě často spolupracuje s J. Kuncem nebo M. Vančurou. Zabývají se hodnocením různorodých vlivů, jimiž je provázán průmysl, potažmo přímo jeho transformace, se sociální geografii (Toušek, Kunc, Vystoupil 2009).

L. Kopačka chápe transformaci jako ideový návrat před rok 1948, respektive ještě před druhou světovou válku (Kopačka 1996, s. 219). Což je prakticky v souladu s názorem M. Hampla uvedeným výše. Podle L. Kopačky se naše nyní otevřená

ekonomika jen stěží může s úspěchem konfrontovat se světem. Autor dále pokládá za velký problém nedostatečně vyvinutý spotřební průmysl, a to v protikladu s velmi rozsáhlým průmyslem těžkým a výrobou výrobních prostředků, který byl velice neefektivní. Na druhou stranu Kopačka těžký průmysl neodsuzuje a domnívá se, že jistá jeho odvětví se ve světě mohla prosadit, v cestě jim ovšem stála liberalizace cen a velmi silné podhodnocení kurzu koruny. V transformačním období nastaly rovněž snahy o záchranu těžkého průmyslu, poněvadž zde byl silně zastoupen a vázal na sebe mnoho pracovních sil. Tyto snahy vedly k navázání vztahů se zahraničím a modernizaci českého těžkého průmyslu. Po rozdělení ČSFR na samostatnou Českou a Slovenskou republiku autor konstatuje, že Slovensko disponuje modernějším průmyslem než ČR, protože většina jeho provozů byla nově vybudována za éry socialismu, zato ty české pocházejí z předválečného období. Toto je samozřejmě velký problém, který ovlivnil řadu potenciálních investorů.

K tématu bylo zpracováno mnoho odborných a diplomových prací. Za všechny jmenujme disertační práce M. Vančury (2002), jenž se zabývá průmyslovou transformací v celé republice, popřípadě M. Baštovou (2011), která se zabývá průmyslovou transformací v Plzni nebo práci O. Šerého o stavu českého průmyslu po roce 1989 (2010) nebo M. Kullu (2005) píšícím o transformaci průmyslu v Bratislavě.

Rovněž obecnými okolnostmi týkajícími se tohoto tématu, ale i případovými studii ve Slovenské republice, se intenzivně po řadu let zabývá D. Popjaková (1999, 2001, 2008). Podle těchto prací transformace průmyslu přináší změny ve vlastnictví, velikosti podniků. Vysoký důraz je kladen na vysokou efektivitu výroby, konkrétně tedy na vědu a inovace, které vedou k většímu využití moderních strojů a výrobních linek, a tudíž je jejich následkem snížení počtu pracovníků, které zákonitě vede k vyššímu počtu zaměstnanců v ostatních sektorech, tedy ve službách (terciér), ale i ve vyšších sektorech kvartéru a kvintéru, právě na úkor sekundéru, protože došlo ke změně požadavků na zaměstnance, vyžaduje se vyšší kvalifikace a flexibilita. Dále zdůrazňuje změny v rozmístění výrobních podniků ovlivněné novými lokalizačními faktory a jejich výrobních odvětví a organizaci a v neposlední řadě vyšší zaangažovanost zahraničního kapitálu v transformovaných ekonomikách, které mu skýtají nebývalé možnosti. Toto se odráží na vzniku nových technologických parků ve městech a celých nových průmyslových oblastí – technopolí (Popjaková 2001, s. 18). Transformaci tudíž

rozumíme jako změny plynoucí ze změn ve fungování průmyslu a ze změn ve světové ekonomice, která míří neustále dopředu a jejímu působení se nyní otevřely dveře do této doby izolovaných a moderním trendům nestačících ekonomik států schovaných za „železnou oponou“.

Z dalších zahraničních autorů zmiňme společnou práci Američana J. Picklese a Angličana A. Smithe (1998), kteří se zabývají transformací v prostoru celé střední a Východní Evropy, ale neopomínají i situaci v Rusku, a dokonce i zeměmi dálného východu, které mají namířeno ke kapitalismu – Číně a Vietnamu. Hodnotí, že Česká republika se s transformací vypořádala velmi dobře v porovnání s ostatními státy, když zvládla rychle privatizaci, udržela nízkou nezaměstnanost a rychle „zezápádněla“. Nicméně upozorňují i na řadu pochybení. Kapitola od P. Pavlíka, kde se autor přímo zabývá těžbou uhlí v severních Čechách (okresy Most, Chomutov, Teplice a Ústí nad Labem), jež hrála v socialistickém hospodářství stěžejní úlohu. Příspěvek kromě jejich privatizace hodnotí i jejich katastrofální dopad na životní prostředí.

Výše zmínění se z velké většiny zabývají tématem transformace ekonomiky z pohledu sociálních geografů. Následující dva autoři ovšem z pohledu čistě ekonomického.

Známý ekonom Jan Švejnar, dlouhá léta působící v USA, konstatuje, že transformace v postsocialistických zemích vždy nepřinesla jen pozitiva a úspěch. Na příkladu naší republiky nastoluje fakt, že ČSR před 2. sv. válkou patřila k nejvyspělejšími zemím a ptá se, zda se k nim nyní transformací může navrátit. Na tuto skutečnost upozorňuje i Šerý (2010). Švejnar určuje za rozhodující prvek vedoucí k úspěchu geografickou polohu, neboť ČR je nejzápadnější transformující se ekonomikou s čímž jde ruku v ruce i vysoký lidský kapitál místních obyvatel (na tyto myšlenky se odvolává i L. Židek, viz níže). Transformační opatření zřetelně zvýšila inflaci v roce 1991 na 10 %. Uvolnění cen následně vedlo k jejich růstu o 58 % v témže roce. Počáteční období transformace srazilo HDP o 21 % mezi léty 1990-92 a pokles průmyslové výroby o 33 %. Toto pokračovalo až do roku 1994. Takovýto pokles HDP byl způsoben právě značným poklesem průmyslové výroby zkráje 90. let. Specifikem ČR od ostatních transformujících se ekonomik pak byla nízká nezaměstnanost 4,4 %, ostatní státy dosáhly dvouciferných údajů. J. Švejnar se nadále zabývá různými ekonomickými aspekty a srovnává je s ostatními transformujícími se státy.

L. Žídek rovněž považuje proces transformace ekonomiky za nesmírně složitý, plný problémů a těžkostí. (Žídek 2006, str. V). Transformaci chápe jako reformu ekonomiky, tak i společnosti. Zde může jeho názor zkonfrontovat s podobným názorem M. Hampla (1996). Nicméně v době začínající transformace Žídek nalézá pozitiva, jako je vynikající poloha sousedící s Německem a Rakouskem. Toto vše znamenalo výhodu oproti jiným transformujícím se ekonomikám situovaným více na Východě (Švejnar 1997, 2002 v Žídek 2006). Autor zdůrazňuje silné zaostávání ekonomiky a HDP vlivem komunistického řízení. Žídek nadále zpochybňuje fakt, že ekonomika nemohla být centrálně plánovaná a výroba centrálně řízená, neboť se domnívá, že takto by vůbec nemohla fungovat. Podle něj šlo o jakousi pokřivenou tržní ekonomiku.

Autor se zmiňuje i problémech, které transformace přinesla přímo do podniků, jenž doposud byly neefektivními a plýtvaly zdroji, z čehož plynula jejich neschopnost prosadit se na západních trzích. Dalšími problémy byly zadluženost a zacílení na těžký průmysl. Po roce 1990 značně vzrostl počet soukromých podnikatelů. Žídek konstatuje, že transformace přinesla značnou řadu pozitiv, a to jak ekonomických, tak i společenských a politických.

Tito dva posledně jmenovaní autoři se tématem transformace zabývají hluboce ekonomicky, což je pro naše potřeby sociální geografie až zbytečně vyčerpávající způsob.

Závěrem můžeme zkonstatovat, že pohled na vymezení a interpretování pojmu transformace je u všech předních autorů vesměs podobný. Chápu ho tedy jako jakýsi ideový návrat řízení průmyslových podniků zpět do minulosti, kdy se tehdejší Československá republika řídila kapitalistickými ekonomickými metodami. Autoři rovněž podotýkají, že transformace je spjata s velkou řadou změn v rozložení a redistribuci průmyslu, obyvatel a kapitálu a řadou změn v průmyslové výrobě samotné. Toto vše je nutností, neboť dlouhá desetiletí pod vedením centrálně plánované ekonomiky, kterou nesmyslně zajímalo jen na kolik procent splní před x lety stanovený plán, jenž v drtivé většině případů neodpovídal aktuální ekonomické situaci, která se měnila a měnila takřka ze dne na den a který vedl k takřka naprosté devastaci prakticky jakýchkoli ziskových a potřebných ekonomických aktivit. Jak uvádí Šerý, ČSR patřilo co do zastoupení průmyslu ke světové špičce, ovšem jeho kvalita byla nesrovnatelně horší (Šerý 2010). Tento kvalitativní rozkol v produkci mezi Západem a Východem byl započat v 70. letech, kdy jej vyvolaly následky ropných krizí, které nastartovaly snahy po

nutnosti zefektivnit nejen produkci, ale i produkty samotné a kompletní orientaci na nové technologie. Tomuto stavu nemohla socialistická produkce, plánovaná po pětiletkách, nikterak konkurovat (Vančura 2013). O tom, že úžasné výsledky hospodaření, které zpravidla o desítky procent překračovaly plán, byly často jen uměle smyšlené a měly idealistickým způsobem sloužit k propagandě režimu, se netřeba rozšiřovat. Případy, kdy bylo podle plánu vyrobeno extrémní množství traktorů, které nikdo nechtěl, silně kontrastují s těžkým nedostatkem produktů denní spotřeby lehkého průmyslu. Toto vše se zákonnou nutností absolutní zaměstnanosti v tržní ekonomice (Kopačka 1996) nemohlo nadále přežívat. A právě s následky tohoto neutěšeného stavu je spojena další část interpretace pojmu transformace, tedy vypořádání se s bídným stavem průmyslové výroby, co se kvality a užitnosti produktů týká, přes zavedení nových technologií a postupů výroby po redukci přezaměstnanosti a zefektivnění výroby. Stručně řečeno jde o zvýšení konkurenceschopnosti tuzemského průmyslu na světových trzích. S transformací je rovněž spojen i příchod nových investorů ze zahraničí, kteří s sebou přinášejí moderní technologie výroby a postupy vedení podniku, čili nezbytnosti k úspěšnému provedení transformace. Václav Klaus považuje transformaci v České republice, ve srovnání s transformacemi v jiných postsocialistických zemích, za podařenou (Klaus 2013).

I.2.2 literatura týkající se obecných otázek průmyslu a průmyslu v Českých Budějovicích

Úvodem do problematiky průmyslu se zabývají Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J., a kol., (2008). Výše zmínění pojednávají o vzniku průmyslu, o vzniku a vývoji vědní disciplíny, která jej zkoumá a o mnoha dalších tématech spojených s touto problematikou, jako jsou průmyslové lokalizační faktory, detailně charakterizují hlavní průmyslová odvětví a zabývají se aktuálními tendencemi a možností vývoje směrem do budoucna.

Do této skupiny můžeme zařadit i problematiku klastrů. (Pavelková D. a kol. 2009) klastr interpretuje podle M. E. Portera (1990 cit. v Pavelková D. a kol., 2009 s. 26) jako geograficky blízké seskupení vzájemně provázaných firem, specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb a souvisejících institucí v konkrétním oboru i firem v příbuzných oborech, které spolu soutěží, ale také spolupracují, mají společné znaky a také se doplňují. Klastry tedy skýtají možnost jak vážně konkurovat a prosadit se malým

podnikům vůči velkým, mocným a nadnárodním gigantům v globalizovaném světě. Jinými slovy se jedná o spolupráci malých a středních firem, místní samosprávy, vysokých škol a výzkumu. Tato tendence započala v 80. letech a pro Evropskou unii je nesmírně cennou, protože podle ní malé a střední podniky nesou inovace, zaměstnanost a sociální integraci a přitahují investice.

V této části našeho přehledu literatury jsme omezení zdaleka nejvíce, protože mezi odbornými pracemi zabývajícími se přímo českobudějovickým průmyslem a jeho historickým vývojem, mnoho odborných publikací nenajdeme. A proto zvláště vyzdvihujeme práci lokálních autorů Dvořáka a Kubeše (2009), kteří v ní vyčerpávajícím způsobem mapují vývoj nejrůznějších komerčních odvětví a průmyslu v metropoli jižních Čech. Patrné je, že u prvních průmyslových počínů v Českých Budějovicích stáli němečtí občané (myslíme budějovické Němce). Tyto dva živly (německý a slovanský) si v průběhu let v Budějovicích značně konkurovaly a asi bychom jen s velkými obtížemi hledali nějaké odvětví, kde by Němcům nekonkurovali Češi a opačně.

Ostatními zdroji zabývajícími se průmyslem v Českých Budějovicích, jsou již jen internetové zdroje, a ať už se jedná o oficiální stránky města, které se tímto tématem zabývají jen velmi obšírně a jen a pouze těmi nejdůležitějšími podniky, které mají historickou tradici. Pojednávají tedy pouze o KOH-I-NOORU HARDTMUTH a pivovarnictví (ČB 2013c,d).

Na druhou stranu naprosto všechna průmyslová odvětví v Českých Budějovicích mapují specializované stránky shrnující všechny tržní aktivity na území města. Za všechny jmenuje např. najisto.cz, zřizované portálem centrum.cz (Najisto.cz 2012). Ovšem jedná se jen o komerční produkt sloužící k propagaci a doplňující funkci Zlatých stránek.

Další bližší informace o historii nejvýznamnějších budějovických podniků můžeme nalézt a prostudovat na jejich internetových stránkách (např. Budweiser Budvar má pěknou internetovou prezentaci své historie, BB 2012c).

II. Vznik a historie průmyslu

Následující kapitola přiblíží zrod průmyslové výroby a její počátky na českém území.

II.1 Vznik a historie průmyslu v globálním kontextu

Za období, kdy byly položeny základní kameny světového průmyslu, můžeme pokládat dobu počátku průmyslové revoluce, kterou můžeme datovat do druhé poloviny 18. stol. Průmyslová revoluce s sebou nepřináší jen nový fenomén průmyslu, který se šíří z míst svého vzniku, střední Anglie (Spojené království bylo tehdy zdaleka nejvyspělejší zemí, z čehož plyne i označení „továrna světa“), postupně přes západní Evropu do celého světa, ale i dosud nevídané změny růstu počtu obyvatelstva, rapidní technický pokrok spolu s výrazným rozvojem většiny vědeckých oborů, a tak průmyslová revoluce velmi výrazným způsobem ovlivnila celou společnost i kulturu (KIP ZČU 2012).

Za jednu z podmínek průmyslové revoluce a podmínku jejího vzniku právě v této oblasti západní až severozápadní Evropy, jistě můžeme pokládat kromě zrušení nevolnictví, které uvolnilo pracovní sílu a následně ji umožnilo volné stěhování do měst (Vančura 2013) i protestantské vyznání, které zde tehdy hrálo dominantní roli. Podle koncepce sociologa Maxe Webera a jeho knihy *Protestantská etika a duch kapitalismu* (1905) vede protestantská etika a mentalita k asketismu a odříkání si a zároveň ke snaze být dobrým a úspěšným člověkem. Toto náboženství vzhledem k predestinaci věřících vede k jejich zvýšenému úsilí, potažmo pracovnímu nasazení. Což, pokud je důsledně konáno, vede ke tvorbě značného bohatství, které ovšem musí být racionálně využito. Poté protestant, vedoucí takovýto život, může po své smrti očekávat spasení. Z těchto tezí a principů se později v Nové Anglii (severovýchod USA) zrodil kapitalismus, ale za prapočátek těchto vizí a z nich plynoucích ekonomických důsledků můžeme považovat již zrod průmyslové revoluce v Evropě (Weber 1997).

Jak již bylo v předchozím odstavci nastíněno, s průmyslovou revolucí koreluje další důležitý termín, a tím je demografická revoluce, neboli komplexní revoluce moderní doby, která v zemích procházejících průmyslovou revolucí započala přibližně kolem roku 1810 a ukončena byla přibližně o devadesát let později. Jedná se o stav, kdy ve společnosti byla velmi běžná vysoká hrubá míra porodnosti, na druhou stranu ovšem i hrubá míra úmrtnosti, a to ve všech věkových kategoriích. V tuto dobu ovšem výrazný

vědecko-technický, ale i společenský pokrok velmi znatelně přispívají k citelnému snížení úmrtnostních čísel díky lepší výživě, lékům, hygienickým návykům a pokrokům v zemědělské produkci není nyní společnost, až na výjimky, závislá na neúrodě a z ní plynoucích hladomorech. Nicméně, i když řada vysoce infekčních nemocí stále zůstává nevymýcená a vysoká koncentrace obyvatelstva, a to převážně v dělnických čtvrtích, je pro ně přímo živnou půdou, úmrtnost rapidně klesá a počet obyvatel se násobně navyšuje, neboť hrubá míra porodnosti zůstává na vysoké úrovni. Obě revoluce tedy pro lidstvo znamenaly výraznou kvalitativní změnu k lepšímu (Nováček 2012a).

Průmyslová revoluce rovněž přináší i doposud nejzásadnější zlom ve struktuře osídlení a masivní nárůst urbanizace, neboť právě města se stávají centry průmyslových aktivit a jejich význam nadále roste.

Celou historii průmyslové výroby můžeme rozdělit do tří fází (Popjaková 2001 a Toušek a kol. 2008): 1. počáteční

2. fordismus

3. postfordismus

Počáteční fáze - přibližně od r. 1750 po konec 19. stol.

Hnacím motorem této doby se doslova stal revoluční vynález Jamese Watta z roku 1765 – parní stroj, jenž našel uplatnění v řadě strojů zahrnutých do výrobního procesu v nejrůznějších odvětvích, obzvláště pak v textilním průmyslu, jenž je nejstarším průmyslovým odvětvím (Toušek a kol. 2008). Parní stroj využívá jako energetický zdroj převážně uhlí, a proto byla centra průmyslové revoluce právě v oblastech, kde se vyskytovaly jeho mohutné zásoby (např. střední Anglie). Samozřejmě neopomíjeme výše zmíněné důvody nutné pro vznik a rozvoj průmyslové revoluce.

Parní stroj sehrál ovšem ještě další stěžejní roli v dějinách průmyslové revoluce, neboť jej využil vynález Richarda Trevithicka z roku 1804, parní lokomotiva (Farndon 1999), s níž se naskytla možnost nového a velmi intenzivní využití železnic k přepravě zpočátku jen surovin a výrobků, později i osob. Cestující se prvně svezli vlakem roku 1830 na trati Manchester – Liverpool (Wikipedia 2012a). Železniční doprava byla první sofistikovanou efektivní formou pozemní dopravy (Kraft 2013).

Stěžejním v této době prvních průmyslových počínů bylo ovšem hlavně postupné přeměňování zavedených podniků s manuální výrobou, kde se výroba dělí mezi vícero pracovníků, kteří na výsledném výrobku vykonávají jiný pracovní úkon, na moderní průmyslové továrny, kde výrobu zajišťují stroje.

V Českých zemích se průmyslová revoluce rozjíždí až po roce 1800 (Nováček 2012a). Klíčovými obory jsou opět textilní a potravinářský průmysl.

Fordismus - od konce 19. stol. do konce 60. let. století dvacátého

Název tomuto průmyslovému období vnukla jedna z nejdůležitějších osobností světového průmyslu všech dob, americký průmyslník Henry Ford (1863 – 1947), muž, jenž „postavil Ameriku na kola“. K jeho enormnímu podnikatelskému úspěchu mohutně přispělo rozhodnutí, které extrémním způsobem zredukovalo čas nutný k výrobě produktů – pásová výroba. Ford založil svou firmu Ford Motor Company 15. června 1903 a tento výrobní postup prvně aplikoval u výroby dnes legendárního automobilu Ford model T, zvaný „plechová Lízinka“, který na silnici prvně vyjel roku 1908. O rok později byla zahájena jeho masová produkce prostřednictvím výrobní linky, kdy podvozek pomalu tažený ocelovým lanem projížděl kolem jednotlivých pracovníků, kteří na něm vykonali vždy jeden pracovní úkon. Čas nutný k vyrobení modelu T prostřednictvím výrobní linky se snížil ze 14 hodin běžného montážního způsobu v dílně na pouhých 93 minut (!), což znamenalo devítinásobnou časovou úsporu a velmi vysokou produktivitu práce oproti zavedeným standardům své doby. Toto rozhodnutí vedoucí k masové produkci vedlo k velkému zlevnění výroby ruku v ruce jdoucím se snížením prodejní ceny z původního tisíce dolarů na 360 USD v roce 1916 (pozn.: v roce 1914 dělník u Forda za jednodenní směnu o délce 8 hodin dostával plat 5 USD) vedlo k tomu, že Ford T se stal dostupným široké veřejnosti. Do této doby byly totiž automobily určeny jen těm nejmovitějším vrstvám společnosti. Úspěch modelu T byl tak ohromný, že se ve výrobě udržel až do roku 1927 a vyrobeno bylo přes 15 milionů kusů. Tento nový směr v odvětví průmyslu je označován jako fordismus a jeho nedílnou součástí je i klíčová orientace průmyslu na spotřebitele – masového konzumenta (AUTO TIP 2003).

Podobným směrem je taylorismus, nazvaný podle Fredericka W. Taylora, který předcházел fordismu. Jeho základy byly položeny jeho dílem *The Principles of Scientific Management* (1911). Šlo o jisté zásady vědeckého vedení podniku, které vedly

k výraznému zefektivnění jeho produkce přesným stanovením času a postupu každého pracovního úkonu. Taylorismus je ovšem do značné míry dosti kontroverzním průmyslovým směrem, protože s dělníky zachází způsobem přesahujícím meze slušných mezilidských vztahů, tím že se zaměstnanci nezachází jako s lidskými bytostmi, ale jen jako s výrobními prostředky. Samozřejmě vyvolal řadu odborových protestů a bouří (Šebeš 2011).

Postfordismus (postmodernismus) – od 70. let 20. stol.

Toto období je charakteristické extrémním technologickým boomem, ale i řadou omezení (ekologie, ropné krize, cena pracovní síly). Na tuto situaci reaguje průmysl následujícími kroky (Toušek a kol. 2008).

Samozřejmě je neustálá aplikace nových technologií a poznatků do procesu výroby. Na vzrůstající cenu pracovní síly v západním světě, ale i jiné náklady spojené s touto lokalitou, průmysl reaguje přesunem do méně vyspělých částí světa a popřípadě až do rozvojových zemí. Důležitým pojmem je vysoká míra globalizace a tvorba nadnárodních společností působících takřka po celém světě (Toušek a kol. 2008).

V tomto období se ovšem začíná i silně šířit deindustrializace, jako reakce na odchod řady odvětví za nižšími výrobními náklady. Deindustrializací rozumíme pokles zaměstnanosti v průmyslovém sektoru. S poklesem zaměstnanosti v sekundéru a již jen sporadickým výskytem priméru, jehož význam právě na počátcích průmyslové revoluce mohutně upadl kvůli značnému přechodu pracovní síly k průmyslovým odvětvím, se nyní ve vyspělých zemích stává nejpočetněji zastoupeným výrobním sektorem terciér, zahrnujícím obchod a služby (Kopačka 1996). Dalšími sektory v nejvyspělejších zemích světa poté jsou kvartér (sběr, uchování a rozšiřování informací a kapitálu) a kvintér (výzkum a vývoj). Zastoupení posledních dvou jmenovaných je nízké kvůli vysoké náročnosti na vzdělání (Toušek a kol. 2008).

II.2 Industrializace v Českých zemích

Industrializaci v rámci Českých zemí můžeme rozdělit do tří vln. První z nich, jež probíhala od 20. let 19. stol. (Nováček 2012b), označujeme za klasickou. V této době bylo pro rozvoj měst a s nimi spojených průmyslových aktivit nezbytné přivedení

železnice, které znamenalo značný rozvojový impuls a nově utvářelo rozdělení vůdčích měst v regionech. Města s brzkým železničním napojením vbrzku předčila města s historicky nabytým velkým významem, jejichž důležitost ovšem teď bez (popřípadě s pozdním) zavedení železnice silně upadala. Druhé industrializační období probíhalo za první republiky a neslo se v duchu progresivního proměňování společnosti a zvýšení podílu urbanizace na 30-40 % (Kraft 2013). Významnou osobou, s níž je tato fáze spojena, je zlínský průmyslník Tomáš Baťa, který v ČSR zavedl fordovský způsob výroby (Kosatík 2005). Nyní se společnost stává industrializovanou. Posledním výrazným industrializačním obdobím je socialistická industrializace započatá v 50. letech, kterou charakterizuje příklon k SSSR, výrazná orientace na těžký průmysl a industrializace méně zprůmyslněných oblastí, jakými byly Vysočina či Slovensko (Kraft 2013). Poslední dvě industrializační vlny se ovšem v Českých Budějovicích projeví o poznání méně výrazně, než tomu bylo v případě jiných velkých měst ČR (Dvořák, Kubeš 2009, s. 101).

III. Geografická charakteristika Českých Budějovic

České Budějovice, metropole jižních Čech, jsou největším městem Jihočeského kraje s počtem obyvatel 93 620 (k 31. prosinci 2011; CZSO 2012c). Byly založeny jako královské město roku 1265 na popud panovníka Přemysla Otakara II. K jeho založení vedly dva motivy. Prvním byly hospodářské záměry, neboť budoucí město by zaujímalo pozici ve směru z Prahy do Rakous, druhým bylo utvrzení královské moci v oblasti ovládané rodem Vítkovců. Město bylo vybudováno poblíž osady Budivojovice (Budivojovice se nacházely přibližně v dnešní oblasti Pražského předměstí), jež mu vnukla jméno, na soutoku řek Vltavy a Malše (České Budějovice 1997). Protože město bylo královské, dostalo se mu řady výsad, které vedly k významnému rozvoji řemesel a obchodu k čemuž městu pomohla i výhodná pozice na kupeckých trasách. Díky růstu obchodních aktivit a počtu obyvatel města se České Budějovice staly centrem jižních Čech. Jižní Čechy ovšem v historii byly a částečně i dnes jsou, jistou periferní oblastí České republiky (Kubeš 2009a).

III. 1 Fyzicko-geografická část

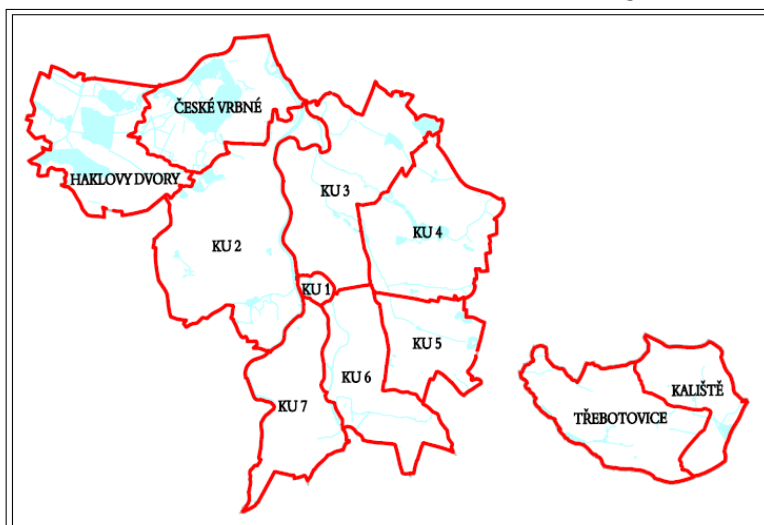
Poloha a rozloha

České Budějovice leží takřka ve středu Jihočeského kraje na souřadnicích 48°58'28.089 N, 14° 28' 28" E. Katastrální výměra města činí 5 560 ha (Průvodce 2012). České Budějovice jsou od roku 1990 statutárním městem, tudíž jsou podle základní městské vyhlášky – statusu (Kraft 2013), rozděleny do 11 katastrálních území, z nichž 9 tvoří kompaktní celek. KÚ Třebotovice a Kaliště jsou územně oddělena (ÚP 2012).

Geografické znázornění katastrálních území Českých Budějovic přibližuje obrázek 1 na následující stránce.

Obrázek 1:

PŘEHLED ROZLOŽENÍ JEDNOTLIVÝCH KATASTRÁLNÍCH ÚZEMÍ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zdroj: ÚP 2012

Trendem posledních let je značný růst suburbanizace v blízkém zázemí města, i to je důvod neustálého populačního poklesu Českých Budějovic (viz Obyvatelstvo na str. 26). Díky tomuto fenoménu zaznamenaly značný populační růst obzvláště obce Litvínovice, Boršov nad Vltavou a Srubec (Ouředníček a Čejková 2009).

Geologie

Metropole jižních Čech se nachází na jihu Českobudějovické pánve, která je druhohorního stáří a je tvořena křídovými sedimenty. Konkrétně se na území Budějovic nacházejí čtvrtohorní usazené horniny - hlíny, spraše, šterky, písky. Tento typ hornin vyplňuje takřka celou západní polovinu katastrálního území města. Druhá, východní, polovina je tvořena druhohorními usazenými horninami, čili pískovci, opukami a jílovci. Tento typ horninového pokryvu dominuje celé Českobudějovické pánvi. Severozápadní výběžek města leží na třetihorních usazeninách, konkrétně na jílech a píscích (Geovědění 2012).

Okolí města neoplývá přírodními zdroji, podle územního plánu města České Budějovice se zde nevyskytuje území pro těžbu (ÚP 2012). Jedinými zdroji jsou artézské prameny, kterým disponuje například Budějovický Budvar a využívá jej jako surovinu vhodnou k vaření piva (Rypl 2012). Při jižních a severovýchodních hranicích katastrálního území města se nachází ochranné pásmo vodních zdrojů – 2. stupeň (ÚAP

2007a). Ve vzdálenějším okolí města u obcí Mydlovary, Kamenný Újezd a Čtyři Dvory se nacházela malá ložiska lignitu a v oblasti Lišovského prahu antracitu. V minulosti se u Rudolfova těžilo stříbro (Dvořák, Kubeš 2009).

Geomorfologie

Podle geomorfologického členění patří město České Budějovice do Hercinského systému. Dalšími nižšími jednotkami jsou: subsystém Hercinská pohoří, provincie Česká vysočina, Českomoravská subprovincie, oblast Jihočeské pánve a celek Českobudějovická pánev.

Drtivá většina zastavěného území města leží v nadmořské výšce přibližně 380 – 400 m n. m. v Českobudějovické kotlině, která je ohraničena následujícími celky: Šumavským podhůřím z jihozápadu, Novohradským podhůřím z jihu, ze severu poté Středočeskou pahorkatinou a z východní strany Lišovským prahem, jehož nejvyšší bod je Baba s 579 metry nadmořské výšky (Kubeš 2009a s. 54).

Klima

České Budějovice leží v mírném pásu v oblasti přechodu oceánického a kontinentálního typu klimatu. Konkrétně patří do mírně teplé klimatické oblasti MT 11, což je nejteplejší oblast typu mírně teplá v České republice (Klimatické oblasti ČR 2001). Průměrná roční teplota vzduchu je 8,3 °C, průměrný roční úhrn srážek činí 597 mm. Nejteplejší částí je střed města, neboť se zde vyskytuje teplotní anomálie teplotního ostrova města (Kubeš 2009a s. 54-55), ostatně jako u všech velkoměst. Českobudějovickou pánev nicméně ovlivňuje i další teplotní anomálie, a tou je vliv alpského fénu a s ním spojené pseudoadiabatické procesy, kvůli nimž je průměrná roční teplota vyšší než ta, která by odpovídala zmíněné nadmořské výšce. Historicky nejnižší teplota zde zaznamenaná byla naměřena 11. února 1929, kdy rtuť teploměru ve stanici Litvínovice poklesla až na -42,2 °C. Tato hodnota je rovněž nejnižší zaznamenanou teplotou vzduchu v historii v celé České republice. Faktem, že vlastně jinak celkem teplé České Budějovice drží tento celorepublikový primát, je častý výskyt silných inverzí a tehdejší malé zastoupení meteorologických stanic na horách (např. Kvilda), neboť převládá přesvědčení, že zde tehdy muselo být ještě chladněji (Rypl 2012). Jinak je ovšem historickým minimem naměřeným přímo ve stanici ČHMÚ v Českých

Budějovicích hodnota $-21,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ z 07:29 12. února 2012. Absolutně nejvyšší teplota v téže stanici $35,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ byla naměřena ve 14:59 23. července 2009 (In-počasí 2012).

Hydrologie

Město se, jak již bylo zmíněno, rozprostírá podél soutoku řek Vltavy a Malše. Vltava, řeka II. řádu, s plochou povodí $2\,849,82\text{ km}^2$ (10,1 % plochy celého jejího povodí) zde dosahuje průměrného ročního průtoku $27,6\text{ m}^3/\text{s}$ a průměrného ročního vodního stavu 52 cm. Maximální vodní stav 652 cm byl zaznamenán 13. srpna 2002 (ČHMÚ 2012). Malše je řekou III. řádu s plochou povodí $979,096\text{ km}^2$, délkou toku 91,7 km a lesnatostí 40 %. Při ústí činí průměrný průtok $6,92\text{ m}^3/\text{s}$ (Zidek 1965). Zajímavostí na Malši je její Mlýnská stoka obtékající „staré město“ a částečně tekoucí zapuštěně pod úrovní Senovážného náměstí. V Budějovicích nalezneme i menší vodní toky např. Dobrovodský, nebo Vrátecký potok. Na území města se nachází i velké množství vodních ploch, nejrozlehlejšími jsou Vrbenské rybníky Černiš, Domin, Nový a Starý Vrbenský rybník. Celá tato oblast je přírodní rezervací. Dalšími rybníky jsou Čertík, Bor, Šafránek, Kamenný rybník aj.

Pedologie

Na území města se vyskytují převážně kambizemě, pseudogleje a gleje, podél vodních toků i fluvizemě (Povodí Vltavy 2009).

Biogeografie

Podle Zlatníka spadá celá řešená oblast do dubobukového stupně, který se vyznačuje zastoupením druhů flóry středoevropského listnatého lesa (Biogeografie 2012).

Ochrana přírody a životního prostředí

Ptačí oblastí Natura 2000 jsou Budějovické rybníky ($6\,362,08\text{ ha}$). Mimo výše zmíněných Vrbenských rybníků tuto oblast tvoří mnoho ostatních rybníků severovýchodně od města (AOPK 2012). Významným krajinným prvkem je od 6. 12. 1992 park Stromovka (Budweb 2012). Přírodní památkami jsou Kaliště, Vrbenská tůň a tůň U Špačků (wikipedia 2012c).

III. 2 Sociálně-geografická část

Obyvatelstvo

Ve městě k 31. prosinci 2011 žilo 93 620 obyvatel (ČSÚ 2012b), což odpovídá osmé příčce v žebříčku největších měst České republiky. Na sedmé Ústí nad Labem Budějovice ztrácejí 638 obyvatel a na devátý Hradec Králové mají nepatrný náskok 130 obyvatel (CZSO 2012a). Silný růst počtu obyvatel byl zaznamenán až s nástupem demografické revoluce kolem roku 1850, kdy ve městě žilo přes 10 000 lidí. V roce 1900 to již ovšem bylo čtyřikrát tolik a v roce 1930 počet obyvatel udával 60 tisíc. Za rychlým nárůstem obyvatelstva stálá vysoká hodnota přirozeného přírůstku a silná migrace do města z okolí. Po 2. sv. válce počet obyvatel klesl asi o 10 %, ale následně prudce rostl až do 90. let, kdy ve městě žilo lehce pod sto tisíc obyvatel. V průběhu devadesátých let a na začátku 21. stol. jsou Budějovice populačně mírně ztrátové (Kubeš 2009b, s. 31-50), za což je odpovědný fenomén suburbanizace, která je v přilehlém okolí Českých Budějovic z plošného hlediska po Praze a Brnu třetí nejintenzivnější v ČR (Kraft 2013). V roce 2011 se do města přistěhovalo 1 974 lidí a vystěhovalo 2 067 (CZSO 2012b). Lze ovšem očekávat, že osmou příčku v pořadí největších měst si Budějovice udrží, neboť Hradec Králové je rovněž mírně ztrátový (CZSO 2013a) a Ústí nad Labem mezi léty 2010 a 2011 ztratilo přes 1 200 obyvatel (CZSO 2013b), což je velice podobný odliv obyvatelstva, který nastal v tomto období i v Českých Budějovicích (CZSO 2012c). Ve věkové kategorii 0-14 bylo 14,05 % obyvatel, v kategorii 15-64 68,36 % a v kategorii 65+ 17,59 %. Průměrný věk obyvatel Budějovic byl 41,9 roku. Zemřelo 925 obyvatel města (počet zemřelých na 1000 obyvatel byl 9,9), počet živě narozených se zastavil na čísle 999 (počet živě narozených na 1000 obyvatel byl 10,7) a došlo k 497 potratům. Uzavřeno bylo 478 sňatků, tedy naprosto stejně jako v roce 2010. Rozvedených manželství bylo 283. Přirozený přírůstek nabral jen nepatrně kladných hodnot, konkrétně 74, leč celkový přírůstek byl nakonec záporný (-19), neboť přírůstek stěhováním byl záporný výrazněji (-93) (CZSO 2012c).

Nezaměstnanost

V okrese České Budějovice bylo v březnu roku 2013 bez práce 7 209 obyvatel, což je jedna z nejnižších hodnot nezaměstnanosti v rámci celé České republiky a nejnižší v rámci kraje. Nezaměstnanost v okrese dosáhla 5,6 % (podle metodiky MPSV), v kraji

sedmi, a proto je Jihočeský kraj na čtvrté příčce v žebříčku krajů s nejnižší mírou nezaměstnanosti. Přímo v Českých Budějovicích bylo ve zmíněném období evidováno 3 982 nezaměstnaných, kteří tvoří 6,2% podíl ze všech obyvatel v produktivním věku (Nový 2013). Nejnižší nezaměstnanost byla na počátku roku 2013 v hlavním městě (4,4 %), nejvyšší pak v kraji Ústeckém, a to 11,2 %. Celorepublikový průměr v tomto období činil 8,0 %. Absolutně nejnižší nezaměstnanosti dosáhla Praha – východ (3,3 %), na opačném konci s 14,0 % je okres Bruntál (FN 2013).

Průměrná mzda

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v Jihočeském kraji byla k 4. 12. 2012 21 788 Kč (CZSO 2013f) a leží tak 2 726 Kč pod celorepublikovým průměrem 24 514 Kč (CZSO 2013g). Jihočeský kraj tedy v žebříčku všech krajů ČR obsazuje až devátou pozici (CZSO 2013e). Přesná data za jednotlivá odvětví ČSÚ bohužel ještě nemá zpracována a i data za rok 2010 jsou označena jako předběžná, nicméně podle nich v tomto roce byla průměrná hrubá mzda zaměstnanců v průmyslu v Jihočeském kraji 21 944 Kč, tedy vyšší oproti krajskému průměru, který byl 20 583 Kč (CZSO 2013d).

Doprava

Celková dopravní pozice Českých Budějovic není dobrá, a tak jim mezi krajskými městy ČR v intervalu let 2005 až 2008 v tomto ohledu náležela až devátá pozice. Tento fakt silně znevýhodňuje rozvoj města i celého regionu (Kraft 2009). Toto bylo obzvláště způsobeno neexistencí dálničního spojení, které se nicméně již buduje (dálnice D3 spojující Prahu s rakouskými hranicemi). Při plánování dálnic se totiž prvořadě zohledňuje jejich využití pro dálkovou tranzitní dopravu, a protože dále ve směru Praha – České Budějovice leží jen Linz, je takto celá oblast jihu Čech znevýhodněna oproti hlavním evropským transnitním směrům, jakým je např. osa vedoucí ze severu Německa až do Istanbulu a u nás využívající právě dálnice D8, D1 a D2 (Kraft 2013). Situace se ovšem vylepšila vybudováním IV. železničního koridoru vedoucím z Drážďan přes Prahu a České Budějovice do Lince. Kladně přispívá i rekonstrukce českobudějovického letiště v Plané, které bude umožňovat mezinárodní lety dopravních letadel. Velkým mínusem ovšem zůstává neexistence vnějšího obchvatu města, tudíž přes intravilán denně projede přibližně 110 000 vozidel (Kraft 2009). Bezpečnost silničního provozu v rámci města je v porovnání se všemi ostatními velkými městy ČR naprosto tristní, protože Budějovice v indexu bezpečnosti České pojišťovny v první polovině roku 2012 obsadily poslední

pozici mezi krajskými městy. Při připočtení okresních měst pak dokonce až 68. místo. Tento index hodnotí úroveň nehodovosti na základě počtu usmrcených a těžce zraněných osob při dopravních nehodách ve vztahu k počtu obyvatel daných měst (ČP 2013). Splavnění Vltavy z Českých Budějovic po Hněvkovickou přehradu velký dopravní přínos nepřináší. Důkazem budiž naprosto minimální využití možnosti výletní plavby z města do Hluboké nad Vltavou (Pohanková 2013a,b).

Vzdělávání a věda

České Budějovice mají v této oblasti vůdčí postavení nejen v rámci kraje, ale rovněž i v rámci celé republiky. V Budějovicích působí veškeré stupně vzdělávacích institucí od mateřských po vysoké školy. Vysoké školy jsou ve městě tři (ČB 2013a). Prim hraje vysoce rozvětvená Jihočeská univerzita, která se skládá z Ekonomické, Filozofické, Pedagogické, Přírodovědecké, Teologické, Zdravotně sociální, Zemědělské fakulty, z Fakulty rybářství a ochrany vod a z Ústavu fyzikální biologie (JČU 2013a). Dalšími vysokými školami jsou Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s. a Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (ČB 2013a). Ve městě působí i pět knihoven, největšími jsou Jihočeská vědecká knihovna a Knihovny Jihočeské univerzity (ČB 2013b a JČU 2013b).

Služby

V Českých Budějovicích, jakožto centru Jihočeského kraje a zároveň největším městě jižních Čech, jsou služby rozvinuty v maximální míře. Zahrnuty jsou všechny druhy (spotřební, tržní, výrobní a veřejné). Jejich zázemí výrazně přesahuje hranice města a nadále vzrůstá s rostoucí mírou jejich specializace. Význam služeb v posledních desetiletích výrazně roste s terciarizací ekonomiky (Kraft 2011). V roce 2008 v okrese České Budějovice bylo v sektoru služeb přes 70 % podniků (CZSO 2013c).

Mezi turistická lákadla města patří historické centrum, ale i výstavnictví. Nejvýznamnější akcí tohoto druhu je agrosalon Země živitelka, který každoročně navštíví přibližně 100 000 lidí a v roce 2013 se bude konat již 40. ročník (VCB 2013).

IV. Vývoj průmyslu na území města České Budějovice od počátku 19. století

Koncem 18. stol. si České Budějovice drží velmi silnou obchodní pozici a postavení prostředníka v obchodu mezi Vídní, jižními a západními Čechami a rovněž i mezi horním Podunajím. Komoditami, se kterými se čile obchodovalo, byly: sůl z hornorakouské Solné komory, dřevo ze Šumavy a Novohradských hor, jež bylo splavováno po řece Malši. Tato silná obchodní pozice stála za dalším růstem města a posílením jeho statutu na centrum jižních Čech. Tento fakt byl v rámci jižních Čech unikátní, neboť zde výhradně převládalo jen zemědělství a z průmyslu pouze sklářství, zpracování dřeva a hutnictví. Celá oblast jižních Čech byla v této době počátků průmyslové revoluce od jejích hlavních ohnisek, jakými na evropském kontinentu byly mj. Porúří, Porýní, Sasko, Ostravsko a Lodž, značně separována. Na rozdíl třeba od severozápadní části České republiky, jež byla historicky z dob vrcholu průmyslové revoluce průmyslově vyspělejší než ostatní části naší země, obzvláště pak jihozápad. Průmysl a ekonomika severozápadu totiž těžily z relativní blízkosti Saska, které v této době bylo jedním z hlavních průmyslových center celé Evropy. Do Českých zemí se průmyslová revoluce dostala s jistým fázovým zpožděním přibližně mezi 20. až 70. léty 19. stol. (Nováček 2012b). Pozice jižních Čech z pohledu průmyslu byla značně periferní, obzvláště v konfrontaci se severozápadními Čechami a severní Moravou, které za dob Rakouska-Uherska patřily k nejprůmyslovějším regionům starého kontinentu a v nichž se nacházela přibližně polovina jeho veškeré průmyslové výroby (Vančura 2013).

Jedním z hnacích motorů průmyslové revoluce byla i přítomnost uhlí, to se ovšem na Českobudějovicku těžilo jen velmi málo a jednalo se především o málo kvalitní lignit. Důležitou komoditou, která později dokonce stála za proslavením českobudějovického průmyslu, byl grafit, těžený v okolí Českého Krumlova. Dobré dopravní spojení je pro rozvoj průmyslu rovněž důležitým faktorem. Z města vedly cesty do všech směrů (na Prahu, Strakonice, Třeboň, Trhové Sviny). Velmi důležitým zlom v oblasti dopravy znamenal v kontinentální Evropě technický unikát, první koněspřežná dráha, která od roku 1832 spojovala město s hornorakouským Lincem. I přes nepopiratelný přínos musíme na druhou stranu konstatovat, že v této době to byl již poněkud zastaralý způsob dopravy. Vždyť parní lokomotiva poprvé vyjela již téměř před třemi desítkami let. V oblasti dopravy nesmíme opomenout přínos rodu Lannů, kteří ve městě provozovali

loděnicí. Následně byla po vodě přepravována: sůl, tuha, obilí a dřevo. Nejznámější člen tohoto klanu, Adalbert, se stal velice úspěšným podnikatelem v rámci celých Čech. V první polovině 19. stol. vznikl ve městě první cukrovar, ovšem textilní průmysl, který stál u zrodu průmyslové revoluce v západní Evropě, se v Českých Budějovicích vyskytoval jen sporadicky (Dvořák, Kubeš 2009).

Dalším velmi významným rodem průmyslníků byli Hardtmuthové, kteří pocházejí z Vídně. Carl Hardtmuth se ovšem rozhodl výrobu tužek a kříd přemístit do Českých Budějovic, kde se roku 1848 rozběhla výroba. Důvodem tohoto přesunu byl fakt, že v okolí města se nacházely všechny potřebné suroviny, jež mohl pro svou výrobu potřebovat - tuha, jíl i dřevo (Dvořák, Kubeš 2009).

Ve čtyřicátých letech 19. stol. byly postaveny slévárny barevných kovů Stegmann a významná sirkárna Pollak. V tomto století se již i významně prosadilo i pivovarnictví, které proslavilo České Budějovice takřka po celém světě. Roku 1852 byl vybudován měšťanský pivovar s průmyslovou technologií výroby (dnes znám pod značkou Samson). Pivovar vlastnili měšťané německé národnosti a postupně z něj vybudovali třetí největší pivovar v Čechách a zahájili vývoz nejprve do okolních zemí, později dokonce i do Spojených států amerických. Můžeme zkonstatovat, že u zrodu průmyslu v Českých Budějovicích stáli především občané původem z Rakouska potažmo Němci Češi (Dvořák, Kubeš 2009).

V 50. až 70. letech 19. stol. se rozšiřuje provozovna Hardtmuth. Do Budějovic byla roku 1868 zavedena železnice a její vlečky byly pozvolna přivedeny do velkých podniků. V období od 80. let do počátku první světové války se začínají proti německému živlu silněji prosazovat Češi, jejich finanční zajištění není nikterak vysoké, a proto zakládají hlavně akciové společnosti. V tomto období Češi rovněž kopírují německé know-how z čehož plyne významná vzájemná konkurence a svár těchto dvou živlů. Ovšem tato snaha být lepší a lepší oproti národnostní konkurenci vedla k silnému růstu celého českobudějovického průmyslu na přelomu 19. a 20. stol. Roku 1871 byla vybudována papírna Fürth a Gellert. Mezi nejznámější budějovické průmyslníky patří Dobroslav a Vlastimil Zátkové, kteří roku 1883 založili pekárnu a později se proslavili výrobou mouky a těstovin. Dalším, do nedávna slavným, výrobním artiklem byla produkce smaltovaného nádobí, která byla v této době ve městě značně rozšířená (celkem 4 různí producenti). Prvním a nejslavnějším podnikem tohoto druhu byla Česká

smaltovna (Sfinx) z roku 1894. V roce 1895 byl založen nejslavnější a ve světě nejznámější českobudějovický podnik – Český akciový pivovar (dnes znám jako Budweiser Budvar, n.p.). Další známý podnik začal psát svou historii roku 1887, jedná se o strojírnou a tehdy ještě výrobu mlýnů, později pojmenovanou Union, která od dob socialismu nese jméno Motor. Mezi léty 1895 až 1958 fungovala továrna na čokoládu a cukrovinky Merkur. První světová válka byla ve městě ve znamení průmyslové stagnace zapříčiněné zákazem exportu. Strojárna Union byla zapojena do válečné produkce (Dvořák, Kubeš 2009).

Po vzniku Československa musely místní podniky čelit dalšímu vážnému problému, a tím byla ztráta odbytu v zemích bývalého Rakouska-Uherska, nově vzniklé celní bariéry a nová zahraniční konkurence. Nepřidal ani fakt, že jižní Čechy v tomto období byly naprostou průmyslovou periferií nově zformulované republiky a absence nejrychleji rozvíjených se odvětví – strojírenství a chemického průmyslu. Přelom 20. až 30. let 20. stol. byl charakteristický vypořádáním se s následky Velké hospodářské krize rozpoutané na newyorské burze Černým čtvrtkem 4. října 1929, která stála za pádem sirkáren a jiných podniků. Po jejím odeznění roku 1936 se opět daří strojírně Union a obzvláště pak Českému akciovému pivovaru, který mění jméno na Budvar. Naopak výroba smaltovaného nádobí a tužek stagnuje. Po vyhlášení Protektorátu Čech a Moravy v březnu 1939 byly zabaveny továrny, jejichž vlastníci měli židovské vyznání, ale i Budvar. Mnoho podniků (mj. Union, ale i KOH-I-NOOR HARDTMUTH, jenž toto přízvisko dostal roku 1894 podle stejnojmenného diamantu, který patří mezi největší známé diamanty světa a je součástí britských korunovačních klenotů; KOH-I-NOOR HARDTMUTH 2012a, wikipedia 2012b) muselo změnit složení produkce a vyrábět pro nacistickou armádu (Dvořák, Kubeš 2009).

Po druhé světové válce a vyhlášení socialistického Československa roku 1948 byla obnovena civilní výroba. Značné problémy ovšem přineslo odsunutí německého obyvatelstva, neboť mezi ně patřila většina členů vysokého managementu řady podniků, nedostatek surovin a nemožnost vyvážet do sousedních států Německa a Rakouska. V témže roce nastalo i rozsáhlé znárodnování průmyslových podniků a jejich následné slučování na přelomu 40. a 50. let podle podobného zaměření do národních podniků. Nevýkonné a staré podniky byly v této době zrušeny. Veškerá strojírenská výroba v Budějovicích byla sloučena do podniku Motor Union, n.p., z něhož se později staly Motor a Motor Jikov, a.s. Do podoby KOH-I-NOOR HARDTMUTH n. p. byla sloučena

kompletní produkce tužek a od roku 1966 k němu byla přiřčena i Gama s podobným zaměřením na kancelářské potřeby a plasty. KOH-I-NOOR vyvážel své produkty do zemí RVHP, ale i jina. Rok 1953 je rokem vzniku národního podniku Sfinx, který pod touto hlavičkou sloučil výrobu všech českobudějovických smaltoven. V 80. letech, v době své největší prosperity, to byla největší továrna na nádobí v Evropě. Export byl prováděn do států RVHP a rozvojových zemí. V roce 1948 byl založen národní podnik Jihočeské pivovary, který opět pod „jednu střechu“ sdružil Budvar, Měšťanský pivovar, ale i jiné jihočeské pivovary. Hlavní značkou tohoto národního podniku se stal Budweiser Budvar, jenž byl exportován i do západních zemí a socialistickému státu přinášel značné devizy. Od 60. let byl Budvar určen výhradně na zahraniční export, zato Měšťanský pivovar, nově pojmenovaný Samson, vařil pro tuzemsko. Po ukončení činnosti továrny na cukrovinky Merkur v roce 1958 byl v těchto prostorách zřízen podnik Tesla, který vyráběl elektrosoučástky. V této době byl i nezbytný rozvoj místní teplárny, a to nejen kvůli dodávkám pro průmyslovou výrobu, ale i jako zdroj tepla pro právě budovaná panelová sídliště. V roce 1964 byla založena slévárna od Škody Plzeň. V 80. letech zažívala produkční vrchol továrna na jehly, Igla, založená již roku 1947. Za socialismu nebylo v Českých Budějovicích vybudováno zdaleka tolik těžkého průmyslu jako v jiných městech ČSSR, což po roce 1989 pomohlo k lepšímu průběhu transformace a nižšímu stavu nezaměstnanosti. V této době se doposud okrajová poloha jižních Čech, jež byla sevřená „železnou oponou“, stává cennou výhodou pro navázání obchodní spolupráce s Německem a Rakouskem (Dvořák, Kubeš 2009).

Nejvýznamnějšími průmyslovými podniky na prahu třetího tisíciletí v Českých Budějovicích nadále zůstávají silní hráči z minulosti, a to obzvláště Budějovický Budvar, který je i nadále národním podnikem. Je jedním z nejúspěšnějších potravinářských podniků České republiky a téměř polovinu produkce vyváží do více než 50 států Evropy, Ameriky, Asie, Afriky i Austrálie. Zaměstnává přes šest stovek zaměstnanců (BB 2012d). Dalším tradičním a světově proslulým podnikem je KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s., jeden z největších světových producentů a distributorů uměleckých, školních a kancelářských potřeb nejvyšší kvality. Zajímavostí je, že celosvětový standard značení gradací tužek písmeny H, B a F je odvozen právě touto firmou a znamená Hardtmuth, Budějovice, a Franz (Hardtmuth). 90 % produkce vyváží do takřka 80 zemí světa. Celý holding se skládá z 26 firem, z nichž polovina působí v zahraničí a dohromady zaměstnává na 2 000 lidí, jeho roční obrát v roce 2011 dosáhl téměř 2,2 miliardy korun (KOH-I-NOOR HARDTMUTH 2012b,c,d). Součástí výše zmíněného holdingu je i

GAMA GROUP a.s., výrobce plastů určených pro zdravotnictví. Dalším velmi známým podnikem je potravinářský gigant MADETA, a.s. se 110 letou tradicí produkce mléčných výrobků. MADETA je největším českým zpracovatelem mléka a své produkty vyváží do 15 zemí, neboť asi čtvrtina produkce směřuje na vývoz. Hlavní sídlo společnosti je sice v Českých Budějovicích, produkce se ovšem odvíjí v Pelhřimově, Plané nad Lužnicí, Řípce, Jindřichově Hradci, v Prachaticích a v Českém Krumlově. Celkem zaměstnává asi 1600 lidí (MADETA 2012a,b). Na strojírenství a slévárenství se zaměřením na spotřební a automobilový průmysl je orientována společnost Motor Jikov Group, a.s., jejíž tradice se píše od roku 1899. Zaměstnává lehce přes 700 lidí. Její produkty najdeme mj. i ve vozech Lamborghini (Motor Jikov 2012). Roku 1992 společnými snahami společností Motor Jikov, a.s. a Bosch, GmbH vznikl zcela nový výrobní podnik Robert Bosch spol. s.r.o. - České Budějovice, tehdy zaměstnávající 174 zaměstnanců. Tento producent automobilových součástek měl v roce 2011 již 2 450 zaměstnanců (největší firma v kraji) a v témže roce získal titul Zaměstnavatel regionu 2011 pro Jihočeský kraj. Od roku 1995 je jeho kompletním vlastníkem německý koncern Bosch sám (Robert Bosch 2012). Tato firma je co do množství obrátu po mnoho posledních v Jihočeském kraji na prvním místě (E15 2012). EGE, spol. s r.o., založená roku 1948, se orientuje na dodávky speciálních zařízení pro energetický průmysl (EGE 2012). Groz-Beckert Czech s.r.o. je od roku 1992 následníkem tradiční budějovické firmy Igla Akra, kterou zakoupila právě tato německá společnost. Dnes se široce specializuje na textilní průmysl (Groz-Beckert 2012a). Společnost ČEVAK a.s. vznikla v roce 2010 transformací společností 1. JVS, a.s. a Jihočeské vodovody a kanalizace, a.s., zabývá se provozováním vodovodů a kanalizací. Má 862 zaměstnanců (ČEVAK 2012a,b). Firma KERN-LIEBERS CR spol. s r.o. přišla z Německa v roce 1994, vyrábí pružiny a lisované kovové díly pro automobilový průmysl, mechanické inženýrství a spotřební průmysl. Zaměstnává přibližně 350 lidí (KERN-LIEBERS CR a Impuls pro kariéru 2012). Světoznámý producent sportovních potřeb (lyže) Head Sport s.r.o. je v Budějovicích od roku 1992, má přibližně 220 stálých a 50 sezonních pracovníků. V roce 2011 vyprodukoval 450 000 párů lyží (Facebook 2012). Historie SCB Foundry, a.s. se píše již od roku 1964, neboť navazuje na podnik Škody Plzeň. Předmětem jejího podnikání je odlévání součástek z oceli. Na konci roku by firma měla zaměstnávat asi 300 lidí (SCB Foundry 2012). VISCOFAN CZ s.r.o. je součástí španělské skupiny Viscofan Group, největšího světového výrobce umělých střívek určených zejména pro masný průmysl. Spolupracuje se sesterskou společností GAMEX. Ve městě je od roku 1995 a má přes 700 zaměstnanců (VISCOFAN 2012b). Mektec CZ s.r.o. je pobočkou německé firmy Mektec a vyrábí flexibilních plošné spoje,

telefonní i dálnopisné přístroje a ústředny. Zaměstnává cca 320 osob. Würth Elektronik iBE CZ s.r.o. se zabývá elektrotechnickou produkcí je další významnou německou firmou v Budějovicích, má asi tři stovky zaměstnanců (Inform.cz 2012).

Automobilový průmysl – produkce kompletních automobilů

Ačkoliv se oblastí českobudějovických průmyslových podniků do hranice dvaceti zaměstnanců naše práce nezabývá, pro mnohé možná překvapivě, uvádíme, že i když ve městě sídlí celá řada velkých firem zabývajících se výrobou automobilových součástek pro významné evropské producenty, tak právě v této kategorii najdeme přímo automobilku, malosériového výrobce speciálních terénních vozů značky Bureko, firmu Burekone s.r.o., jejíž model H2X je výrazně přestavěný americký off-road HUMMER H2, jenž tvarově odpovídá designové studii HUMMER HX Concept představené na detroitském autosalonu roku 2008 (Auto.cz 2008). Aktuálně Bureko připravuje nový model na jiné podvozkové platformě, neboť automobilka HUMMER padla za oběť celosvětové hospodářské krizi a do přestaveb by tedy její vozy mohly vstoupit jen jako ojetiny (Autosalon 2012 a Bureko 2013). I jihočeská metropole tedy svou troškou přispívá vůdčímu průmyslovému odvětví České republiky (Vančura 2013), jehož produkce 111 vozů na tisíc obyvatel řadí Českou republiku světově na druhé místo v této charakteristice (ČT 2013).

Obrázek 2: Bureko H2X

Foto: autor

V. Průmyslová charakteristika Českých Budějovic

V naší práci se snažíme zkonfrontovat aktuální situaci struktury průmyslových podniků v Českých Budějovicích dle odvětví a počtu zaměstnanců se stavem, který zde byl ještě před pádem „železné opony“, a tudíž ještě před započatím transformace průmyslu, která tento stav značně změnila, spolu se stavem, kterým českobudějovický průmysl procházel v počátečních transformačních letech. Ovšem relevantní data zachycující tyto informace na území města, potažmo alespoň okresu České Budějovice, z dob totality a centrálně plánované ekonomiky jsou jen velmi těžko k sehnání, pokud vůbec existují.

Pro naši práci využíváme patrně jediné existující a věcně správné datové základny, kterou pro rok 1989 tvoří (ČSÚ 1990). Stav k 31. prosinci 1994 poskytuje (ČSÚ 1996) a pro aktuální stav vztažený k roku 2011 jsou využity údaje z výročních zpráv jednotlivých podniků, které jsou veřejně dostupné z webu Obchodní rejstřík a Sběrka listin (OR 2012). Podniky, jež tyto informace ve svých výročních zprávách nezveřejňují, byly jednotlivě osloveny dotazníkem prostřednictvím elektronické pošty, nebo telefonu.

Nevýhodou takto získaných dat je jejich do značné míry vysoká nekonzistentnost a metodická rozrůzněnost. Nejpodrobnější z těchto statistických souborů je ten námi vytvořený.

V.1 Stav průmyslové výroby v Č. Budějovicích k roku 1989

Souhrnná data, která by věrohodně zaznamenávala námi požadované charakteristiky z dob centrálně řízeného hospodářství, fakticky neexistují. Jediným datovým souborem, který lze objektivně použít, je počítačová databáze Provozovny ústředně řízeného průmyslu v roce 1989 od ČSÚ zaznamenávající odvětví průmyslu a přesné počty pracovníků k jednotlivým provozovnám všech podniků.

V roce 1989 působilo v Budějovicích 31 podniků, jejichž činnost probíhala na celkem 68 pracovištích. Tento fakt je způsoben výrazným slučováním průmyslové

výroby z přelomu 40. a 50. let minulého století (Dvořák, Kubeš 2009). Veškerý průmysl dohromady zaměstnával 17 620 lidí.

V této době byl největším českobudějovickým podnikem strojírenský Motor, České Budějovice s 2 063 zaměstnanci, s nimiž tvořil 45 % veškerého místního strojírenského průmyslu a 11,7 % celkové průmyslové výroby města.

Nejvíce zastoupenou kategorií průmyslu bylo v roce 1989 strojírenství s 26% podílem (4 581 zaměstnanců) následované skupinou ostatní průmysl (4 123 zaměstnanců), která tvoří 23 %. Tato do značné míry až okrajová skupina průmyslu byla na konci 80. let v Budějovicích velmi silně zastoupena kvůli přítomnosti významných podniků KOH-I-NOOR HARDTMUTH (1 738 zaměstnanců) a Sfinx (1 722 zaměstnanců). Na třetí příčce bylo s 13 % a 2 317 pracovníky potravinářství, které dominuje tabulce počtu jednotlivých průmyslových pracovišť, jichž bylo 25, čímž tvořily celkem 37 % veškerých průmyslových pracovišť města.

Tabulka 2: Počty podniků, pracovišť a zaměstnanců v průmyslových odvětvích v Č. Budějovicích k roku 1989

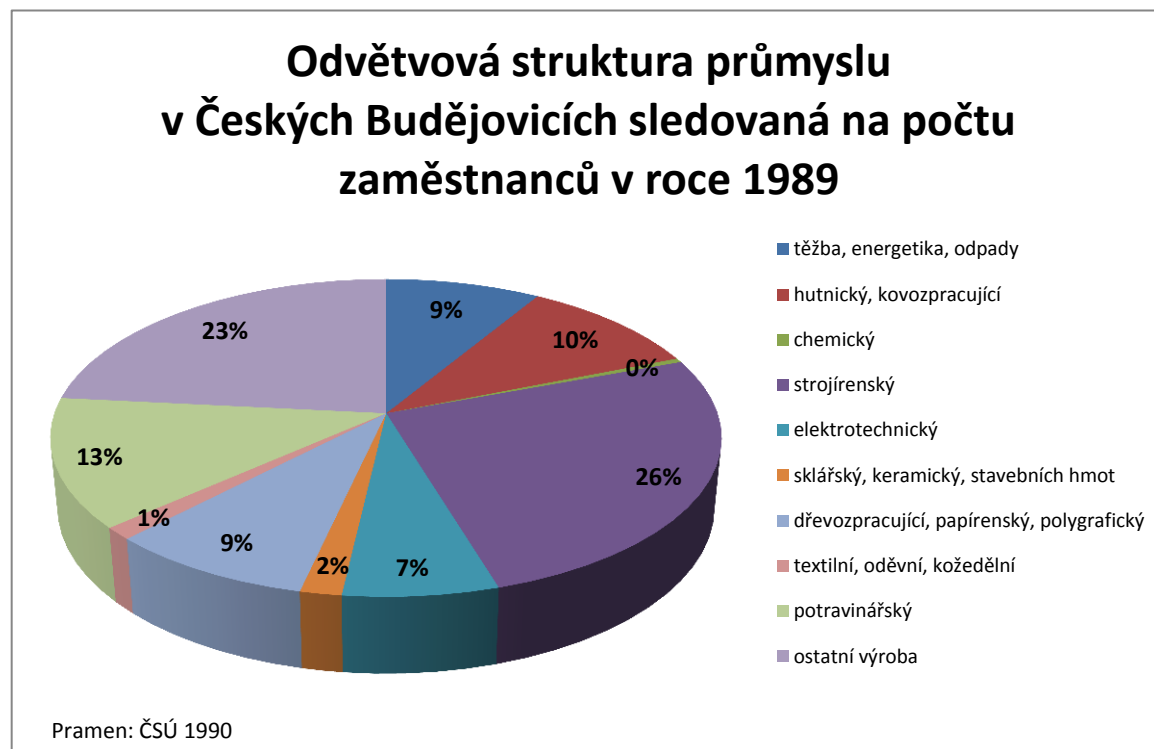
odvětví	počet podniků	počet pracovišť	počet zaměstnanců
těžba, energetika, odpady	2	4	1 526
hutnický, kovožpracující	1	1	1 807
chemický	1	1	73
strojírenský	7	15	4 581
elektrotechnický	1	1	1 143
sklářský, keramický, stavebních hmot	1	4	305
dřezpracující, papírenský, polygrafický	4	8	1 526
textilní, oděvní, kožedělní	1	1	219
potravinářský	9	25	2 317
ostatní výroba	4	8	4 123

Pramen: ČSÚ 1990

Od čtvrtého místa jsou již rozdíly mezi odvětvími minimální v následujícím pořadí: 4. hutnictví a kovožpracující průmysl s 10 % (1 807 zaměstnanců), o pátou a šestou pozici se s naprosto stejným počtem zaměstnanců 1 526 dělí odvětví těžba, energetika a odpady s dřezpracujícím, papírenským a polygrafickým průmyslem. Každý tedy zaujímá 9% podíl. Poslední výraznější podíl (7 %) má elektrotechnický průmysl, který tvořila pouze Tesla k.p., Karlín, jež zaměstnávala 1 143 zaměstnanců. Marginální podíl mají průmysl sklářský, keramický a stavebních hmot (2 % a 305

zaměstnanců), textilní, oděvní a kožedělní s 1 % (219 zaměstnanců) a chemický, který zaujímá pouhé čtyři desetiny procenta, neboť v jediném chemicko-průmyslovém podniku ve městě, Technoplynu Praha s.p., pracovalo 73 lidí. Popsané hodnoty jsou znázorněny v tabulce 2 a jejich procentuální podíl poté v grafu 1.

Graf 1:

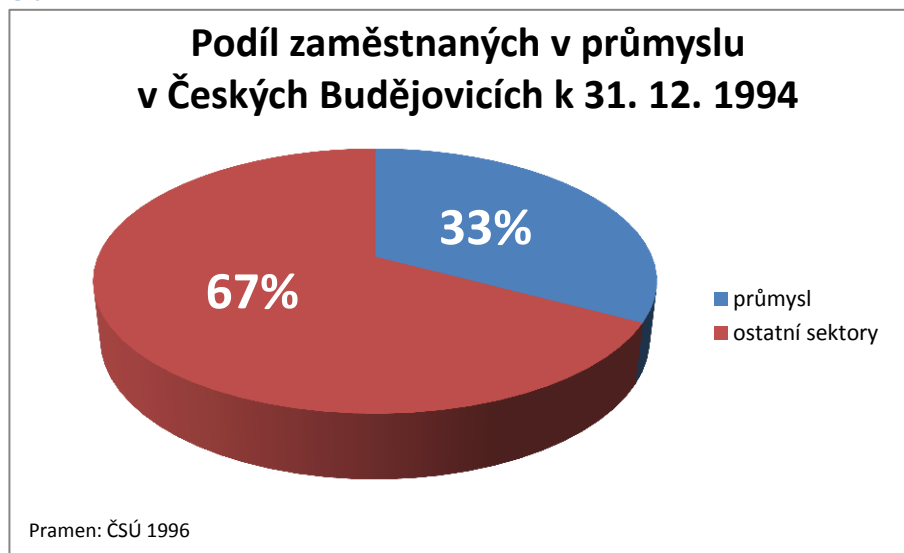

V.2 Stav průmyslové výroby v Č. Budějovicích k 31. 12. 1994

Nejstarší relevantní data vypovídající o zaměstnanostní a odvětvové struktuře v Budějovicích po vzniku samostatné České republiky, získaná od místní pobočky ČSÚ, jsou vztažena až k 31. 12. 1994 (ČSÚ 1996). Bohužel ale přesně nekorrespondují s obsahem naší práce, neboť sice naprosto přesně mapují počet pracovníků ve městě, a to nejen v průmyslových odvětvích. Zaneseny jsou ale bohužel až podniky od velikostní škály s 25 a více zaměstnanci. My pracujeme s velikostí 20 a více. Ovšem jistý pohled na rozdílnost tehdejší a dnešní struktury českobudějovického průmyslu a zaměstnanosti v něm můžeme zajisté spatřit. Další nevýhodou tohoto statistického souboru je, že zachycuje odvětvovou strukturu vyjádřenou počtem zaměstnanců kumulovaně pouze za jednotlivá průmyslová odvětví a ne za každý jednotlivý podnik zvlášť, jako ostatní dvě databáze.

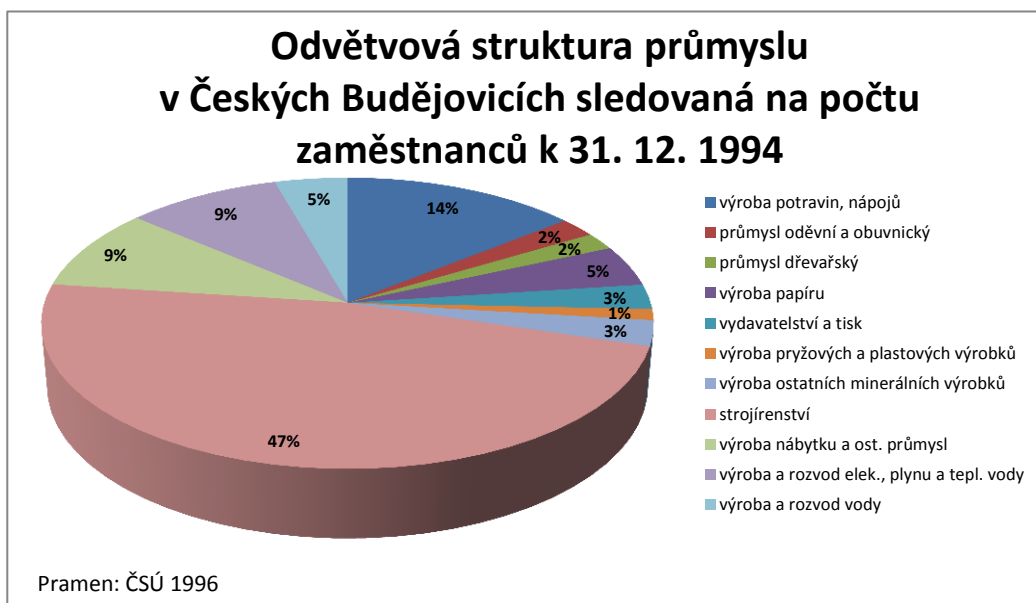
Celkový počet zaměstnanců pracujících v průmyslu zachycený v takto metodicky ztvárněném statistickém průvodci k 31. 12. 1994 činí 15 647. Jedná se o značný pokles oproti stavu z roku 1989, neboť v průmyslu ubyly bezmála dva tisíce pracovníků (pokles 12,3 %). Celkový počet pracovníků v Českých Budějovicích je poté 47 657, celkový počet sledovaných pracovišť 460. Průmysl tudíž zaměstnává celou jednu třetinu budějovických pracovníků (32,8 %), viz graf 2.

Graf 2:

Takřka polovinu pracovníků v průmyslu (7 410) zaměstnával strojírenský průmysl (47,4 %) celkem v 25 pracovištích, druhý největší počet pracovníků je v kategorii nazvané výroba potravin, nápojů. 14,2 % v průmyslu odpovídá 2 228 lidem, kteří působí v 16 podnicích. O třetí příčku v tomto žebříčku se prakticky dělí výroba a rozvod elektrické energie, plynu a teplé vody s 1 461 zaměstnanci (5 pracovišť) s odvětvím výroba nábytku a ostatní průmysl, jež zaměstnávalo o 29 lidí méně (1 432 na 6 pracovištích). Oběma těmito odvětvím odpovídá takřka desetinový podíl na průmyslové výrobě (9,3 respektive 9,2 %). Přibližně pěti procent ještě dosahují odvětví výroba vlákniny, papíru se 713 zaměstnanci pracujících na 3 pracovištích (4,6 %) a s 691 zaměstnanci výroba a rozvod vody (4,4 %), které zařítují dvě pracoviště. Na dalších pozicích jsou poté výroba ostatních minerálních výrobků (440 zaměstnanců v 5 firmách), vydavatelství a tisk (433 zaměstnanců v 10 podnicích) a stále ještě oděvní a obuvnický průmysl s 345 zaměstnanci v 5 podnicích a zanedbatelným podílem 2,2 % a průmysl dřevařský, který má ještě o 43 zaměstnanců méně (302), ti pracují ve 3 podnicích (ČSÚ 1996). Tuto odvětvovou strukturu sledovanou na počtu zaměstnanců znázorňuje graf 3.

Graf 3:

Počet průmyslových pracovišť se od předešlého období roku 1989, vzhledem k nutnému uzavření mnoha podniků, značně navýšil, konkrétně na číslo 83. Toto navýšení je dáno vznikem nových podniků, přílivem zahraničních investic a v neposlední řadě polistopadovým zpětným rozdělením mnohdy násilně sloučených konkurenčních podniků, jakými například byly oba českobudějovické pivovary. Konkrétní údaje o počtech pracovišť a zaměstnanců v jednotlivých odvětvích průmyslu poskytuje tabulka 3.

Průměrná mzda mezi všemi zaměstnanci pracujícími v průmyslu byla k 31. 12. 1994 7 270 Kč. Tedy o necelé 3 % vyšší než průměrná mzda ve městě, která činila 7 072 Kč (ČSÚ 1996).

Tabulka 3: Počty pracovišť a zaměstnanců v průmyslových odvětvích v Č. Budějovicích k 31. 12. 1994

odvětví	počet pracovišť	počet zaměstnanců
výroba potravin, nápojů	16	2228
průmysl oděvní a obuvnický	5	345
průmysl dřevařský	3	302
výroba papíru	3	713
vydavatelství a tisk	10	433
výroba pryžových a plastových výrobků	3	192
výroba ostatních minerálních výrobků	5	440
strojírenství	25	7410
výroba nábytku a ostatní průmysl	6	1432
výroba a rozvod elektřiny, plynu a teplé vody	5	1461
výroba a rozvod vody	2	691

Pramen: ČSÚ 1996

V této době začínají místní průmysloví producenti navazovat spolupráci s velkými společnostmi ze Západní Evropy. Za všechny jmenujme nový podnik Robert Bosch spol. s.r.o. - České Budějovice vznikuvší dohodou mezi Motorem Jikov, a.s. a německým průmyslovým gigantem Bosch, GmbH (Robert Bosch 2012) nebo společný podnik Gamexu CB a španělského Viscofanu (VISCOFAN 2012b).

V.3 Stav průmyslové výroby v Č. Budějovicích k roku 2011

K zachycení aktuálního stavu průmyslové výroby ve městě bylo nutné shromáždit přesná data o počtu zaměstnanců, přesné lokalizaci výroben a státní příslušnosti majitelů u všech položek ze seznamu průmyslových podniků sídlících v Českých Budějovicích, jež nám poskytla Krajská správa ČSÚ a který měl vyhovovat našim požadavkům. Postup, který jsme aplikovali, je popsán v kapitole Datová základna a teoreticko-metodologická báze (str. 5).

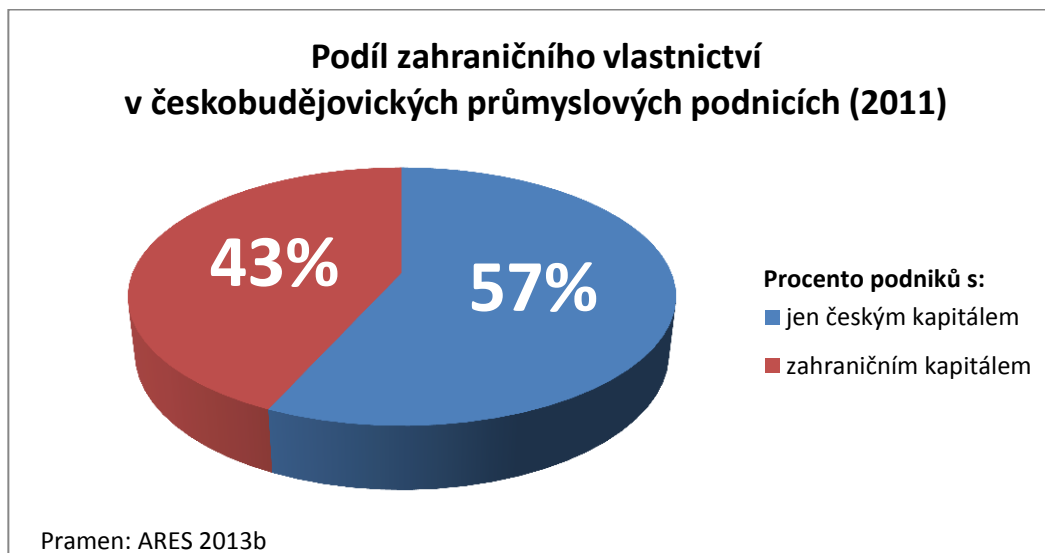
V.3.1 Vlastnická struktura průmyslových podniků města České Budějovice z hlediska zahraničního vlastnictví

V návaznosti s naší hypotézou vytvořenou na základě studia literatury předního českého ekonoma Jana Švejnara, který určuje za významný prvek vedoucí k úspěchu transformace v České republice geografickou polohu, neboť ČR je nejzápadnější transformující se ekonomikou, se domníváme, že se započítáním transformace průmyslové výroby v ČSFR a zrodem tržního způsobu podnikání se do tuzemské výrobní sféry, českobudějovickou samozřejmě nevyjímaje, mohutně vstoupil zahraniční kapitál. Na Švejnara se odvolává i L. Žídek, jenž také zdůrazňuje vynikající polohu sousedící s Německem a Rakouskem, která přináší značnou výhodu oproti jiným transformujícím se ekonomikám situovaným dále na Východě (Švejnar 1997 a 2002 v Žídek 2006). Tyto myšlenky potvrzuje náš výzkum interpretovaný na následujících stránkách.

Na základě údajů, které eviduje Ministerstvo financí ČR v Rejstříku firem ARES, popřípadě z výročních zpráv podniků, u nichž námi požadovaný údaj v ARESu chyběl, jsme byli schopni zjistit státní příslušnost (místo trvalého bydliště) kapitálových vlastníků jednotlivých firem, a to ať už jednotlivých osob, či přímo sídlo zahraničních koncernů, kterými jsou místní firmy kapitálově ovládané.

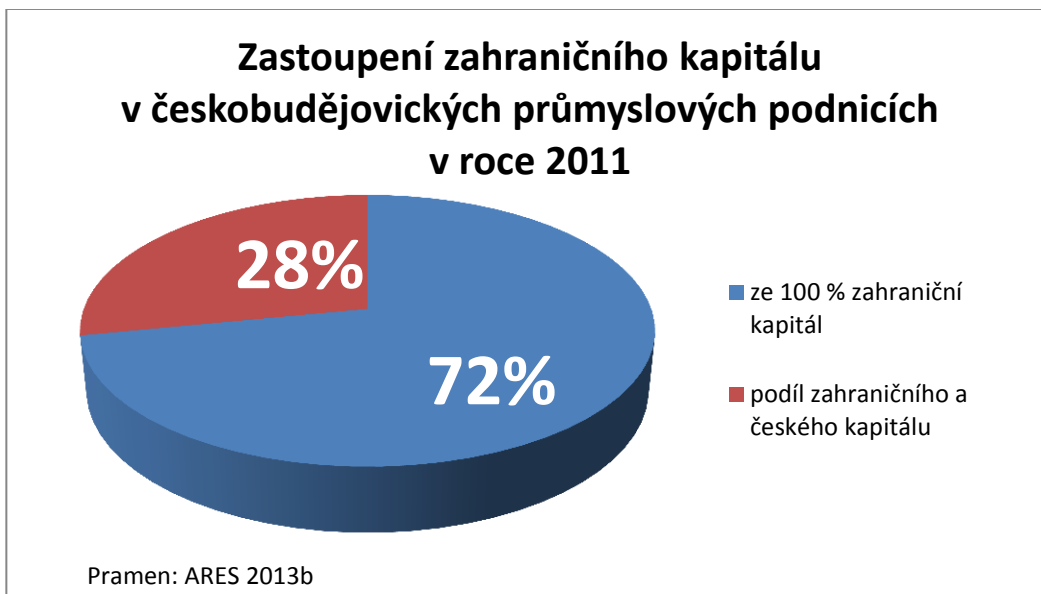
57 % průmyslových podniků v Českých Budějovicích je českých bez žádného zahraničního vlastníka/podílníka. Tento procentuální údaj v konkrétních číslech říká, že 42 ze 74 podniků, které mají skutečný provoz na území města, je bezvýhradně českých. Ve zbylých 32 podnicích, tedy 43 %, již figurují zahraniční majitelé, viz graf 4.

Graf 4:

V takřka $\frac{3}{4}$ firem, kde jsou zahraniční majitelé zainteresováni, drží plný stoprocentní podíl (viz graf 5). V těchto případech se jedná obzvláště o dceřiné firmy zahraničních koncernů, jako příklad uveďme Robert Bosch, spol. s.r.o. (Německo), či Viscofan CZ s.r.o. (Španělsko). U těchto dvou podniků je zajímavé, že původně vznikly ve spolupráci s místními tradičními podniky Motor Jikov, respektive GAMEX, a zahraniční podílníci poté český podíl odkoupily. Jiné tradiční podniky, pro příklad si uveďme Budějovický měšťanský pivovar (Samson), se zase privatizací a následně dalšími prodeji dostaly zcela do zahraničních rukou. V případě Samsonu to bylo do rukou jednoho z nejproslulejších pivovarů, amerického Anheuser-Busch, který je známý po celém světě pod značkou Budweiser, o nichž dlouhá léta vede soudní spory s místním Budvarem. Toto byl také hlavní důvod koupě pivovaru právě v Budějovicích, s nímž je spojena ochranná známka „Budweiser Bier“ a následná kontrola tohoto duševního vlastnictví (Ihned.cz 2012). Jiné podniky byly vybudovány samostatně svou mateřskou firmou jako např. továrna rakouského výrobce sportovního vybavení HEAD.

Graf 5:

V oblasti státní příslušnosti zmíněných zahraničních vlastníků dominují s čtyřiačtyřiceti procenty Němci následovaní Rakušany, kteří ovládají 20 % zahraničního kapitálu v místních průmyslových podnicích. Nejbližší sousedé Jihočeského kraje tedy ovládají bezmála dvě třetiny zahraničního kapitálu v Budějovicích. Na třetím místě figurují s podílem 9 % Britové, čtvrtou příčku drží Spojené státy americké s 6 %, jež takto představují poslední výrazněji zastoupenou skupinu. Zbýlých 21 % je přiřazeno ostatním sedmi státním příslušnostem, kdy každé z nich náleží tříprocentní podíl, k jehož dosažení postačuje existence jednoho průmyslového podniku, ve kterém mají zmínění vlastnický podíl. Tuto sedmičlennou skupinu tvoří majitelé obzvláště z evropských zemí Nizozemska, Španělska, Kypru, Srbska a Černé Hory a z Ukrajiny, rovněž ale i majitelé ze vzdáleného Japonska. Ovšem v tomto směru naprosto nejexotičtější oblastí je daňový ráj karibského ostrova Tortola na Britských Panenských ostrovech, kde sídlí majitelé společnosti KeyTec České Budějovice s.r.o. (společnost zabývající se hutnickým a kovo zpracujícím průmyslem). Tento stav zachycuje graf 6.

V rámci prostoru EU je daňovým rájem Kypr, který zahraničním společnostem poskytuje stabilní systém a daň z příjmu právnických osob ve výši 10 %. V ČR je její výpočet značně komplikovaný, sazba daně s účinností od 1. 1. 2011 činí 19 %. Tato sazba daně se vztahuje na základ daně snížený o položky podle § 34 a § 20 odst. 7 a 8 zákona č. 586/1992 Sb. (BusinessInfo.cz 2013). Mezi další výhody Kypru se řadí snadné založení firmy, dobré právní služby a značná, nikoliv však absolutní, anonymita skutečných vlastníků, jako tomu je v případě Seychel či mnohých karibských ostrovů. 1 904 českých

fírem má vlastníka se sídlem na tomto Středomořském ostrově. Ovšem bankovní krize, která se zde naplno rozhořela na začátku jara 2013, by tyto praktiky neměla výrazně ovlivnit, neboť drtivá většina těchto firem na Kypru formálně jen sídlí a naprostou většinu svých finančních prostředků nemá v místních bankách, neboť místní legislativa nestanovuje vedení účtu v lokální bance jako podmínku neslučitelnou se založením firmy (Vlková 2013a,b, Novotný 2013).

Díky zmíněným praktikám 12 554 tuzemských firem, jejichž vlastníci sídlí v některém z daňových rájů, český stát každoročně přichází o miliardy korun na dani z příjmu. V celé EU je takováto ztráta asi bilion eur, což se pro srovnání rovná velikosti španělské ekonomiky. A proto se nejen ČR, ale i celá Evropská unie chystají tyto machinace omezit. Nutno podotknout, že velikost daně z příjmu právnických osob v ČR patří celoevropsky k těm nižším. Nejvyšší je v Itálii (31,4 %), Francii (33,3 %), Belgii (34 %) a na Maltě, kde činí 35 % (Vlková 2013b).

Zkonstatujme, že logicky nejvíce zastoupenými cizími státními příslušníky jsou západní a jižní sousedé Jihočeského kraje. Naopak trochu překvapuje, že Holanďané, jinak naprosto nejvíce zastoupená státní příslušnost podle výše podílu na registrovaném kapitálu všech českých firem (ČEKIA 2010), ve městě figurují pouze v jednom podniku. Ovšem v rámci celé republiky ovládají více než 10 % z celkového kapitálu ČR. Tuto tematiku podrobněji rozvádí tabulka 4.

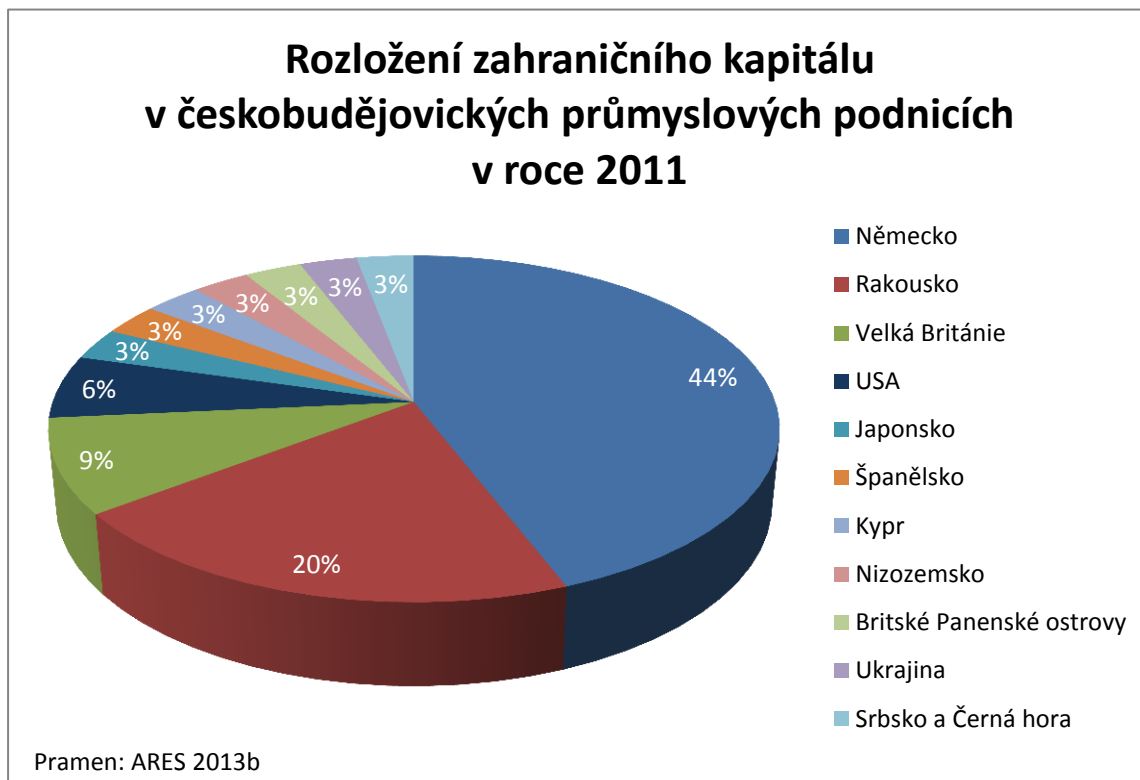
V oblasti celkového zastoupení zahraničních vlastníků odpovídá českobudějovický stav, tedy třiačtyřicet procent, naprosto přesně tomu celorepublikovému (z roku 2010), neboť totožné procento veškerého českého kapitálu bylo v zahraničních rukou (ČEKIA 2010).

Tabulka 4:

TOP 5 zemí podle jejich podílu na registrovaném kapitálu českých firem (k 16. březnu 2010)		
Země	Podíl na registrovaném kapitálu (v mld. Kč)	Podíl na celkovém kapitálu v ČR (v procentech)
Nizozemí	230	10,1
Německo	111	5,2
Rakousko	90	4,2
Lucembursko	65	3,1
Francie	52	2,4

Pramen: ČEKIA 2010 – vlastní zpracování

Graf 6:

Podniky se zahraničním kapitálem poskytují pracovní pozice 8 808 lidem, tedy 67,5 % všech pracovníků v průmyslu. Pro České Budějovice jsou tudíž naprosto nepostradatelnými.

V.3.2 Právní forma průmyslových podniků města České Budějovice

Podle právní formy můžeme místní podniky rozdělit do šesti skupin. Nejvíce zastoupenou formou je pochopitelně společnost s ručením omezeným, která je základní formou kolektivního vlastnictví bez ručení osobním majetkem podílníků, jež je zastoupena podílem převyšujícím 2/3. Druhou nejčastější formou je akciová společnost s třiatvacetiprocentním podílem. Poslední výrazněji zastoupenou formou je družstvo (6 %). Zbylé formy jsou zastoupeny sporadicky a vždy jen po jednom exempláři, jsou jimi: veřejná obchodní společnost, živnost bez zápisu v Obchodním rejstříku a národní podnik, který představuje Budějovický Budvar, jenž je v ČR jediným svého druhu. Snahy o jeho přeměnu v a.s. byly zastaveny Topolánkovou vládou z obav, že takto vzniknuvší „nový“ podnik by ztratil kontinuitu s „předešlým Budvarem“, a tudíž by neměl šanci u žádného nového soudního sporu o značku Budweiser s americkým pivovarem Anheuser-Busch, který si práva na označení Budweiser rovněž nárokuje (HN 2010). Zmíněné právní formy

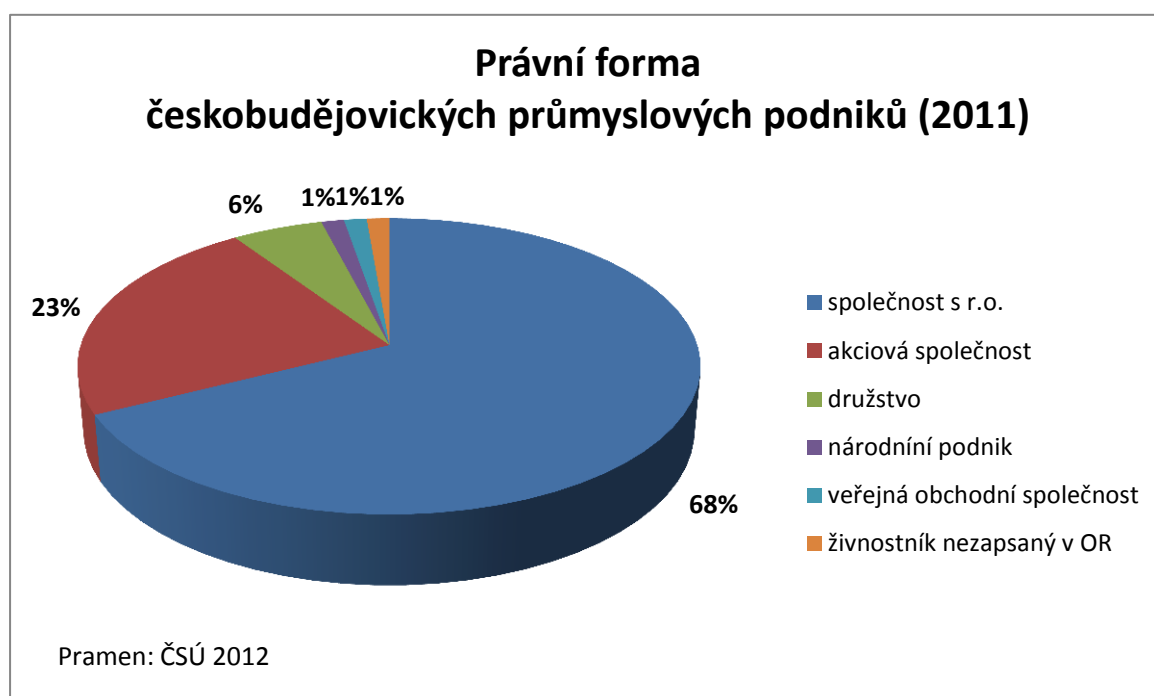
podrobněji rozvádí tabulka 5, podíl jejich výskytu v průmyslových podnicích Českých Budějovic zachycuje graf 7.

Tabulka 5: Charakteristika typů společností

společnost	základní charakteristika
s.r.o.	Založena 1 až 50 osobami, minimální vklad 200 000 Kč, ručí celým majetkem společnosti, podíl na zisku mezi majitele přerozdělován podle výše jejich vkladů.
a.s.	Ve společném vlastnictví akcionářů, minimální vklad 2 mil. Kč, kumulace kapitálu upisováním akcií, ručení celým majetkem společnosti, zisk přerozdělen ve formě dividend mezi akcionáře, dvojí zdanění (zisk i dividendy).
družstvo	Společenství alespoň 5 osob, minimální vklad 50 000 Kč, ručí celým majetkem družstva, rozdělení zisku podle výše podílů jednotlivých družstevníků.
v.o.s.	Nejjednodušší typ společnosti, založena minimálně 2 členy, nevyžadován žádný minimální vklad, všichni společníci ručí celým svým osobním majetkem společně za závazky společnosti, takto si i rozdělují zisk, po úmrtí jednoho ze společníků zaniká (pokud podle společenské smlouvy nenastoupí jeho dědic).
n.p.	Forma právně nezachycená, do jisté míry podobná státnímu podniku, který provozuje podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, má právo hospodařit s majetkem státu, vlastní majetek nemá. Kmenovým jménem podniku je jeho obchodní majetek, s nímž má podnik právo hospodařit při svém vzniku.
živnost	Typ soukromého podnikání fyzických osob podle Živnostenského zákona.

Zpracováno na základě: Bohůnková (2009), Hejtman (2008), Zákony pro lidi.cz (2013) a SCFM (2013)

Graf 7:

Toto rozložení je nesrovnatelně odlišné od stavu z dob centrálně plánované ekonomiky a kolektivního vlastnictví, kdy se vyskytovaly jen formy státní podnik, koncernový podnik, popřípadě družstvo. Některé tyto formy v transformačním období zanikly. Obzvláště díky privatizaci a vzniku soukromého vlastnictví a podnikání

(soukromé podnikání ovšem ve velmi omezené podobě existovalo i za socialismu) mohly vzniknout formy zcela nové (Vančura 2013).

Státní podíl v podnicích v rámci celé země činil k roku 1990 asi 80 %, k roku 1999 už jen 12,3 % (Vančura 2013).

V.3.3 Prostorová diferenciacce průmyslové výroby města České Budějovice

Z přiloženého kartodiagramu (obrázek 3 na str. 48), který zachycuje velikost a rozložení všech podniků, které v Českých Budějovicích mají svou průmyslovou výrobu a poskytly data, je jasně patrná výrazná koncentrace průmyslu do tří velkých zón, které se rozprostírají západně od Pražské třídy (oblast ulice Roberta Bosche – České Budějovice 3), podél Okružní ulice (České Budějovice 4) a v oblasti „za DOC Mercury“ (oblast ulic Mánesova a Dobrovodská – České Budějovice 6). Poslední městskou částí s větším zastoupením průmyslových podniků jsou České Budějovice 7. Naopak v městských částech České Budějovice 2, 5 a České Vrbné se průmyslové podniky vyskytují jen sporadicky. Naprosto mimo samozřejmě zůstává historické centrum (České Budějovice 1), kde se nicméně nachází řada oficiálních sídel vedení společnosti, a to nejen místních průmyslových podniků. V územně separovaných městských částech Třebotovice a Kaliště se žádný průmyslový závod spadající do našeho šetření nevyskytuje.

Z prostorových, ale i environmentálních důvodů se v širším centru města nevyskytuje žádný velký průmyslový závod. Samozřejmě s výjimkou budov KOH-I-NOOR HARDTMUTH, a.s., které takřka hraničí s historickým centrem města.

Oblast západně od Pražské třídy (České Budějovice 3)

Je charakteristická přítomností největších českobudějovických podniků. Jedná se o průmyslovou zónu, které se po pádu železné opony dostalo výrazného rozvoje a kde dominantní roli sehrává největší podnik Jihočeského kraje, Robert Bosch České Budějovice, s.r.o. Dalšími velkými podniky v této městské části jsou Motor Jikov Group, a.s., Budějovický Budvar, n.p. a Čevak a.s. Průmyslové zaměření produkce je v celé oblasti značně široké, tudíž zde jednoznačně nelze určit dominantní průmyslové odvětví.

V rámci obytné zástavby na Pražském předměstí najdeme jediné průmyslové podniky umístěné právě takto „uprostřed města“. Jedná se ovšem jen o menší podniky s počtem zaměstnanců na dolní hranici našeho vymezení. Největším z nich je textilka se 70 zaměstnanci. Celkový počet podniků v této městské je části 17.

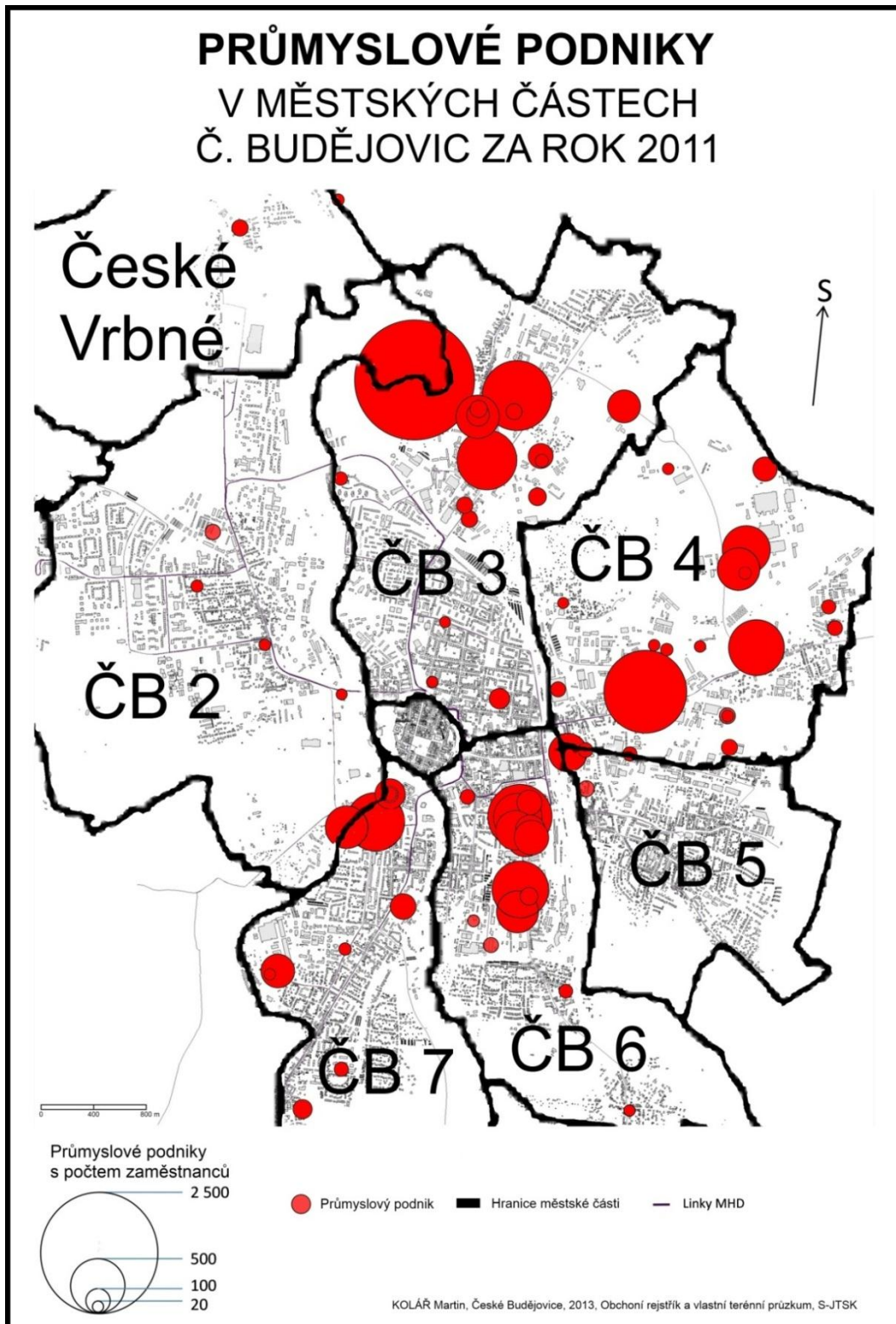
Okružní ulice (České Budějovice 4)

Nejrozsáhlejší průmyslovou oblastí je okolí přiléhající k Okružní ulici, tato oblast je charakteristická i značnou koncentrací prostorově náročných služeb, jakým je prodej automobilů. Největším podnikem sídlícím na Okružní je Belis, s.r.o., ovšem největší podnik v rámci této městské části je Groz-Beckert Czech s.r.o. Celá oblast je charakteristická vysokou specializací na strojírenství, rovněž ale i vysokým výskytem menších firem, a to obzvláště dřevozpracujícího, polygrafického a papírenského, ale i potravinářského zaměření. Celkový počet podniků v městské části České Budějovice 4 je 18. Tento je stav obdobný s městskou částí České Budějovice 3, ovšem jejich velikost je proti ní menší.

Oblast „za nádražím“ (České Budějovice 6)

Nejstarší oblastí, z dob průmyslové revoluce, je oblast „za nádražím“, kde sehrávala právě přítomnost železnice klíčovou roli (Dvořák, Kubeš 2009). Průmyslová zóna se později rozšiřovala směrem na jih podél Novohradské ulice. Průmyslová výroba této městské části je velmi různorodá, stejně jako tomu je v případě Českých Budějovic 3, a nelze určit dominantní směr. Největším podnikem je Viscofan CZ s.r.o., následovaný firmou EGE, spol. s r.o. Největším podnikem ve staré části přímo za dnešním DOC Mercury je areál GAMEXU. Většina velkých firem v oblasti leží podél Novohradské ulice. Počet podniků zde je 15.

Obrázek 3:

Koncentrace průmyslu v Českých Budějovicích

Hustota průmyslu pro České Budějovice činí 232 zaměstnanců na 1 km²

Koeficient koncentrace

Při konstrukci tohoto koeficientu jsme opět poněkud omezeni dostupností aktuálních dat. V roce 2001 byl počet ekonomicky aktivních obyvatel (EAO) v Č. Budějovicích 51 156 (ÚAP 2007b), ale protože je jihočeská metropole silným centrem denní dojížděky za prací, připočítáváme k tomuto údaji dalších 16 907 lidí, kteří takto do města dojíždějí (Kraft 2009). Ovšem z města za prací vyjíždí 13 % EAO (Kubeš, Hajíčková, Švec 2009). Údaje od Krafta 2009, Kubeše, Hajíčkové, Švece 2009 a ÚAP 2007b se vztahují k roku 2001, údaje o celkovém počtu zaměstnaných v průmyslu v Č. Budějovicích a v ČR a celkovém počtu EAO v ČR jsou z roku 2011.

$$K_{ki} = \frac{13054/61413}{1147754/5080573}$$

$$K_{ki} = \mathbf{0,94}$$

Z výsledné hodnoty koeficientu koncentrace vyplývá, že průmysl je v Českých Budějovicích oproti stavu v ČR méně koncentrovaný vzhledem k počtu EAO, a tudíž více prostorově rozptýlený. V Plzni v roce 2008 dosáhl 1,32. Pro orientační srovnání si uvedme jeho hodnoty v roce 1999 pro Prahu, kde činil 0,58, v Brně 0,88 a Ostravě 1,28 (Bašťová 2011).

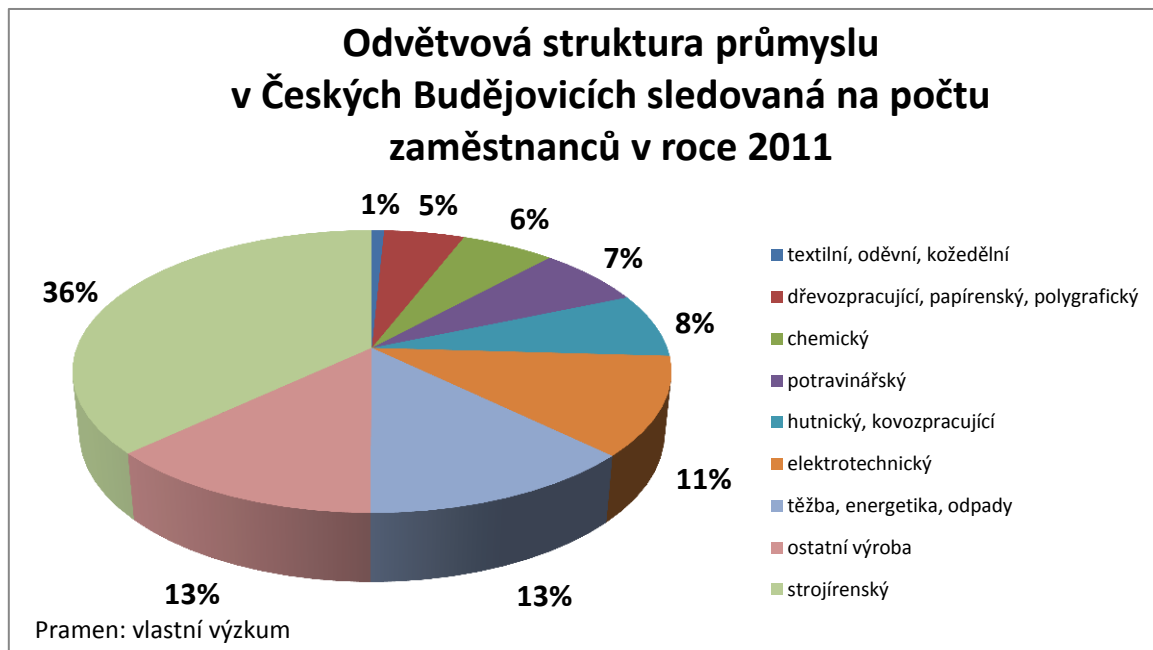
V.3.4 Odvětvová struktura průmyslové výroby města České Budějovice na základě počtu zaměstnanců

Celkový počet zaměstnanců v roce 2011 činil 13 054, tito lidé byli zaměstnáni ve čtyřiasedmdesáti podnicích takřka všech průmyslových odvětví.

Z pohledu zaměstnanosti je nyní nejvíce zastoupeným průmyslovým odvětvím v Budějovicích, stejně jako v předchozích obdobích, strojírenství, které zaměstnává takřka pět tisíc lidí, přesně 4750 zaměstnanců odpovídá 36,4 procentům ze všech zaměstnanců pracujících v průmyslu. Zajímavým faktem je, že více než polovinu z nich (51,6 %) zaměstnává jeden podnik, největší firma jižních Čech, Robert Bosch, spol. s r. o. Tento podnik se na celkové zaměstnanosti v průmyslové výrobě ve městě podílí 19,0 %. Strojírenských firem v Budějovicích působí devět. Všechna ostatní průmyslová odvětví, právě kromě strojírenství a těžby, energetiky a odpadů, za poslední téměř čtvrtstoletí

vývoje zaznamenala výraznou změnu v počtech zaměstnanců. Druhá pozice patří s 1 710 (13,0 %) ostatní průmyslové výrobě a instalacím, které mají v Budějovicích značnou tradici, a to zejména díky největšímu podniku v tomto odvětví, KOH-I-NOORU HARDTMUTH a.s., kterému v něm zastává 35,1% podíl s 578 zaměstnanci. Oproti roku 1989 ale toto odvětví ztratilo 2 500 zaměstnanců, a to zejména ukončením produkce Sfinxu (1 722 zaměstnanců) a silným zeštíhlením, ale rovněž i zefektivněním, samotného KOH-I-NOORU, který roku 1989 sám zaměstnával 1 738 lidí, což bylo více, než dnes ve městě patří celému tomuto odvětví dohromady v jeho deseti podnicích. Počet zaměstnanců v elektrotechnickém průmyslu 1 455 (11,1% podíl na průmyslové výrobě) stačí na třetí pozici. Oproti stavu z roku 1989 a tehdejšímu jedinému zástupci, Tesle Karlín, k.p., se počet podniků zosminásobil a počet zaměstnanců se zvýšil o 300. Čtvrtou pozici s 1 371 zaměstnanci a 10,5% podílem disponuje odvětví energetika a rozvod elektrické energie, vody a plynu, které ve městě zaměstnává šest firem. 1 094 zaměstnanců (8,4 %) v 11 podnicích zaměstnává hutnický a kovozpracující průmysl. Největší hutní a kovozpracující podnik, SCB Foundry, a.s. s 331 zaměstnanci, tvoří třicetiprocentní podíl na jeho zaměstnanosti. Odvětví, na které jsou České Budějovice nejvíce specializovány a jež zde má i největší tradici, potravinářství, obsadilo až šestou příčku. Poskytuje pracovní příležitost 873 zaměstnancům, zaměstnává tedy 6,7 % pracovníků. Dominantním podílem je v jeho rámci zastoupeno pivovarnictví, které zaměstnávalo 728 zaměstnanců, což odpovídalo 83,4 % pracovníků potravinářského průmyslu. Největší potravinářský podnik ve městě, Budějovický Budvar, n.p., sám zaměstnává 614 osob, jinými slovy přes dvě třetiny lidí (70,3%) přímo zainteresovaných v českobudějovickém potravinářském průmyslu. Chemický průmysl zaznamenal v Budějovicích po pádu „železné opony“ obří nárůst, když se počet zaměstnanců oproti roku 1989 více než zdesetinásobil na hodnotu 763, se kterou tvoří bezmála 6 % českobudějovické průmyslové výroby. Odvětvovou strukturu průmyslové výroby ve městě v roce 2011 sledovanou na počtu zaměstnanců přehledně interpretuje graf 8 na další stránce. Stav počtu podniků a zaměstnanců v absolutních číslech zachycuje tabulka 6 tamtéž.

Graf 8:

657 osob (5,0 %) je zaměstnáno v dřevozpracujícím, polygrafickém a papírenském průmyslu, a to ve dvanácti podnicích. Toto odvětví se za posledních přibližně 20 let ztenčilo na třetinu. Jen 2,3% podíl na místní průmyslové výrobě patří těžbě a odpadům, a to obzvláště z důvodu, že v okolí města nenajdeme žádná bohatá a aktivně těžená naleziště přírodních bohatství (Vančura 2013). Proto 5 ze šesti firem tohoto odvětví operuje v oblasti nakládání s odpady. Odvětví dohromady poskytuje zaměstnání 293 osobám.

Tabulka 6: Počty pracovišť a zaměstnanců v průmyslových odvětvích v Č. Budějovicích v roce 2011

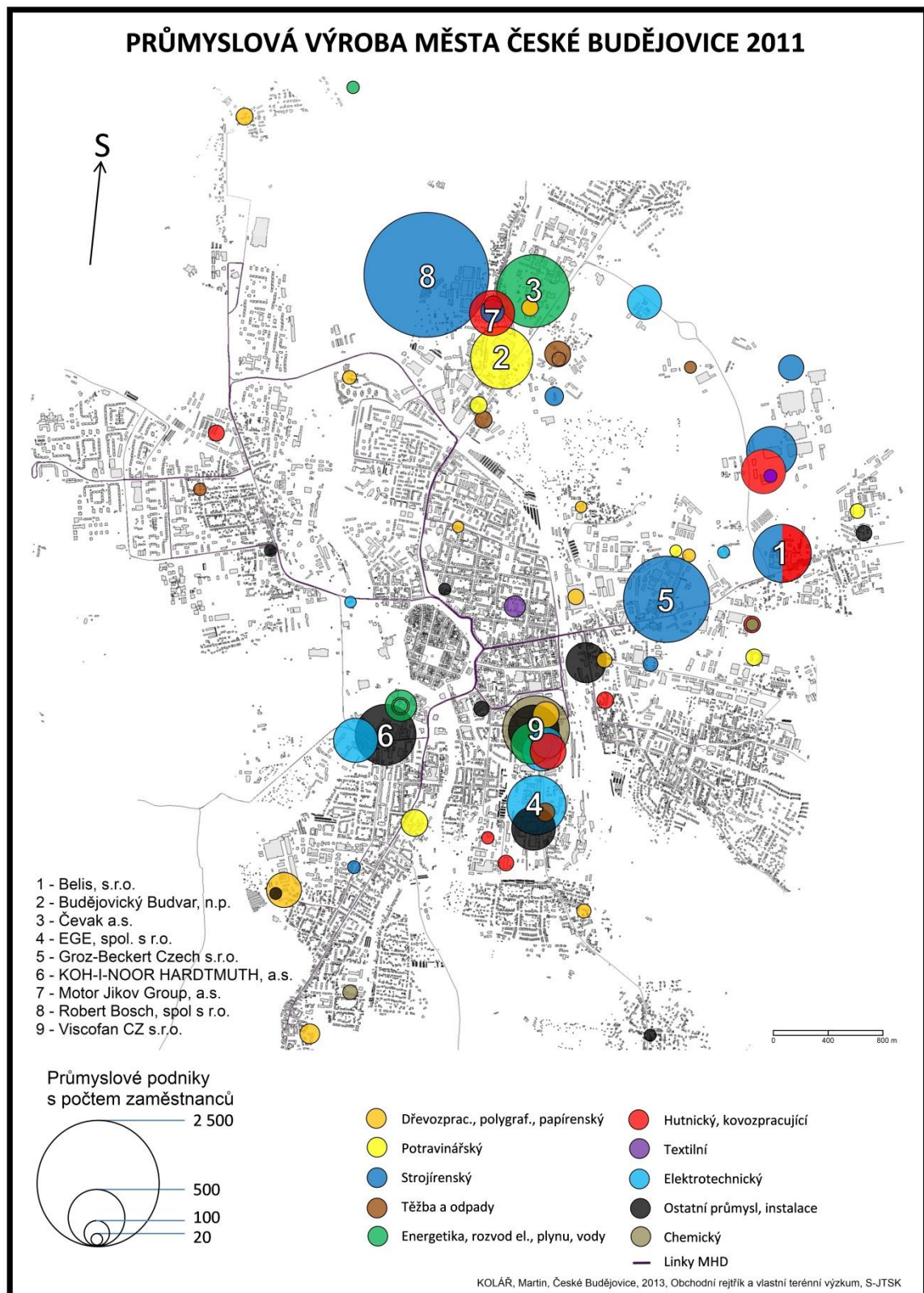
průmyslové odvětví	počet podniků	počet zaměstnanců
těžba, energetika, odpady	12	1 652
hutnický, kovožpracující	11	1 094
chemický	3	763
strojírenský	9	4 750
elektrotechnický	8	1 455
sklářský, keramický, stavebních hmot	0	0
dřevozpracující, papírenský, polygrafický	12	657
textilní, oděvní, kožedělní	2	100
potravinařský	7	873
ostatní výroba	10	1 710

Pramen: vlastní výzkum

Marginální pozici má textilní průmysl, jehož 2 oděvní firmy zaměstnávají sto zaměstnanců (0,8 %). V roce 1989 měl 0,4 %. Produkci sklářského, keramického a průmyslu stavebních hmot v roce 2011 v Budějovicích již nenajdeme.

Přesnou lokalizaci a počet zaměstnanců všech průmyslových podniků ve městě, které do výzkumu mohly být zařazeny, v mapovém výstupu znázorňuje kartodiagram na následující straně (obrázek 4). Kompletní přehled těchto podniků společně s dalšími údaji uvádíme jako přílohy: 1 a 2 na str. 85 a 86)

Obrázek 4:

V.4 Analýza změn průmyslové výroby města České Budějovice mezi léty 1989, 1994 a 2011

V následující kapitole přiblížíme významné změny, které ve znamení polistopadového vývoje Československé republiky ovlivnily charakteristiky průmyslové výroby Českých Budějovic.

V.4.1 Změna velikostní struktury průmyslové výroby

S postupem průmyslové transformace, zpětným rozdělováním dříve sloučených podniků a změnou režimu, která takřka v neomezené míře umožnila soukromé podnikání a zahraničním podnikům ekonomickou činnost na území ČR, došlo ke změně velikostní struktury firem.

Stav, ve kterém socialisticky řízené hospodářství zanechalo českobudějovický průmysl, byl neslučitelný s jejich fungováním v prostředí tržní konkurence. Důležitým faktem, který s sebou průmyslová transformace přinesla, bylo zefektivnění produkce podniků. A nejnadanější cestou k ní je optimalizace stavu zaměstnanců. To společně s rozdělením socialisticky sloučených podniků vedlo k výrazné změně velikostní struktury podniků.

V roce 1989 existovalo v Budějovicích jednatřicet podniků, z nichž 16 provozovalo svou činnost samostatně, tudíž nebyly sloučeny s žádným jiným podnikem. Zbýlých 15 ovšem fungovalo v rámci 52 provozoven. Největším počtem provozoven disponovaly Jihočeské pekárny České Budějovice, s.p., a to devíti. Ve velikostní kategorii 0 – 19 zaměstnanců, která ovšem není předmětem naší práce, tehdy fungoval jeden podnik (sklad tabáku s pěti zaměstnanci). V kategorii čítající 20 až 49 zaměstnanců v Budějovicích na konci osmdesátých let dokonce nebyl podnik žádný. Následující kategorie 50 – 99 a 100 – 249 zaměstnanců jsou shodně zastoupeny pěti firmami. Kategorie s nejsilnějším zastoupením (9 podniků) reprezentovala interval 250 – 499 pracovníků, což odpovídá téměř třetinovému podílu. Kategorie 500 – 999 čítala čtyři podniky a nejvyšší kategorie vyskytující se ve městě (1000 – 2499) disponovala 7 podniky, což je, z dnešního pohledu obzvláště, velmi mohutné zastoupení, konkrétně čítající 11 021 osob, tedy 62,5 % všech zaměstnanců v průmyslu.

Tabulka 7: Změna velikostní struktury podniků průmyslové výroby v Č. Budějovicích mezi léty 1989 a 2011

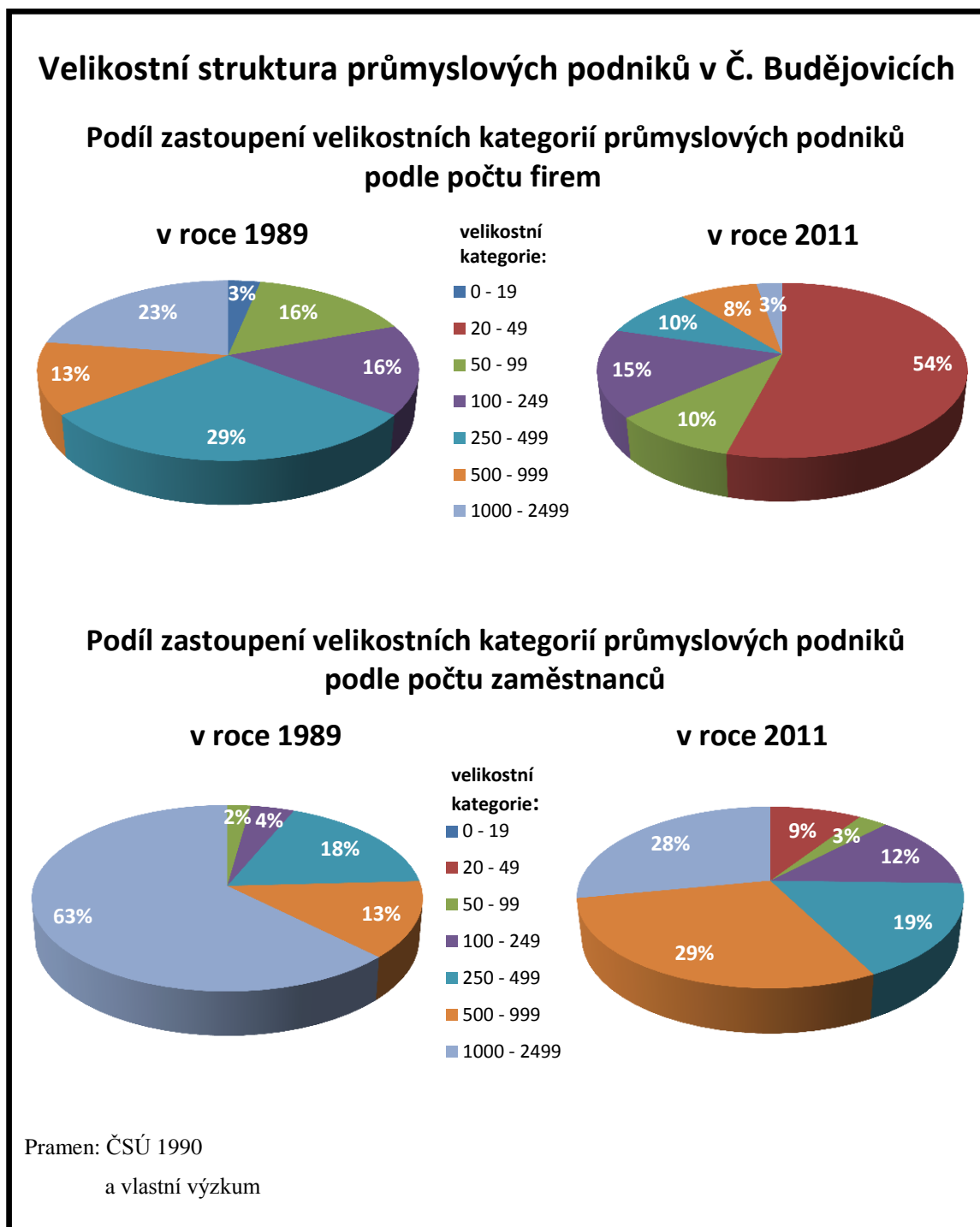
velikostní kategorie	1989				2011			
	počet subjektů	%	počet zaměstnanců	%	počet subjektů	%	počet zaměstnanců	%
0 - 19	1	3,2	5	0,0	-	-	-	-
20 - 49	0	0,0	0	0,0	40	54,1	1 217	9,3
50 - 99	5	16,1	380	2,2	7	9,5	376	2,9
100 - 249	5	16,1	728	4,1	11	14,9	1 544	11,8
250 - 499	9	29,0	3 145	17,8	8	10,8	2 524	19,3
500 - 999	4	12,9	2 341	13,3	6	8,1	3 782	29,0
1000 - 2499	7	22,6	11 021	62,5	2	2,7	3 611	27,7
celkem	31	100,0	17 620	100,0	74	100,0	13 054	100,0

Pramen: ČSÚ 1990 a vlastní výzkum

V roce 2011 se situace dramaticky liší, a to právě kvůli zavedení soukromého vlastnictví a podnikání. Založeno bylo mnoho firem spadajících do nejnižšího námi sledovaného intervalu 20 – 49 zaměstnanců. Kvůli velkým finančním těžkostem napříč obyvatelstvem (Vančura 2013) bylo založení takovýchto do značné míry malých podniků ekonomicky vcelku ještě schůdné. Ve výše zmíněné velikostní skupině ve městě aktuálně působí více než polovina všech průmyslových podniků, konkrétně 54,1 %. S takto vysokým číslem nekoresponduje podíl na zaměstnanosti, který je sotva desetiprocentní (1 217 osob). V roce 1989 tu podnik o takovéto velikosti nebyl vůbec žádný, ale to bylo způsobeno i slučováním průmyslové výroby do velkých celků. Kategorie 50 až 99 zastupuje 7 podniků a 376 zaměstnanců, ti se podílejí nejmenším podílem na zaměstnanosti ze všech kategorií, a to přibližně třemi procenty. Ovšem následující skupina (100 – 249 zaměstnanců) je s 11 podniky a téměř 15% podílem druhou nejvíce zastoupenou ve městě. Zaměstnává 1 544 osob, tedy 11,8 %. Téměř pětínového podílu na zaměstnanosti (19,3 %) dosahuje díky svým 2 524 pracovníkům skupina od 250 do 499 zaměstnanců, do které spadá osm firem (10,8 %). Velikostní skupina 500 – 999 zaměstnanců dosahuje téměř třicetiprocentním (29,0 %) podílem na špici žebříčku podílu na zaměstnanosti, a to díky jejím šesti firmám, které dohromady zaměstnávají 3 782 lidí. Největší, ovšem nejméně početnou (2 podniky) skupinou, je kategorie 1 000 až 2 499 zaměstnanců, která je s odstupem asi 150 zaměstnanců na druhé pozici v podílu na zaměstnanosti, který je výrazný 27,7 %.

Zmíněné údaje shrnuje tabulka 7 uvedená výše a názorně interpretuje graf 9 na následující stráně.

Graf 9:

Z výše uvedených grafů vidíme, že ve sledovaném období došlo k velice výrazným změnám. Nejmarkantnější z nich je již dříve avizovaný podíl kategorie 24 – 49 zaměstnanců na stavu roku 2011, kdy tvoří naprosto největší podíl ze všech ostatních s nadpoloviční většinou, a to v silném kontrastu s rokem 1989, kdy se tato kategorie v Budějovicích vůbec nevyskytovala. Tehdy ovšem díky slučování podniky tří největších

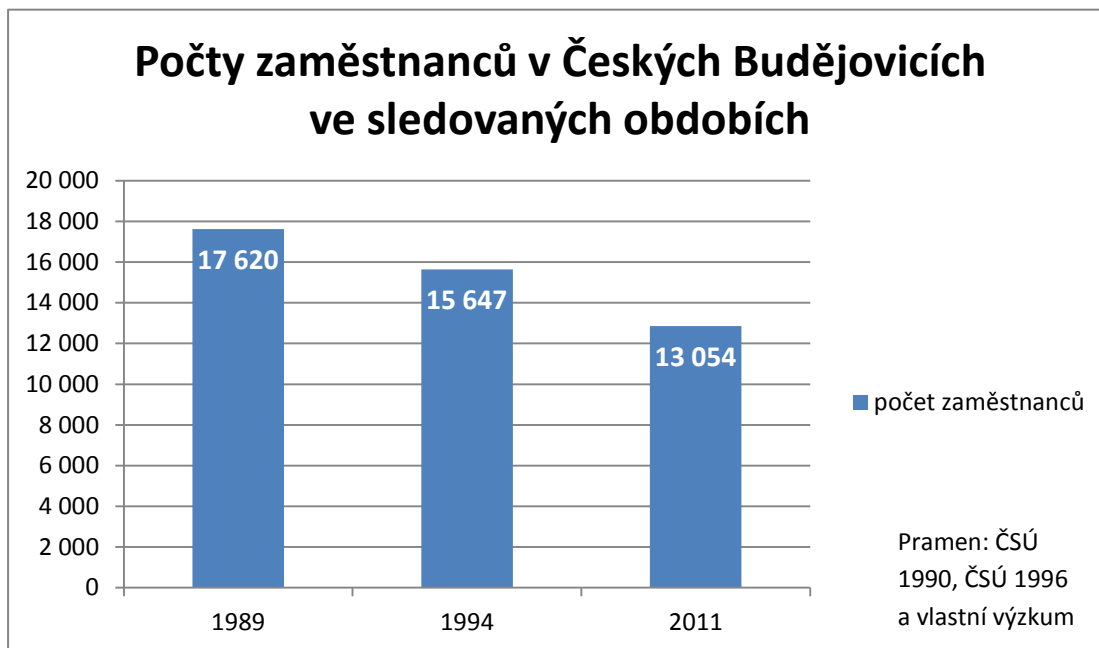
kategorií dohromady představovaly dvě třetiny všech průmyslových podniků, dnes zastávají na tomto počtu pětinu.

Z hlediska podílu zaměstnanosti v roce 1989 nejvyšší velikostní třída podniků zaměstnávala taktéž téměř dvě třetiny lidí pracujících v průmyslu, o dvaadvacet let později to je procent 28, tedy výrazný pokles. Nejvíce lidí je aktuálně zaměstnáno v kategorii 500 – 999, tento údaj se od roku 89 více než zdvojnásobil na 29 %.

V.4.1.1 Porovnání počtu zaměstnanců v průmyslu v letech 1989, 1994 a 2011

S postupujícím navyšováním podílů sektoru služeb, ale i kvartérního sektoru, jež je spojeno s ekonomickým a společenským pokrokem, (Kopačka 1996) se zákonitě podíl sekundárního sektoru musí snižovat, což potvrzuje porovnání absolutních počtů zaměstnanců v průmyslové výrobě v Českých Budějovicích ve výše zmíněných obdobích v grafu 10.

Graf 10:

Fakt, že průmysl nikdy nesehrával v ekonomice Českých Budějovic dominantní roli (Kubeš, Dvořák 2009), stál i za relativně poklidným průběhem jeho transformace v metropoli jižních Čech, aniž by se tisíce lidí ocitly bez práce. Nejzávažnější situací prošel Sfinx, s.p., jež se nepovedlo zachránit. Byl však prakticky jediným podnikem takovéto velikosti (1 722 zaměstnanců v roce 1989), který ve městě definitivě skončil.

Porovnání počtu zaměstnanců v jednotlivých průmyslových odvětvích mezi léty 1989, 1994 a 2011

Hlavní doména a vůdčí odvětví českobudějovického průmyslu, strojírenství, si zachovalo svou pozici a s velkým náskokem obhájilo první příčku v počtu zaměstnanců, která je v našem výzkumu rozhodující charakteristikou. Éru socialistického období českobudějovické strojírenství zakončilo s počtem sedmi podniků, které poskytovaly práci bezmála pěti tisícovkám lidí (4 581). Výrazný nárůst jak v počtu podniků (na 25), tak i zaměstnanců (na 7 410) v roce 1994 je ve vysoké míře zapříčiněn odlišnou metodikou datového souboru, ze kterého byla data čerpána (ČSÚ 1996), viz str. 5. Stav roku 2011 zaznamenal 9 podniků, které čítají 4 732 zaměstnanců (nárůst okolo 3 % oproti stavu z roku 1989). Nejvýznamnější firmou v tomto odvětví je již mnohokrát zmíněný Robert Bosch, spol. s r. o.

Jedno z dominantních odvětví v Budějovicích předlistopadové éry, potravinářství, po rozdělení a privatizaci dříve sloučených podniků si v devadesátých letech zachovalo přibližně konstantní počet zaměstnanců. Ovšem v dalších letech zaznamenalo největší pokles zaměstnanosti z celého průmyslového sektoru, a to více než 60 %. Na tomto poklesu se podílí uzavření místní pobočky Madety, a.s.

Největší procentuální nárůst zaznamenal chemický průmysl, který byl na konci 80. let ve městě v naprosto okrajové pozici s jediným podnikem a 73 zaměstnanci. Po více než dvaceti letech ve městě nalezneme tyto podniky sice jen 3, ty ovšem zaměstnávají více než desetinásobek původního počtu zaměstnanců (763). Nesmíme zapomínat, že chemický průmysl nemá v Českých Budějovicích tradici a příhodnost pro něj zde také není nikterak dobrá.

Podíl na průmyslové zaměstnanosti odvětví označeného ostatní výroba, se vzdor navýšení počtu podniků, také významně ztenčil, a to obzvláště pro velké problémy společnosti Sfinx, s.p. (1 722 zaměstnanců v roce 1989) v tržním hospodářství. Největším podnikem z tohoto oboru je v roce 2011 KOH-I-NOOR HARDTMUTH, a.s., i ten ale od roku 1989 snížil stav zaměstnanců z 1 738 o 1 151.

Absolutní počty podniků a zaměstnanců všech zmiňovaných průmyslových odvětví shrnuje za všechna šetřená období tabulka 8 na následující straně.

Tabulka 8: Porovnání počtů podniků a zaměstnanců mezi léty 1989, 1994 a 2011

průmyslové odvětví	počet podniků			počet zaměstnanců		
	1989	1994	2011	1989	1994	2011
těžba, energetika, odpady	2	7	12	1 526	2 152	1 652
hutnický, kovo zpracující	1	-	11	1 807	-	1 094
chemický	1	3	3	73	192	763
strojírenský	7	25	9	4 581	7 410	4 750
elektrotechnický	1	-	8	1 143	-	1 455
sklářský, keramický, stavebních hmot	1	5	0	305	440	0
dřevozpracující, papírenský, polygrafický	4	16	12	1 526	1 448	657
textilní, oděvní, kožedělní	1	5	2	219	345	100
potravinářský	9	16	7	2 317	2 228	873
ostatní výroba	4	6	10	4 123	1 432	1 710
celkem	31	83	74	17 620	15 647	13 054

Pramen: ČSÚ 1990, ČSÚ 1996 a vlastní výzkum

Stabilního růstu počtu podniků ve všech sledovaných obdobích dosáhla těžba, energetika a odpady, ovšem přes asi 25% procentní nárůst počtu zaměstnanců mezi roky 1989 a 1994 na 2 152, po dalších sedmnácti letech došlo k citelnému poklesu na 1 652 zaměstnanců. Největší firmou v tomto oboru je vodárenská společnost Čevak a.s.

Hutnictví a kovo zpracující průmysl sice od pádu „železné opony“, kdy ve městě působila jen jediná firma, Škoda, k.p. Plzeň, navýšil svůj počet podniků více než desetinásobně na 11, ovšem zaměstnanost v něm se snížila přibližně na polovinu (nyní 1 094 zaměstnanců oproti 1 807 v roce 1989).

Podobný nárůst počtu ekonomických subjektů zaznamenal i průmysl elektrotechnický, v jehož jediném podniku pracovalo v roce 1989 1 143 zaměstnanců, neboť v roce 2011 zaměstnával asi o 30 % zaměstnanců více, a to z důvodu, že toto odvětví patří dnes k těm nejmodernějším (Vančura 2013).

Dřevozpracující, polygrafický a papírenský průmysl zaznamenal mezi léty 1989 a 1994 čtyřnásobný nárůst počtu podniků na 16 s mírným úbytkem pracovních sil na 1 448 zaměstnanců z 1 526 v roce 1989, ovšem následně ve srovnání s rokem 2011 nastal asi dvoutřetinový pokles v jejich počtu na 657. Za tímto výrazným poklesem stojí konec provozu pobočky Jihočeských papíren Větřní, které na konci 80. let zaměstnávaly téměř sedm set lidí.

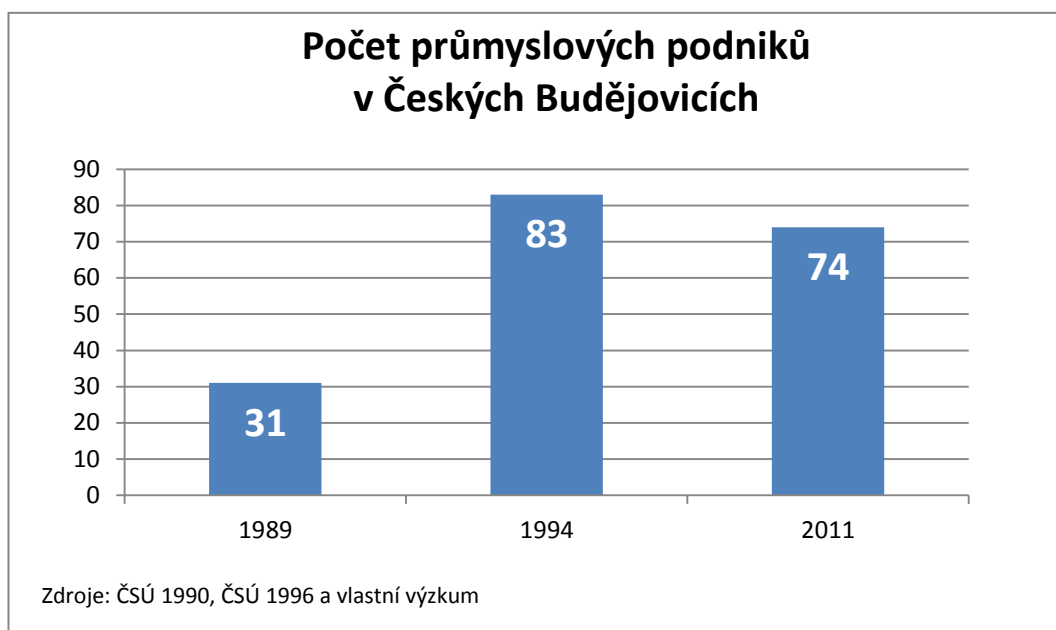
Propad zaznamenal textilní, oděvní a kožedělní průmysl, jenž ovšem neměl v Budějovicích silnou pozici ani za minulého režimu. Přes krátké oživení na počátku 90. let, je nyní zmítán těžkostmi a silnou zahraniční konkurencí, jeho podíl na tvorbě českobudějovické průmyslové výroby je tudíž veskrze marginální.

Průmysl sklářský, keramický a stavebních hmot sice mezi roky 1989 a 1994 zaznamenal čtyřiačtyřicetiprocentní nárůst počtu zaměstnanců na 440 z 305, tyto hodnoty jsou ovšem z celkového pohledu dosti zanedbatelné. Tíživá situace, kterou si po roce 1989 celé toto odvětví prošlo, se plně projevuje v roce 2011, kdy takovýto podnik, který by v Budějovicích ještě vyráběl, nenajdeme.

V.4.1.2 Porovnání počtu podniků

Na největším nárůstu počtu podniků se podílely nově vzniknuvší podniky a stávající zpětně rozdělené podniky, jež byly na začátku éry socialismu nuceně sloučeny. Do konce roku 1994 se počet podniků ve městě značně rozrostl díky zavedení soukromého vlastnictví a podnikání, a to navzdory brzkému konci mnohých postsocialistických podniků, pro které ve světě tržní ekonomiky nezbylo místo. Toto vysoké číslo si vysvětlujeme ohromným boomem soukromého podnikání po pádu socialistického zřízení, které ovšem mnozí jedinci nebyli schopni dlouhodobě provozovat. Poté do roku 2011 zanikly další stěží přežívajících postsocialistických podniky, za všechny zmiňme Sfinx, který oficiálně ukončil svou činnost k 11. 1. 2011 (penize.cz 2013). K roku 2011 evidujeme ve městě celkem 74 podniků (viz graf 11).

Graf 11:

V.4.2 Index specializace průmyslu v Českých Budějovicích a v České republice v letech 1989 a 2011

V.4.2.1 Porovnání úrovně specializace výrobních odvětví průmyslu

Strojírenství a hutnictví

1989	2011
$I_{si}^1 = \frac{6388/17620}{849222/1852434}$	$I_{si}^1 = \frac{5844/13054}{468398/1147754}$
$I_{si}^1 = \mathbf{0,79}$	$I_{si}^1 = \mathbf{1,10}$

Specializace hutnictví a strojírenství v Českých Budějovicích byla na konci 80. let nižší než v rámci České republiky (do výpočtů zařazeny jen kraje z ČR).

V roce 2011 toto odvětví společně s elektrotechnickým průmyslem jako jediné ve městě zaznamenalo díky nižšímu poklesu pracovníků v Budějovicích v něm zainteresovaných oproti celorepublikovému poklesu zaměstnanosti v něm, nadprůměrné specializace, ta byla oproti minulému období značně navýšena. Samostatně dosahuje strojírenství velice silné specializace 1,47 (nejvyšší hodnota indexu specializace ve městě), hutnictví naopak silně podprůměrné hodnoty 0,52.

Chemický průmysl

1989	2011
$I_{si}^1 = \frac{73/17620}{118999/1852434}$	$I_{si}^1 = \frac{763/13054}{116200/1147754}$
$I_{si}^1 = \mathbf{0,06}$	$I_{si}^1 = \mathbf{0,57}$

Specializace českobudějovické chemického průmyslu byla v roce 1989 naprosto zanedbatelná v porovnání s celkovou specializací na tento obor v ČR.

Do roku 2011 chemický průmysl zaznamenal největší nárůst průmyslové specializace ze všech ostatních odvětví ve městě, nicméně značná nevhodnost Českých Budějovic a z indexu 1989 plynoucí zanedbatelná historická tradice k chemickému průmyslu ve výsledku znamená výrazně podprůměrný výsledek.

Dřevozpracující, papírenský a polygrafický průmysl

1989	2011
$I_{si}^1 = \frac{1526/17620}{178618/1852434}$	$I_{si}^1 = \frac{657/13054}{71848/1147754}$
$I_{si}^1 = \mathbf{0,90}$	$I_{si}^1 = \mathbf{0,81}$

Specializace dřevozpracujícího, papírenského a polygrafického průmyslu byla ve městě v roce 1989 jen lehce podprůměrná v porovnání s ČR.

Nynější hodnoty jsou nepatrně slabší, ovšem s ohledem na asi dvoutřetinový pokles počtu zaměstnanců tohoto odvětví v Budějovicích je tato hodnota stále dosti příznivá. Ale taktéž je způsobena markantním celorepublikovým poklesem počtu zaměstnanců v tomto odvětví.

Textilní, oděvní, kožedělní průmysl

1989	2011
$I_{si}^1 = \frac{219/17620}{223536/1852434}$	$I_{si}^1 = \frac{100/13054}{48778/1147754}$
$I_{si}^1 = \mathbf{0,10}$	$I_{si}^1 = \mathbf{0,18}$

Specializace textilního, oděvního a kožedělného průmyslu byla v Budějovicích na konci 80. let naprosto marginální při porovnání s jeho republikovou specializací.

I přes další pokles zaměstnanosti v českobudějovickém textilním průmyslu se v roce 2011 jeho územní specializace nepatrně zvýšila, ale to jen díky jejímu vysokému celorepublikovému snížení.

Potravinářský průmysl

1989	2011
$I_{si}^1 = \frac{2317/17620}{144974/1852434}$	$I_{si}^1 = \frac{873/13054}{105783/1147754}$
$I_{si}^1 = \mathbf{1,68}$	$I_{si}^1 = \mathbf{0,73}$

Potravinářský průmysl má v Českých Budějovicích silnou tradici, a i proto zde na konci 80. let byl velmi výrazně a v rámci republiky nadprůměrně zastoupen. Je jediným

odvětvím průmyslu, které v roce 1989 dosáhlo ve městě nadprůměrné specializace oproti míře specializace ostatních průmyslových odvětví v rámci republiky.

Potravinářství na ukazateli průmyslové specializace ve městě za posledních více než 20 let značně ztratilo a z vysoce specializované hodnoty 1,68 má v roce 2011 dosti podprůměrnou specializaci 0,73.

Elektrotechnický průmysl

1989		2011
$I_{si}^1 = \frac{1143/17620}{152051/1852434}$		$I_{si}^1 = \frac{1455/13054}{121820/1147754}$
$I_{si}^1 = \mathbf{0,79}$		$I_{si}^1 = \mathbf{1,05}$

Českobudějovická specializace na elektrotechnický průmysl dosahovala stejných hodnot jako na hutní strojírenství, tedy nižší než byl průměr ČR.

Zajímavá paralela se strojírenstvím a hutnictvím vydržela i po čtvrtstoletí, neboť dnes spolu s ním dosahuje českobudějovický elektrotechnický průmysl nadprůměrné specializační hodnoty.

Z porovnání indexů byl vyřazen průmysl sklářský, keramický a stavebních hmot, a to z důvodu, že v roce 1989 ve městě působila jen jedna jediná takováto firma, konkrétně Jihočeská cihelna (průmysl stavebních hmot) a její porovnání s celorepublikovým údajem v sobě kumulujícím kromě průmyslu stavebních hmot i sklářství a keramický průmysl by byl do značné míry irelevantní. A navíc dnes v Budějovicích nenajdeme žádnou takovouto firmu, která by zde provozovala svou výrobu.

Zpracováno na základě: Trojáčková 2011, ČSÚ 2013a, MPSV 2013 a vlastního výzkumu

V.4.2.2 Zhodnocení specializace českobudějovické průmyslové výroby

Z uvedených indexů můžeme konstatovat, že průmyslová specializace Českých Budějovic, a to takřka ve všech odvětvích, byla v roce 1989 v porovnání s celorepublikovou specializací podprůměrná, a v jistých odvětvích dokonce velmi silně, než tomu tehdy bylo v republice obvyklé. Jediným odvětvím, které v porovnání zaznamenalo specializaci vyšší než průměr ČR, a to výrazně, bylo potravinářství. Jeho výrazná pozice (25 z 68 pracovišť ve městě bylo zasvěceno právě potravinářství) je mj.

dána přítomností tradičních a silných podniků, které byly (a dodnes jsou) republikovými lídry ve svém oboru. Za všechny jmenujme Jihočeské pivovary, k.p. a Jihočeské mlékárny, k.p.

V roce 2011 je situace v mnohém odlišná. Nejmarkantnější změnou je silné vyklizení pozice potravinářství, jehož místní specializace je aktuálně v rámci ČR výrazně podprůměrnou. Důvod hledejme v zeštíhlení výrobních kapacit tradičních podniků a v zániku mnoha lokálních poboček dodnes aktivních firem, jakou je mj. Madeta, a.s. V rámci republiky nadprůměrnou specializací se v Budějovicích může pochlubit jen strojírenství, které jsme z důvodů komparace s datovým souborem z roku 1989 byli nuceni spojit s hutnictvím, a elektrotechnický průmysl. Obě tato odvětví ale průměrnou republikovou hodnotu přesahují jen nepatrně a o mnoho méně než ve své době potravinářství. Českobudějovický průmysl je nyní nejvíce specializován na strojírenství, které, bereme-li její samostatně, dosáhlo hodnoty 1,47. Nadprůměrných hodnot dosáhlo i odvětví, těžba, energetika a odpady, a to 1,30. Tuto hodnotu ovšem kvůli nedostupným datům z roku 1989 nemůžeme porovnat s minulostí. Všechna ostatní odvětví zaznamenala podprůměrné hodnoty, ovšem víceméně drží stejná čísla jako v roce 1989. Toto platí s jedinou výjimkou, a tou je chemický průmysl, který zaznamenal díky zahraniční akvizici Viscofanu CZ s.r.o. vysoký nárůst průmyslové specializace.

Stav odvětvové specializace průmyslu můžeme přibližně porovnat s hodnotami pro Plzeň z roku 2008 (viz tabulka 9), kde je tradice průmyslové výroby, na rozdíl od Budějovic, velice silně zakořeněna. Ve zmíněném roce v Plzni (168 808 obyvatel k 31. 12. 2009) v průmyslu pracovalo 31 162 osob (Bašťová 2011).

Tabulka 9: Srovnání indexů odvětvové specializace mezi Českými Budějovicemi (2011) a Plzní (2008)

průmyslové odvětví	I _{si} ¹	
	Č. Budějovice	Plzeň
těžba, energetika, odpady	1,30	0,72
hutnický, kovozapracující	0,52	1,21
chemický	0,57	0,52
strojírenský	1,47	1,62
elektrotechnický	1,05	1,47
sklářský, keramický, stavebních hmot	0,00	0,36
dřevozapracující, papírenský, polygrafický	0,81	1,00
textilní, oděvní, kožedělní	0,18	0,31
potravinářský	0,73	0,88

Pramen: Bašťová 2011 a vlastní výzkum

Jen u dvou z devíti sledovaných odvětví průmyslu dosáhly Budějovice vyšší úrovně specializace než Plzeň, jde o těžbu, energetiku a odpady a překvapivě o chemický průmysl. Výrazně vyšší hodnotu v prvním případě přisuzujeme faktu, že v Budějovicích sídlí velké firmy Čevak a.s. (836 zaměstnanců) a EON (232 zaměstnanců), neboť ostatní místní firmy jako .A.S.A. České Budějovice, s.r.o. a Teplárna České Budějovice, a.s. musejí mít v Plzni své, a vzhledem k vyšší velikosti Plzně, i větší ekvivalenty. Chemický průmysl je v Plzni, po dnes již okrajových odvětvích textilním a oděvním a sklářským, průmyslu keramickém a stavebních hmot, nejméně specializován a díky společnosti Viscofan CZ s.r.o. se Budějovicím podařilo plzeňskou hodnotu specializace nepatrně překonat. V obou městech je ale specializace na toto odvětví velmi malá.

V ostatních sedmi případech plzeňský průmysl ve specializaci poráží českobudějovický, a ať jen nepatrně jako v případech potravinářství, strojírenství, textilním a oděvním, dřevozpracujícím, polygrafickém a papírenském průmyslu. Vyšší rozdílnost (0,36) nalezneme u průmyslového odvětví sklářství a průmysl keramický a stavebních hmot, který z Budějovic již zcela vymizel. V elektrotechnice rozdíl činí ve prospěch Plzně 0,38, a to obzvláště díky továrně japonské společnosti Panasonic Corporation (do 1. října 2008 známé pod názvem Matsushita Electric Industrial Co., Ltd.) s 1 916 pracovníky specializující se na výrobu plazmových televizorů a společnosti BRUSH SEM s 1 202 zaměstnanci (Bašťová 2011). Nejmarkantnější rozdíl 0,75 je v hutnictví, neboť v Budějovicích dvě největší firmy SCB Foundry, a.s. a Motor Jikov Slévárna, a.s. dohromady zaměstnávají 652 lidí (celkem 1 094), největší plzeňská firma, PILSEN STEEL s.r.o. má 1 136 zaměstnanců, celkově v Plzni v tomto odvětví pracovalo 5 258 lidí (Bašťová 2011).

VI. Analýza hospodaření největších podniků

V této kapitole stručně nastíníme základní ekonomická fakta a výsledky hospodaření za účetní období roku 2011 nejvýznamnějších českobudějovických podniků, které byly do přehledu vybrány na základě své velikosti (počtu zaměstnanců). Jedná se tedy o největší zaměstnavatele ve městě.

VI.1 Analýza vybraných podniků

Belis, s.r.o. / Belis EU, s.r.o.

Odvětví průmyslu: strojírenství a hutnictví

Počet zaměstnanců: 500

V mapě lokalizován pod číslem: 1

Je český výrobce smaltovaného nádobí, který vznikl z bývalého exportního závodu státního podniku SFINX. V současné době je největším výrobcem smaltovaného nádobí v České republice. Výroba smaltovaného nádobí se v závodu Vrátó - České Budějovice realizuje již od roku 1893. Ovšem hlavním výrobním programem firmy BELIS, s.r.o. je výroba součástek, a to obzvláště pro automobilový průmysl (Belis 2013). Ačkoliv se počtem zaměstnanců tato firma řadí k těm největším ve městě, nezveřejňuje v obchodním rejstříku žádné své výroční zprávy jako všechny ostatní podniky s podobným významem ve městě. Na ekonomické informace jsou naprosto skoupé i její internetové stránky.

Budějovický Budvar, n.p.

Odvětví průmyslu: potravinářství

Počet zaměstnanců: 614

V mapě lokalizován pod číslem: 2

Rok 2011 byl pro nejznámější budějovický pivovar, jehož historie se píše od roku 1985, velmi úspěšný, protože oproti předchozímu účetnímu období navýšil čistý zisk po zdanění o 9,2 % na 190,3 mil. Kč (před zdaněním 239,7 mil. Kč). K tomuto výsledku mu dopomohl nárůst prodeje o 5,5 % a zefektivnění výroby propuštěním 2 % zaměstnanců. Budvar za posledních 20 let ztrojnásobil svou produkci. Výsledná produkce se v roce 2011 zastavila na hodnotě 1,32 mil. hektolitrů piva, z níž byla přibližně polovina (přes 650 000 hektolitrů) exportována do zahraničí. Budějovický Budvar je českou exportní

pivovarskou dvojkou a celých 22,1 % vyexportovaného českého piva bylo uvařeno právě zde. Budvar vyváží do 60 zemí 5 kontinentů, od roku 2002 opět i do USA a Kanady. Celkové tržby dosáhly takřka dvou miliard korun (1,97 mld. Kč). Hlavním produktem Budvaru je světlý ležák Budweiser Budvar. (BB 2010 a 2011, 2012). Budějovický Budvar je již po mnoho let zmítán neustálými soudními tahanicemi s americkým pivovarem Anheuser-Busch, který je mimochodem 100 % vlastníkem Budějovického měšťanského pivovaru (Samson), o obchodní značku Budweiser na zahraničních trzích (ARES 2013a). Budějovický Budvar dosahuje dlouhodobě kladného hospodářského výsledku (BB 2013a, b).

Čevak a.s.

Odvětví průmyslu: shromažďování, úprava a rozvod vody

Počet zaměstnanců: 836

V mapě lokalizován pod číslem: 3

Je společností zabývající se provozováním vodohospodářského majetku měst a obcí, a to především úpraven pitné vody, vodovodních a kanalizačních sítí a čistíren odpadních vod. Čevak a.s. je jejich dominantním provozovatelem v Jihočeském kraji, své zákazníky má nicméně i Plzeňském kraji a kraji Vysočina. Celkem jeho služby využívá 529 488 lidí. Čevak a.s. patří do rakouského konsorcia Energie AG Oberösterreich. I přes nepatrný pokles ve spotřebě pitné vody jejími odběrateli se společnosti podařilo lehce navýšit zisk za rok 2011 na 119 806 tis. Kč oproti 112 787 tis. Kč za rok 2010. Výnosy společnosti byly jak v běžném, tak i v minulém účetním období takřka vyrovnané, lehce pod hranicí dvou miliard korun. V roce 2011 výnosy dosáhly 1 927 984 tis. Kč, v roce předešlém 1 914 935 tis. Kč. Náklady za tuto dobu byly rovněž naprosto vyrovnané (1 808 178 tis. Kč v roce 2011 a 1 802 148 tis. Kč v roce 2010) (Čevak 2012c).

EGE, spol. s r.o.

Odvětví průmyslu: elektrotechnický

Počet zaměstnanců: 541

V mapě lokalizován pod číslem: 4

Česká elektrotechnická společnost působící na mnoha zahraničních trzích, jejíž historie sahá až do roku 1948, produkuje různá zařízení pro energetiku. Za socialistické éry spadala pod Energovod Praha, poté vystupoval pod jménem Energetik, s.p. Nynější jméno nese od své privatizaci v roce 1992. Jejím hlavním produktem je zhášecí tlumivka.

Dalšími výraznými výrobními řadami jsou transformátory a rezistory. Nejvýznamnějšími zahraničními trhy pro společnost byly Německo, Rusko a Polsko. V roce 2011 společnost investovala 8 162 tis. Kč do vývoje. Celkový zisk v témže roce (155 197 tis. Kč) je totožný s hospodářským výsledkem z předchozího období (154 562 tis. Kč), nicméně je asi o 80 milionů nižší než v roce 2009 (228 044 mil. Kč). Tyto vysoké a stabilně dosahované zisky jsou důkazem o síle a vynikajícím stavu společnosti, ovšem v porovnání s rokem 2008, kdy v republice rozpoutal boom fotovoltaických elektráren, se hospodářský výsledek společnosti EGE, spol. s r.o. zastavil na 579 138 mil. Kč. Důvodem tohoto výrazného poklesu je zastavení veškeré výstavby fotovoltaických elektráren v ČR. EGE, spol. s r.o. se nyní soustředí na výstavbu tohoto typu elektráren v zahraničí (EGE 2013a, b).

Groz-Beckert Czech s.r.o.

Odvětví průmyslu: strojírenství

Počet zaměstnanců: 1 161

V mapě lokalizován pod číslem: 5

Pod tímto jménem se skrývá další tradiční a s Českými Budějovicemi neodmyslitelně spojený podnik, výrobce jehel, Iгла (založena roku 1947). Iglu totiž v roce 1992 odkoupila právě tato německá společnost specializující se na produkci šicí techniky. Groz-Beckert Czech s.r.o. ovšem již po několika účetních období generuje ztrátu, která se v roce 2011 zastavila na cifře 5 385 tis. Kč, vzdor vyšším tržbám o více než 16 % (2 080 075 tis. Kč) než v roce předešlém, který byl ve znamení výrazné ztráty 20 862 tis. Kč. Společnost má nicméně v plánu svou činnost ve městě nadále rozvíjet a modernizovat (Groz-Beckert Czech s.r.o. 2012b).

KOH-I-NOOR HARDTMUTH, a.s.

Odvětví průmyslu: ostatní zpracovatelský

Počet zaměstnanců: 587

V mapě lokalizován pod číslem: 6

Rok 2011 byl pro holding, koncentrující se obzvláště na výrobu kancelářských, školních a výtvarných potřeb, úspěšný, a to právě díky širokému podnikatelskému záběru a značným úsporám, které generuje zapojení mnoha firem do holdingu v mnoha odvětvích (mj. GAMA GROUP a.s.) a rovněž díky stabilní síti zahraničních odběratelů. Výrazný podíl na celkovém výsledku má i snaha o maximální možnou úsporu při nákupu

surovin. Celkový zisk z běžného období byl 106 995 486, 66 Kč, což je téměř 20% nárůst oproti rokům 2010 (89 314 854, 30 Kč) a 2009 (90 970 443, 25 Kč). KOH-I-NOOR HARDTMUTH, a.s. je prosperující podnik nadnárodního významu (působí na trzích v 70 zemích) a je schopen každoročně vykazovat přibližně stamilionový zisk (KOH-I-NOOR HARDTMUTH, a.s. 2012a). Obrat celého holdingu v roce 2011 činil 2,178 mld. korun, což je zvýšení o 5 % oproti roku 2010 (KOH-I-NOOR HARDTMUTH 2012b).

Madeta, a.s.

Odvětví průmyslu: potravinářství

Počet zaměstnanců: 1 605 (všichni mimo České Budějovice)

Ačkoliv společnost Madeta, a.s. již nemá v Českých Budějovicích žádný výrobní závod, a tudíž není ani zařazena do naší práce. Ovšem její sídlo se zde stále nachází, a proto se jí věnujeme alespoň v oblasti ekonomické analýzy. Madeta, a.s. je největším českým zpracovatelem mléka a tradičním výrobcem mléčných produktů, které tvoří 87,98 % jejích výnosů. Společnost čítající šest výrobních závodů první příčky mezi všemi zpracovateli mléka dosáhla tím, že jako jediná byla privatizována dohromady jako celek a ne jako každý výrobní závod zvlášť, to byl totiž případ všech ostatních mlékárenských společností v republice (Vančura 2013). Své výrobky vyváží do 15 zemí. Výrobce v roce 2011 dosáhl zisku 44 799 928 Kč, což je přibližně o 24 milionů méně než v předchozím období z důvodu vysoké proměnlivosti poptávky jak na domácím, tak i na zahraničních trzích a vysokým investicím. Aktuálně prochází restrukturalizací následně vedoucí k dosažení vyšších zisků v nadcházejících obdobích (Madeta, a.s. 2012a, b). Madeta, to ovšem nejsou jen mléčné produkty, další oblastí, v níž je firma aktivní, je gastronomie a stravování pro podniky (Madeta gastro 2013).

Motor Jikov Group, a.s.

Odvětví průmyslu: strojírenství a hutnictví, kovozpracující

Počet zaměstnanců: 700

V mapě lokalizován pod číslem: 7

Motor Jikov Group, a.s. je mateřskou společností spojující tři dceřiné podniky: Motor Jikov Slévárna, a.s., Motor Jikov Fostron, a.s. a Motor Jikov Strojírenská, a.s. Obrat celé skupiny v roce 2011 činil 1,3 mld. korun. Hlavními produkty jsou příslušenství a komponenty osobních a nákladních automobilů, kovové odlitky a plnicí

zařízení a čerpací stanice CNG. Hospodaření celé společnosti skončilo ztrátou ve výši 7 123 290,44 Kč, jež bude vykryta z nerozděleného zisku vytvořeného v předchozích obdobích. Jedná se o podobný hospodářský výsledek jako v roce 2010, kdy byla zaznamenána ztráta o 800 000 Kč nižší. Mateřská společnost Motor Jikov Group, a.s. byla ztrátová, ačkoliv všechny její dceřiné společnosti dohromady vykázaly zisk přibližně 37,5 milionu korun. Třiceti miliony se na tomto výsledku podílela společnost Motor Jikov Strojírenská, a.s., nejziskovější společnost celé skupiny Motor Jikov Group, a.s. (Motor Jikov Group, a.s. 2012; Motor Jikov Strojírenská, a.s. 2012; Motor Jikov Fostron, a.s. 2012 a Motor Jikov Slévárenská, a.s. 2012).

Robert Bosch, spol. s r.o.

Odvětví průmyslu: strojírenství

Počet zaměstnanců: 2 450

V mapě lokalizován pod číslem: 8

Tato dceřiná společnost velkého německého koncernu Robert Bosch GmbH je již po několik let největším zaměstnavatelem v jihočeské metropoli, nýbrž i v celém Jihočeském kraji. Českobudějovický Bosch zde působí již 20 let a je zaměřen na výrobu automobilových součástek. V tomto odvětví se koncern Bosch řadí na přední pozice, a to prakticky již od dob samotného vzniku automobilismu, tedy již více než po sto let (auto.cz 2013). Jeho hlavními produkty z továrny v Českých Budějovicích jsou nádržové moduly (obrat 3,8 mld. Kč), systémy DNOX (2,2 mld. Kč) a plynové pedály, multifunkční pohony a odvzdušňovací ventily (1,7 mld. Kč). Takřka 100 % produkce je určeno na vývoz. Naprostá většina součástek směřuje do zemí EU, malé procento ale i do USA či Japonska. Robert Bosch, spol. s r.o. je nejvýznamnějším zaměstnavatelem celého kraje a jak loni tak v roce 2010 získal cenné ohodnocení Zaměstnavatel roku v rámci Jihočeského kraje. V roce 2009 podnik dokonce obsadil v této anketě páté místo absolutně v rámci celé ČR. Do vývoje bylo v roce 2011 investováno 551 mil. Kč, tedy asi o čtvrtinu více oproti roku 2010 (jedná se o prostředky odvedené společností Robert Bosch GmbH za poskytnuté služby). Výnosy společnosti dosáhly takřka 10 mld. korun, zisk před zdaněním poté 235 191 tis. Kč (Robert Bosch 2012).

Viscofan CZ s.r.o.

Odvětví průmyslu: chemický

Počet zaměstnanců: 704

V mapě lokalizován pod číslem: 9

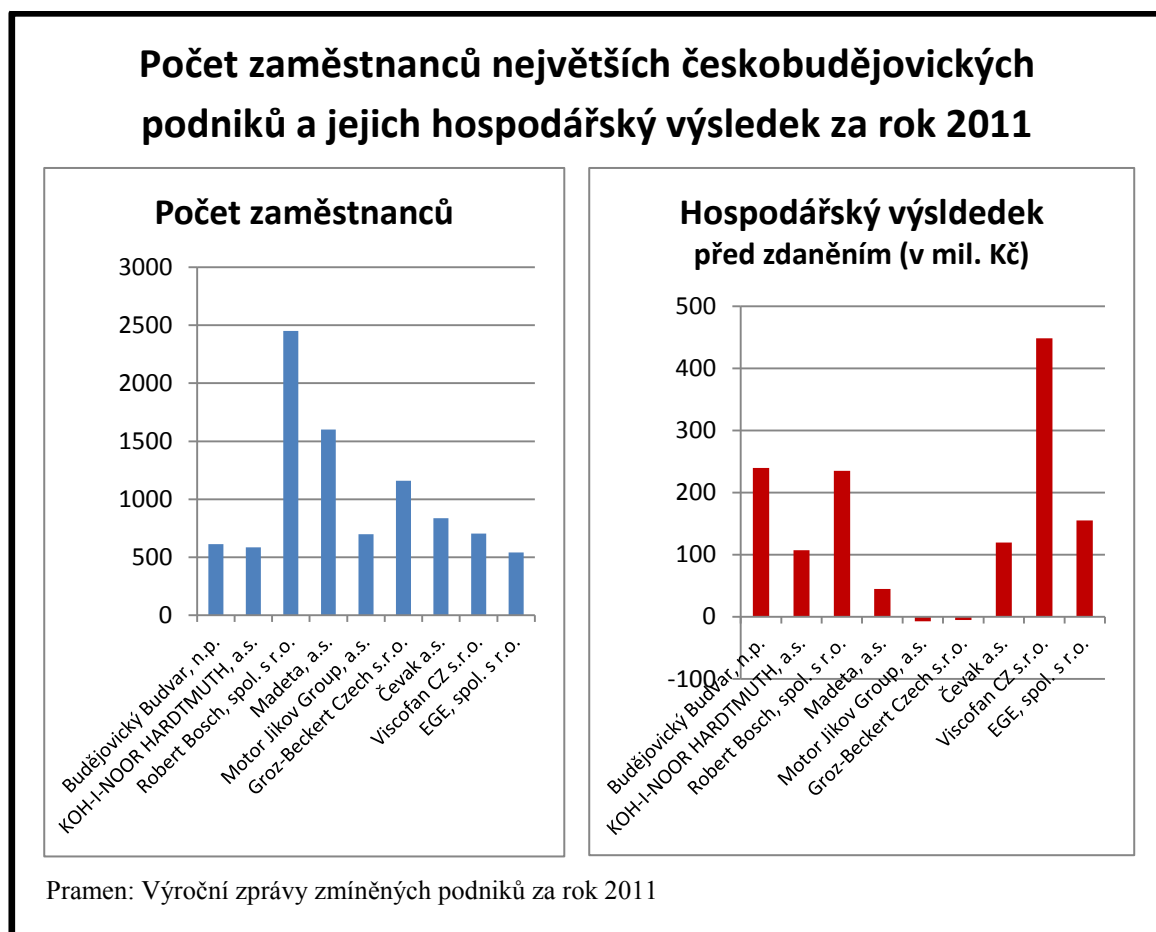
Firma patří do španělského konsorcia Viscofan Group, což je největší výrobce umělých střívek pro masný průmysl na světě. Ve městě působí od roku 1995, kdy zahájila výrobu ve spolupráci s českobudějovickým Gamexem, jeho podíl však roku 2011 Viscofan odkoupil. Viscofan Group působí na více než 110 trzích celého světa (Viscofan 2012). Tržby společnosti byly v běžném účetním období 2011 4 115 657 tis. Kč a byly prakticky stejné jako v roce 2010, kdy dosáhly 4 158 441 tis. Kč. Hospodářský výsledek za rok 2011 činil 448 577 tis. Kč, tedy asi o 55 milionů Kč vyšší než v roce 2010 (Viscofan CZ 2012a,b).

VI.2 Sumární zhodnocení analýzy hospodaření

Celkově můžeme konstatovat, že výše zmíněným nejvýznamnějším podnikům v Českých Budějovicích se, až na výjimky, po hospodářské stránce daří vcelku dobře a jsou stabilně schopny uzavírat účetní období v černých číslech. Řada z nich se srdatě vypořádala s krizovými léty, v nichž zaznamenaly snížení zájmu o své produkty, ale v posledních letech svou produkci navyšují, tento fakt se týká obzvláště Budějovického Budvaru a KOH-I-NOORU. Nejziskovějším podnikem ve městě je Viscofan CZ s.r.o. s takřka půlmiliardovým ziskem. Fakticky ovšem za podnik s nejlepším ekonomickým výsledkem ve městě můžeme označit Robert Bosch, spol. s r.o., který velkou část z výnosů (přes půl miliardy korun) formálně odvádí mateřskému koncernu za nákup technologií (častá metoda, jak ušetřit na dani ze zisku; Hejtman 2011). Ovšem vyhlídky do nejbližší budoucnosti této firmy patrně nemohou být přespříliš nadějně, neboť se bude muset vypořádat se snížením odbytu automobilových součástek způsobeným aktuálně nejnižšími celoevropskými prodeji nových vozů za poslední takřka dvě desetiletí (auto.cz 2012), které se v dohledné době nezvýší - odhadový pokles pro rok 2013 evropského trhu s novými vozy činí dalších 5 až 6 % oproti roku 2012 (Kudela 2013). Ze spektra firem, jejichž hospodářské výsledky nabývají záporných hodnot, zmiňme Groz-Beckert Czech s.r.o., který je dlouhodobě ztížen výraznými problémy a milionovými ztrátami, vzdor těmto těžkostem je vedení odhodláno ve výrobě v Budějovicích pokračovat. Do ztráty se

v roce 2011 dostal i Motor Jikov Group, a.s. Jeho situace ale není natolik alarmující jako v případě firmy Groz-Beckert Czech s.r.o., neboť všechny jeho tři dceřiné společnosti samostatně dosáhly zisku a za výslednou ztrátou tedy patrně stojí jiné aktivity firmy. Přímé porovnání počtů zaměstnanců a hospodářských výsledků před zdaněním u všech analyzovaných hospodářských subjektů pro rok 2011 poskytuje graf 12.

Graf 12:

Závěr

Průmyslová výroba, ač má v řadě odvětví v Českých Budějovicích silnou tradici, nikdy nepatřila, v porovnání s ostatními velkými městy ČR, k výrazně dominantním oborům místní ekonomiky a ani specializace na prakticky všechna jeho odvětví ve městě v porovnání s republikou byla a je podprůměrnou.

Průmyslová transformace a následný hospodářský vývoj v horizontu dvou dekád českobudějovickou průmyslovou výrobu značně změnily v mnoha ohledech. Ve městě je na příkladu sledovaných období jasně patrná postupující terciarizace hospodářství a výrazný pokles zaměstnanosti v průmyslu, který byl zaznamenán již mezi léty 1989 a 1994. Do roku 2011 tato hodnota dosáhla dalšího poklesu v řádu tisíců zaměstnanců. Budoucí vývoj se do značné míry zdá být mlhavým, dozajista můžeme s dalším ekonomickým rozvojem společnosti a rostoucími náklady spojenými s pracovní silou v prostoru střední Evropy očekávat další pokles zaměstnanosti v průmyslových odvětvích. Tento stav, kdy by postupem času mělo dojít k naprostému vytlačení průmyslu z našeho geografického prostoru, možná zvrátí nový trend vystupující na povrch v zemích Západní Evropy, a tím je reindustrializace, která je orientována na velmi pokrokové a high-tech formy průmyslu (Vančura 2012).

Výraznou změnu, způsobenou obzvláště nutností zefektivnění produkce, prodělala i struktura průmyslové výroby sledovaná na počtu zaměstnanců. Strojírenství si udrželo dominantní postavení a nepatrně navýšilo počet zaměstnanců. Dramatický nárůst zaměstnanců zaznamenal chemický průmysl, rostla i odvětví elektrotechnika a těžba, energetika a odpady, ty ale jen minimálně. Ovšem zásadní propad zaměstnanosti okolo 50 % postihl všechny ostatní obory, včetně kdysi výrazně zastoupeného potravinářství. Takto došlo k verifikaci první hypotézy, ačkoliv v jistých průmyslových odvětvích výrazné změny počtu zaměstnanců nenastaly.

Nastolení demokracie, tržního systému a „otevření hranic“ přilákalo mnoho zahraničních investorů, a tak potvrdilo naši druhou hypotézu. Nejvyšších podílů na zahraničním kapitálu dosahovali Němci a Rakušané. Překvapivý je malý výskyt podniků, kde kooperuje zahraniční kapitál s českým. U většiny firem se ukázalo, že pokud v nich zahraniční kapitál figuruje, tak je ovládá ze 100 %. Musíme podotknout, že bez příchodu

zahraničního kapitálu by českobudějovická průmyslová výroba a počet osob, jež zaměstnává, byla o mnoho nižší.

Třetí hypotéza vztahující se ke změně počtu podniků se opět výrazně potvrdila, a to obzvláště na intervalu prvního a druhého sledovaného období, kdy se počet průmyslových ekonomických subjektů ve městě značně navýšil ve všech odvětvích, a to z důvodů rozdělení dříve sloučených podniků a vzniku mnoha nových firem. Tento počet se do roku 2011 ovšem snížil. Jednalo se o firmy, které se nedokázaly vyrovnat s novými tržními podmínkami, popřípadě o subjekty, které Budějovice opustily.

Nejmarkantněji se potvrdila poslední hypotéza o změně velikostní struktury průmyslových podniků. V době centrálně plánované ekonomiky držely dvoutřetinový podíl na počtu všech podniků ty z nejvyšších tří velikostních kategorií podle počtu zaměstnanců (250 – 2 499 zaměstnanců). V roce 2011 ale tyto kategorie reprezentují necelou pětinu všech podniků. Aktuálně dominantní velikostní kategorii, s více než polovičním podílem, představuje zaměstnanecké rozmezí 20 – 49 osob. Tato kategorie v roce 1989 v Budějovicích nebyla zastoupena vůbec. Průmyslové podniky do 249 zaměstnanců v roce 1989 představovaly asi třetinu ze všech podniků, nyní zastupují 80 %.

Z geografického pohledu můžeme vysledovat koncentraci většiny nejdůležitějších průmyslových podniků do tří zón rozléhajících se víceméně po okrajích města.

Z ekonomického hlediska se většině největších českobudějovických podniků daří velice slušně a jsou stabilně schopny dosahovat kladných hodnot v účetních uzávěrkách. Řada z nich se i velmi úspěšně vypořádala s krizovým obdobím posledních let.

Literatura:

- BAŠTOVÁ, M. (2011). Transformace průmyslu města Plzně. Disertační práce. Brno: PřF MU, 134 s.
- DVOŘÁK, J., KUBEŠ, J., (2009). Vývoj průmyslu na území Českých Budějovic od počátku 19. století do 80. let 20. století. In: KUBEŠ, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II.“, vydal: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bistrici, kapitola v druhém dílu této publikace, s. 87 – 104.
- FARNDON, J. (1999). Encyklopedie do kapsy, vydalo Ottovo nakladatelství, Praha 1999
- HAMPL, M. a kolektiv, (1996). Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. Vydalo nakladatelství DemoArt pro Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy
- HEJTMAN, P., (2008). Základy pro porozumění tržní ekonomice – základní kniha (ve formátu .pdf), str. 109 – 110
- KOPAČKA, L., (1996). Strukturální změny ekonomiky se zvláštním zřetelem k průmyslu. In: HAMPL, M. a kolektiv, (1996). Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. Vydalo nakladatelství DemoArt pro Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy
- KOSATÍK. P. a kol., (2005). Největší Čech – 100 nejvýznamnějších osobností Čech, Moravy a Slezska. Vydal Reader`s Digest Výběr, spol. s r. o., Praha 2005
- KRAFT. S., (2009). Doprava v Českých Budějovicích a jejich zázemí. In: Kubeš, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II.“, vydal: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bistrici, kapitola v druhém dílu této publikace, s. 59 – 72.
- KUBEŠ, J., (2009a). Poloha, struktura, infrastruktura a obraz Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace. In: KUBEŠ, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I.“, vydal: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bistrici, kapitola v prvním dílu této publikace, s. 51 – 113.
- KUBEŠ, J., (2009b). Populační vývoj v typech sídelních jednotek Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace mezi lety 1850-2005. In: KUBEŠ, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I.“, vydal: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bistrici, kapitola v prvním dílu této publikace, s. 31 – 50.
- KUBEŠ, J., HAJÍČKOVÁ, J., ŠVEC, P., (2009). Rozmanitost sociální a demografické prostorové struktury Českých Budějovic a jejich zázemí In: KUBEŠ, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I.“, vydal: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bistrici, kapitola v prvním dílu této publikace, s. 114 – 156.
- KULLA, M. (2005). Transformácia priemyslu Bratislavy po roku 1989. Dizertačná práca. Bratislava: PrF UK, 131 s.
- OUŘEDNÍČEK M. A ČEJKOVÁ E., (2009). Rezidenční suburbanizace v zázemí Českých Budějovic. In: Kubeš, J. a kol.: „Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II.“, vydal: Ústav vedy a vyzkumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bistrici, kapitola v prvním dílu této publikace, s. 47 - 58.
- PAVELKOVÁ, D. a kolektiv, (2009). Klastry a jejich vliv na výkonnost firem., v Praze vydala Grada, 272 stran
- PAVLÍNEK, P. (1998) Privatization and the regional restructuring of coal mining in the Czech Republic after the collapse of state socialism In: PICKLES, J., SMITH, A. (eds.) (1998).

Theorising Transition: The Political Economy of Post-Communist Transformations. London: Routledge, 552 s. Dostupný z WWW: http://books.google.cz/books?id=vQAnd2YF7_AC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gb_s_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

- PICKLES, J., SMITH, A. (eds.) (1998). *Theorising Transition: The Political Economy of Post-Communist Transformations.* London: Routledge, 552 s. Dostupný z WWW: http://books.google.cz/books?id=vQAnd2YF7_AC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gb_s_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- POPJAKOVÁ, D., (1999). Štrukturálne a priestorové zmeny priemyslu pod vplyvom socioekonomickej transformácie. In: *Prírodnévedy – Folia Geographica* 3, ročník XXXII., vydal: Acta Fakultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis, 6 stran
- POPJAKOVÁ, D., (2001). Geografické práce, Transformace priemysla v regióně Šariša; ročník IX. Číslo 1, vydal: Katedra geografie a geoekologie FHVP PU Prešov, 244 stran.
- POPJAKOVÁ, D., (2008). Globálná versus postsocialistická transformacia priemyslu (na príklade Slovenska). In: *Acta Geographica Universitatis Comenianae* No. 51 – separátny výtlačok, vydala: Univerzita Komenského Bratislava
- ŠERÝ, O. (2010). Český průmysl po roce 1989 (s důrazem na období globální ekonomické krize). *Diplomová práce.* Brno: PřF MU, 107 s.
- ŠVEJNAR, J. et al. (1997). *Česká republika a ekonomická transformace ve střední a východní Evropě.* Praha: Academia, 359 s.
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J., a kol., (2008). Ekonomická a sociální geografie: Geografie průmyslu, vydalo Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň
- TROJÁČKOVÁ, H., (2011). Geografické aspekty průmyslové výroby v Jihočeském kraji. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice 2011. 155 s.
- VANČURA, M. (2002). Transformace průmyslové výroby v České republice v 90. letech. Disertační práce. Brno: PřF MU, 160 s.
- WEBER, M. (1997) *Autorita, etika, společnost.* Praha: Mladá fronta. Kapitoly: „Okcidentální racionalita a kapitalismus“ (str. 225 – 238) a „Protestantská etika a duch kapitalismu“ (239 – 267).
- ZÍDEK, J. (ed.) 1965. Hydrologické poměry ČSSR. 1. vyd. Praha: HMÚ. 414 s.
- ŽÍDEK, L. (2006). *Transformace české ekonomiky, 1989-2004.* Praha: C. H. Beck, 304 s.

Zdroje:

- Anonym, (2003). Auta všem; Historie – Automobilová síň slávy VII – Henry Ford. AUTO TIP, číslo 8, duben 2003, str. 42 – 43
- Anonym, (2012). Koh-i-noor holding zvýšil loni obrat na víc než dvě miliardy, firemní noviny KOH-I-NOOR HOLDING, číslo 7, červenec 2012. Dostupné z WWW: <http://www.koh-i-noor.cz/media/files/content/july-2012-corporate-newspaper-no-7.pdf>
- AOPK. Natura 2000. 2012. Dostupné z WWW:
http://mapy2.nature.cz/mapinspire/MapWin.aspx?M_AcvCol=SDEUSER.A03_NAT2000_CRPTACIOBL.SITECODE|s&M_AcvVals=CZ0311037&M_Lang=cs&M_MapCursorWidth=0&M_TextAction=attrs_detail_init&M_Site=aopk&BBOX=-771283;-1164964;-756362;-1147214&S_FromNavig=true&M_AcvLay=0|1&M_WizID=5
- ARES. Budějovický měšťanský pivovar. 2013a. Dostupné z WWW: http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ares/darv_or.cgi?ico=46678158&jazyk=cz&xml=1
- ARES. Rejstřík firem ARES - EKONOMICKÉ SUBJEKTY, Ministerstvo financí ČR. 2013b. Dostupné z WWW: http://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz.
- Auto.cz. Hummer HX Concept: má se Jeep Wrangler začít bát? - 9. 1. 2008. Dostupné z WWW: <http://www.auto.cz/hummer-hx-concept-8784>
- Auto.cz. Prodej osobních vozů v Evropě se propadl na 19leté minimum – 16. 12. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.auto.cz/prodej-osobnich-vozu-evrope-propadl-19lete-minimum-71908>
- Auto.cz. První světlo na autě zazářil před 100 lety. 2. 4. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.auto.cz/prvni-svetlomet-na-aute-zazaril-pred-100-lety-73771>
- Autosalon 11/2012. Prima family. 17. 3. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.autosalontv.cz/autosalon-11-/bureko-h2x>
- BB. Budějovický Budvar - Tisková zpráva 2010. 2012a. Dostupné z WWW: <http://www.budejovickybudvar.cz/o-spolecnosti/ekonomicka-fakta/vysledky-roku-2010.pdf>
- BB. Budějovický Budvar - Tisková zpráva 2011. 2012b. Dostupné z WWW: <http://www.budejovickybudvar.cz/media/archiv-tiskovych-zprav/2012/vysledky2011.html>
- BB - Budějovický Budvar, informace o historii podniku. 2012c. Dostupné z WWW: <http://www.budvar.cz/static/history>
- BB – Budějovický Budvar. Profil. 2012d. Dostupné z WWW: <http://www.budejovickybudvar.cz/o-spolecnosti/profil.html>
- BB. Budějovický Budvar. Ekonomická fakta. 2013a. Dostupné z WWW: <http://www.budejovickybudvar.cz/o-spolecnosti/ekonomicka-fakta.html>
- BB – Budějovický Budvar, n.p. – Výroční zpráva 2011. 2013b. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a117002&dokumentId=AV+325%2fSL33%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=g0be8p>
- Belis. Historie. 2013. Dostupné z WWW: http://www.belis.eu/clanek.html?oblast=smaltovane_nadobi&id=30
- Biogeografie. Masarykova univerzita. Dubobukový vegetační stupeň. 2012. Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps10/biogeogr/web/index_com_3VS.html

- Bohemia Works. O společnosti. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.bohemiaworks.cz/o-spolecnosti>
- BOHŮNKOVÁ, J., (2009), výuka – Základy společenských věd - Ekonomie, České reálné gymnázium, s.r.o. podzim 2009
- Budweb. Příroda. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.budweb.cz/cesky/budejovice/priroda.htm>
- Bureko. Přestavby. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.bureko.cz/cs/web/prestavby>
- BusinessInfo.cz – oficiální portál pro podnikání a export. Daň z příjmů. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dan-z-prijmu-3462.html#b6>
- CB Destrukce. Technické zázemí. 2013. Dostupné z WWW: http://www.cb-destrukce.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=56
- Czech.cz, informace o průmyslové revoluci. 2012. Dostupný z WWW: <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Historie/Prumyslova-revoluce>
- CZSO. Města České republiky. 2012a. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/C90039DAA0/\\$File/14091203.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/C90039DAA0/$File/14091203.pdf)
- CZSO. Databáze demografických údajů za obce ČR. 2012b. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm
- CZSO. Demografická ročenka měst (2002 až 2011) – České Budějovice. 2012c. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/7800321824/\\$File/401812065.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/7800321824/$File/401812065.pdf)
- CZSO. Demografická ročenka měst (2002 až 2011) – Hradec Králové. 2013a. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/7800321867/\\$File/401812136.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/7800321867/$File/401812136.pdf)
- CZSO. Demografická ročenka měst (2002 až 2011) – Ústí nad Labem. 2013b. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/780032189F/\\$File/401812525.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/780032189F/$File/401812525.pdf)
- CZSO. Analýza - Změny v odvětvové struktuře v rámci Jihočeského kraje v letech 2000 až 2008. 2013c. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/analyza_zmeny_v_odvetvove_strukture_v_ramci_jihoceskeho_kraje_v letech_2000_az_2008
- CZSO. Časové řady – Jihočeský kraj (soubor aplikace MS Excel). 2013d. dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/mzdy-xc/\\$File/jhc_mzdy.xls](http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/mzdy-xc/$File/jhc_mzdy.xls)
- CZSO. Průměrné mzdy v Jihočeském kraji v 1. čtvrtletí 2012. 2013e. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/prumerne_mzdy_v_jihoceskem_kraji_v_1_ctvrtleti_2012
- CZSO. Nejnovější údaje o kraji. 2013f. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/home>
- CZSO. Nejnovější údaje. 2013g. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/>
- ČB. Město České Budějovice – oficiální stránky města. Vzdělávání a věda. 2013a. dostupné z WWW: <http://www.c-budejovice.cz/cz/skolstvi-zdravotnictvi-socialni-pece/vzdelavani-a-veda/stranky/prehled.aspx>
- ČB. Město České Budějovice – oficiální stránky města. Knihovny. 2013b. dostupné z WWW: <http://www.c-budejovice.cz/cz/skolstvi-zdravotnictvi-socialni-pece/vzdelavani-a-veda/stranky/knihovny.aspx>
- ČB. Město České Budějovice – oficiální stránky města. Informace o průmyslové tradici. 2013c. Dostupné z WWW: <http://www.cb-info.cz/cz/chut-stalete-tradice/stranky/tradice-prumyslu.aspx>

- ČB. Město České Budějovice – oficiální stránky města. Informace o tradičních podnicích. 2013d. Dostupné z WWW: <http://www.cb-info.cz/cz/mesto-zazitku/gastronomicke-zazitky/stranky/ceskobudejovicke-pivo.aspx>
- ČEKIA. ČEKIA: Největšími zahraničními vlastníky v českých firmách jsou Nizozemci, Němci a Rakušané. 16. března 2010. Dostupné z WWW: <http://www.cekia.cz/cz/archiv-tiskovych-zprav/61-tz100316>
- České Budějovice - do kapsy 1 : 10 000 - plán města, vydalo nakladatelství Žaket v srpnu 1997
- ČEVAK. Kdo jsme. 2012a. Dostupné z WWW: http://www.cevak.cz/eag_cz/page/631068548561872442_631096211372508277~634347001789418418_634347001789418418,cz.html
- ČEVAK. Zpravodaj pro partnery. 2012b. Dostupné z WWW: [http://www.cevak.cz/eag_cz/resources/631068548561872442_733601029812931213_-ZBR1DA\\$.pdf](http://www.cevak.cz/eag_cz/resources/631068548561872442_733601029812931213_-ZBR1DA$.pdf)
- ČEVAK - Výroční zpráva 2011/2012. 2012c. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a117976&dokumentId=B+657%2fSL77%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=biw9vy>
- ČHMÚ. Evidenční list hlásného profilu č. 94. 2012. Dostupné z WWW: http://hydro.chmi.cz/hpps/hpps_prfbk_detail.php?seq=307049
- ČP - Česká pojišťovna. Nejbezpečnějším krajským městem jsou Karlovy Vary, nejhůře si naopak vedou České Budějovice. 2013. Dostupné z WWW: http://www.ceskapojistovna.cz/tiskova-zprava?1726258-nejbezpecnejsim_krajskym_mestem_jsou_karlovy_vary,_nejhure_s
- ČSÚ. Provozovny ústředně řízeného průmyslu v roce 1989. ČSÚ, Praha 1990 (počítačová databáze)
- ČSÚ. Statistický průvodce městem České Budějovice. ČSÚ, divize České Budějovice, 30. 4. 1996, s. 23 – 24
- ČSÚ. RES za podniky s alespoň 20 zaměstnanci sídlící v Českých Budějovicích. Krajská správa ČSÚ České Budějovice, květen 2012a (v elektronické podobě)
- ČSÚ. Databáze demografických údajů za obce ČR. 2012b. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm
- ČSÚ. Zaměstnanost v průmyslu 2011. 2013a. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/css.nsf/excel.gif>
- ČSÚ. Tab. 600 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity, pohlaví, věku a podle rodinného stavu. SLDB 2011. Údaj o počtu EAO v ČR v roce 2011. 2013b. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/AA002CC76C/\\$File/OBCR600.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/AA002CC76C/$File/OBCR600.pdf)
- ČT. Česká televize. Teletext ČT1. Nejvíce aut na obyvatele vyrábí Slovensko. 2. 4. 2013., strana 634
- E15. Štíky českého byznysu v Jihočeském kraji. 2012. Dostupné z WWW: <http://stiky.e15.cz/vysledky/2009/jihocesky>
- EGE. Historie společnost. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.egc.cz/index.php?docid=4&lang=CZ>
- EGE, spol. s r.o. – Výroční zpráva 2011. 2013a. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a119300&dokumentId=C+1304%2fSL69%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=hs3774>

- EGE, spol. s r.o. – Výroční zpráva 2009. 2013b. Dostupné z WWW:
<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a119300&dokumentId=C+1304%2fSL61%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=hq0ah1>
- Facebook. Oficiální profil HEAD sport s.r.o. 2012. Dostupné z WWW:
<https://www.facebook.com/HeadSportCB>
- FN. Finanční noviny. Lednová nezaměstnanost stoupla na osm procent. 2013. Dostupné z WWW:
<http://www.financninoviny.cz/zpravy/lednova-nezamestnanost-stoupla-na-osm-procent/899201>
- Geovědomí. Geovědní a geologické mapy. Geologie a geologické mapy okresu České Budějovice. 2012. Dostupné z WWW:
http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g500&y=751438&x=1164423&r=40000
- Google. Google Street View - Karla Šátala 164/5, 370 10 České Budějovice. 2013. Dostupné z WWW:
https://maps.google.cz/maps?hl=cs&q=okru%C5%BEEn%C3%AD+593+%C4%8Desk%C3%A9+bud%C4%9Bjovice&ie=UTF-8&ei=VPleUfzEKJDDsgaV5ICoAg&ved=0CAgQ_AUoAg
- Groz-Beckert Czech s.r.o. Historie společnosti. 2012a. Dostupné z WWW: http://gbcz.groz-beckert.com/website/gbcz/cs/headquarters_history.html
- Groz-Beckert Czech s.r.o. - Výroční zpráva 2011. 2012b. Dostupné z WWW:
<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a326873&dokumentId=C+8088%2fSL42%40KSCB&klic=n0u0vx>
- HEJTMAN, P. (2011), přednáška MIZ – Mikroekonomie, podzim 2011
- HN. HN.IHNED.cz – server Hospodářských novin. Stát hledá způsob, jak "podojit" Budvar. 11. 8. 2010. Dostupné z WWW: <http://hn.ihned.cz/c1-45566310-stat-hleda-zpusob-jak-podojit-budvar>
- HN. HN.IHNED.cz. - server Hospodářských novin. Šéf Budvaru: Američané proti nám využívají Samson jako trojského koně. 12. 1. 2012. Dostupné z WWW: <http://byznys.ihned.cz/c1-54398980-chteji-americane-privatizovat-budvar-ptejte-se-sefa-pivovaru>
- CHDNET. Chráněné dílny. Jivatex, s.r.o. 2013. Dostupné z WWW:
<http://www.chdnet.cz/cz/dilny/jivatex-s.r.o.>
- Impuls pro kariéru. KERN-LIEBERS CR spol. s.r.o. 2012. Dostupné z WWW:
<http://www.impulsprokarieru.cz/zamestnavatele/kern-liebers-cr-spol-s-r-o-8.html>
- Inform.cz. Würth Elektronik iBE CZ s.r.o. 2012. Dostupné z WWW:
<http://www.inform.cz/firmy/d/Wurth-Elektronik-iBE-CZ-s-r-o-TLUMIVKY-ODRUSOVACI-INDUKTIVNI-57196>
- In-počasí. České Budějovice. 2012. Dostupné z WWW: http://www.in-pocasi.cz/meteostanice/stanice.php?stanice=ceske_budejovice
- JČU. Jihočeská univerzita České Budějovice – fakulty. 2013a. Dostupné z WWW:
<http://www.jcu.cz/>
- JČU. Jihočeská univerzita České Budějovice - Akademická knihovna Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 2013b. Dostupné z WWW: <http://www.lib.jcu.cz/cs/home>
- KAŇOK, J. a VOŽENÍLEK, V., (2008a). 8. díl seriálu chyby v mapách – stupnice. Geobusiness, červen-červenec 2008, s. 28-32
- KAŇOK, J. a VOŽENÍLEK, V., (2008b). 11. díl seriálu chyby v mapách – kartodiagrami. Geobusiness, listopad 2008, s. 36-39

- KERN-LIEBERS CR spol. s r.o. Fakta. Dostupné z WWW: <http://www.kern-liebers.cz/index.php?stranka=3&stranka2=1>
- KIP ZČU - Katedra managementu, inovací a projektů, Fakulta ekonomická, Západočeská univerzita v Plzni. Průmyslová revoluce (1750 - 1900). 2012. Dostupný z WWW: <http://www.kip.zcu.cz/kursy/svt/eb/hist/htech/revoluce.html>.
- KLAUS, V. (2013), Česká televize (ČT 1), Václav Klaus: 10 let prezidentem ČR. 6. 3. 2013
- Klimatické oblasti České republiky 2001. Volný.cz. Plazi ČR a jejich rozšíření. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.volny.cz/richardhorcic/clanky/plazi%20CR/plazi%20CR.htm>
- KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s. Výroční zpráva za rok 2011. 2012a. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a527074&dokumentId=B+1288%2fSL44%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=c0fhsr>
- KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s. - Anonym, (2012b). Koh-i-noor holding zvýšil loni obrat na víc než dvě miliardy, firemní noviny KOH-I-NOOR HOLDING, číslo 7, červenec 2012. Dostupné z WWW: <http://www.koh-i-noor.cz/media/files/content/july-2012-corporate-newspaper-no-7.pdf>
- KOH-I-NOOR HARDTMUTH a.s. Press. 2012c. Dostupné z WWW: <http://www.koh-i-noor.cz/press>
- KOH-I-NOOR HARDTMUTH. Současnost. 2012d. Dostupné z WWW: <http://www.koh-i-noor.cz/soucasnost>
- KOTEK, J., (2013), konzultace s Krajskou správou ČSÚ České Budějovice, zima 2013
- KRAFT. S., (2011), Přednáška SOGZ2 – Sociální geografie 2, podzim/zima 2011
- KRAFT. S., (2012), Cvičení MRGV – Metody regionálně geografického výzkumu, jaro 2012
- KRAFT. S., (2013), Přednáška GCR2Z – Sociální geografie ČR, zima 2013
- KUDELA, M., (2013). 2013: vítězové a poražení. Auto motor a sport, číslo 2, únor 2013, str. 6
- Kurzycz. Adresa K. Šátala 164/5, 370 10 České Budějovice - všechny firmy. 2013. Dostupné z WWW: <http://regiony.kurzy.cz/ceske-budejovice/k-satala/164-5/firmy-vypis/>
- Madeta, a.s. - Výroční zpráva za rok 2011. 2012a. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a118016&dokumentId=B+698%2fSL81%40KSCB&klic=7g7can>
- Madeta, a.s. Historie a současnost. 2012b. Dostupné z WWW: <http://www.madeta.cz/cs/onas/historie-a-soucasnost>
- Madeta gastro. Produkty a služby. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.madeta-gastro.cz/Produkty-a-sluzby>
- Mektec. Standort Budweis. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.mektec.de/budweis.php>
- Motor Jikov Fostron, a.s. - Výroční zpráva 2011. 2012. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a417379&dokumentId=B+1087%2fSL67%40KSCB&klic=uokiu4>
- Motor Jikov Group, a.s. - Výroční zpráva 2011. 2012. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a118006&dokumentId=B+687%2fSL75%40KSCB&klic=ta968c>
- Motor Jikov Slévárenská, a.s. - Výroční zpráva 2011. 2012. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl?subjektId=isor%3a294048&dokumentId=B+885%2fSL84%40KSCB&klic=nd1g9v>

- Motor Jikov Strojírenská, a.s. - Výroční zpráva 2011. 2012. Dostupné z WWW:
<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a280033&dokumentId=B+847%2fSL86%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=yy8k30>
- Motor Jikov. Profil strojírenské skupiny. 2012. Dostupné z WWW:
<http://www.motorjikov.com/motor-jikov-group/profil-strojirenske-skupiny/>
- MPSV. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2011. 2013. Dostupné z WWW:
http://www.mpsv.cz/files/clanky/12927/Analyza_zamestnanost_2011.pdf
- Najisto.cz. Katalog firem – průmyslové podniky v Českých Budějovicích. 20. 10. 2012. Dostupné z WWW: <http://najisto.centrum.cz/prumysl-a-vyroba/region/jihocesky/ceske-budejovice/>
- NOVÁČEK A., (2012a), přednáška, SEVZ – Střední Evropa mezi východem a západem, podzim 2012.
- NOVÁČEK, A., (2012b), přednáška, SEVZ – Střední Evropa mezi východem a západem, podzim 2012.
- NOVOTNÝ, P. Pavel, (2013), Peníze nám neuvázly, říkají „české“ firmy na Kypru, MF Dnes, sešit D – Byznys speciál, 25. 3. 2013, s. D3
- NOVÝ, T., (2013), Vezmu jakoukoli práci. Dneska není na výběr. Českobudějovický deník, 10. dubna 2013, číslo 84, str. 3
- OR. Obchodní rejstřík. 2012. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?nazev=hauser&ic=&obec=&ulice=&forma=&oddil=&vlozka=&soud=&polozek=50&typHledani=prefix&jenPlatne=true>
- OR. Obchodní rejstřík a Sběrka listin. 2013. Dostupné z WWW:
[https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$)
- Peníze.cz. Obchodní rejstřík – Sfinx Trade s.r.o. 2013. Dostupné z WWW:
<http://rejstrik.penize.cz/ares/15771580-sfinx-trade-s-r-o-v-likvidaci>
- POHANKOVÁ, V., (2013a). Dálnice, nebo letiště a loď. 5+2 dny Českobudějovicko, číslo 8/2013 - 21. 2. 2013, ročník II., strana 3
- POHANKOVÁ, V., (2013b). Hluboká bude mít největší přístav. 5+2 dny Českobudějovicko, číslo 8/2013 - 21. 2. 2013, ročník II., strana 1
- Povodí Vltavy. Plán oblasti povodí horní Vltavy. Povodí Vltavy, státní podnik, prosinec 2009. 2012. Dostupné z WWW:
http://www5.pvl.cz/portal/hydroprojekt/VH/A/3_GRAFICKA_CAST/VH_A5.jpg
- Průvodce. Místopisný průvodce po České republice. České Budějovice - Současnost obce a občanská vybavenost. 2012. Dostupné z WWW:
http://www.mistopisy.cz/soucasnost_ceske-budejovice_2942.html
- Robert Bosch, spol. s.r.o. - Výroční zpráva za rok 2011. 2012. Dostupné z WWW:
<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a119441&dokumentId=C+1451%2fSL39%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=mwgyxh>
- Robert Bosch. O firmě Bosch v Česku. 2012. Dostupné z WWW:
<http://www.bosch.cz/content/language1/html/2977.htm>
- RYPL., J. (2012), Přednáška GCR1Z - Fyzická geografie ČR, podzim 2012
- SCB Foundry – Výroční zpráva za rok 2011. 2012. Dostupné z WWW:
<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis->

sl.pdf?subjektId=isor%3a300005834&dokumentId=B+1568%2fSL38%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=h3ptcd

- SCFM. Středoevropské centrum pro finance a management. Družstvo. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Druzstvo&IdPojPass=32>
- ŠEBEŠ M., (2011), přednáška – KSV/SOC1Z - Sociologie I, jaro 2011.
- ÚAP. Územně analytické podklady – podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území, Jihočeský kraj. Prosinec 2007a. Dostupné z WWW: http://up.kraj-jihocesky.cz/files/P2d_31122008.pdf
- ÚAP. Územně analytické podklady – podklady pro rozvoj udržitelného rozvoje území - Jihočeský kraj. Údaj o počtu EAO v Č. Budějovicích za rok 2001. Prosinec 2007b. Dostupné z WWW: http://up.kraj-jihocesky.cz/files/E7a_31122008.pdf
- ÚP. Územní plán města České Budějovice, Hlavní výkres. 29. 2. 2012. Dostupné z WWW: ftp://ftp.c-budejovice.cz/Oupa/UP/HLV_121011.pdf
- VANČURA, M., (2012), přednáška, REVZ – Regionální geografie Evropy, podzim 2012
- VANČURA, M., (2013), přednáška, GCR2Z – Sociální geografie ČR, jaro 2013.
- VCB. Výstaviště České Budějovice. Proběhl 39. ročník výstavy Země živitelka. 2013. Dostupné z WWW: <http://vcb.cz/aktuality/22-probeh-39-rocnik-vystavy-zeme-zivitelka>
- VISCOFAN CZ - Výroční zpráva 2011. 2012a. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl.pdf?subjektId=isor%3a400179&dokumentId=C+9492%2fSL30%40KSCB&partnum=0&variant=1&klic=fy4npw>
- VISCOFAN CZ. O nás. 2012b. Dostupné z WWW: <http://www.viscofan.cz/o-nas/>
- VLKOVÁ, J., (2013a), V podnikatelském ráji přituhlo, idylu kazí banky, MF Dnes, sešit D – Byznys speciál, 25. 3. 2013, s. D1
- VLKOVÁ, J., (2013b), Soumrak nad daňovými ráji, MF Dnes, sešit D – Byznys speciál, 15. 4. 2013, s. D1
- Wienerberger. Úvodní stránka. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.wienerberger.cz/>
- Wikipedia. North West England. 2012a. Dostupné z WWW: http://en.wikipedia.org/wiki/North_West_England
- Wikipedia. Koh-i-noor (diamant). 2012b. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Koh-i-noor_Hardtmuth
- Wikipedia. České Budějovice. 2012c. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_Bud%C4%9Bjovice#P.C5.99.C3.ADrodrn.C3.AD_zaj.C3.ADmavosti_ve_m.C4.9Bst.C4.9B_a_okol.C3.AD
- Zákony pro lidi.cz. Předpis č. 77/1997 Sb. Zákon o státním podniku. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-77>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Přehled rozložení jednotlivých katastrálních území v Českých Budějovicích	23
Obrázek 2: Bureko H2X.....	34
Obrázek 3: Průmyslové podniky v městských částech Českých Budějovic za rok 2011.....	48
Obrázek 4: Průmyslová výroba města České Budějovice 2011.....	53

Seznam grafů

Graf 1: Odvětvová struktura průmyslu v Českých Budějovicích sledovaná na počtu zaměstnanců v roce 1989	37
Graf 2: Podíl zaměstnaných v průmyslu v Českých Budějovicích k 31. 12. 1994	38
Graf 3: Odvětvová struktura průmyslu v Českých Budějovicích sledovaná na počtu zaměstnanců k 31. 12. 1994	39
Graf 4: Podíl zahraničního vlastnictví v českobudějovických průmyslových podnicích (2011).....	41
Graf 5: Zastoupení zahraničního kapitálu v českobudějovických průmyslových podnicích v roce 2011	42
Graf 6: Rozložení zahraničního kapitálu v českobudějovických průmyslových podnicích v roce 2011	44
Graf 7: Právní forma českobudějovických průmyslových podniků (2011)	45
Graf 8: Odvětvová struktura průmyslu v Českých Budějovicích sledovaná na počtu zaměstnanců v roce 2011	51
Graf 9: Podíl zastoupení velikostních kategorií průmyslových podniků v Českých Budějovicích (2011).....	56
Graf 10: Počty zaměstnanců v průmyslu v Českých Budějovicích ve sledovaných obdobích	57
Graf 11: Počty průmyslových podniků v Českých Budějovicích.....	60
Graf 12: Počet zaměstnanců největších českobudějovických podniků a jejich hospodářský výsledek za rok 2011.....	72

Seznam tabulek

Tabulka 1: Podniky nesplňující kritéria práce.....	8
Tabulka 2: Počty podniků, pracovišť a zaměstnanců v průmyslových odvětvích v Č. Budějovicích k roku 1989	36
Tabulka 3: Počty pracovišť a zaměstnanců v průmyslových odvětvích v Č. Budějovicích k 31. 12. 1994	39
Tabulka 4: TOP 5 zemí podle jejich podílu na registrovaném kapitálu českých firem (k 16. březnu 2010)	43
Tabulka 5: Charakteristika typů společností	45
Tabulka 6: Počty pracovišť a zaměstnanců v průmyslových odvětvích v Č. Budějovicích v roce 2011	51
Tabulka 7: Změna velikostní struktury podniků průmyslové výroby v Č. Budějovicích mezi léty 1989 a 2011	55
Tabulka 8: Porovnání počtů podniků a zaměstnanců mezi léty 1989, 1994 a 2011	59
Tabulka 10: Srovnání indexů odvětvové specializace mezi Českými Budějovicemi (2011) a Plzní (2008).....	65

Příloha:

Příloha: 1

Seznam průmyslových subjektů v Českých Budějovicích s počtem zaměstnanců alespoň 20 k roku 2011 (část 1/2)

ICO	NÁZEV SUBJEKTU	ULICE	OBEC	PSČ	NÁZEV PRÁVNÍ FORMY	POČET ZAMĚSTNANCŮ	CZ-NACE	NÁZEV CZ-NACE	VLASTNÍCI (NÁRODNOST)
46680811	"L. elektrárnská s.r.o."	Mánesova 56	České Budějovice	37004	Společnost s r.o.	25	35110	Výroba elektriny	CZ
25171941	A.S.A. České Budějovice, s.r.o.	Dolní 1	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	105	38110	Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných	CZ, A
62497308	ALIMPEK spol. s r.o.	U sírkárny 4p.582	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	23	10610	Výroba mlynářských výrobků	CZ, A
45022470	BD spol. s r.o. omezeným výrobně obch. spol.	Papírnská 41	České Budějovice	37052	Společnost s r.o.	23	33120	Opravu strojů	CZ
47217332	BH Tsuchiya s.r.o.	Průmyslová 160/13	České Budějovice	37129	Společnost s r.o.	110	18120	Tisk ostatní, kromě novin	JAP
28070062	Belis EU, s.r.o.	Rudolfová tř. 111	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	500	25990	Výroba ostatních kovodělných výrobků j. n.	CZ
25167707	BELIS, s.r.o.	Rudolfová tř. 111	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	29320	29320	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	CZ
26023024	BENTEX-Plast s.r.o.	Hlinská 579	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	24	22230	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví	CZ, D
62526472	BIOGENA CB spol. s r.o.	U Pily 702	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	34	10830	Zpracování čaje a kávy	CZ
00514152	Budějovický buvar, národní podnik	Karolíny Světlé 4	České Budějovice	37021	Státní podnik	614	11050	Výroba piva	CZ
46678158	BUDĚJOVICKÝ MĚSTANSKÝ PIVOVAR a.s.	U dícká 458/51	České Budějovice	37001	Akciová společnost	114	11050	Výroba piva	USA
15771229	BUPOSPOL, armaturka Koutol, spol. s r. o.	Vrbenská 25/1	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	34	28930	Výroba strojů na výrobu potravin, nápojů a zpracování tabáku	CZ
25160095	CB Destrukce s.r.o.	Ant. Slavčeka 29	České Budějovice	37005	Společnost s r.o.	35	09900	Podpůrné činnosti při ostatní těžbě a dobývání	CZ
26110704	CB PROFIL a.s.	Křížkova 1762	České Budějovice	37001	Akciová společnost	24	25500	Kování, lisování, ražení, válcování a trolačování kovů; prášková metalurgie	CZ
26089921	CEBS s.r.o.	U Smatovny 115/2	České Budějovice	37127	Společnost s r.o.	25990	25990	Výroba ostatních kovodělných výrobků j. n.	CZ
15769097	CENTIS spol. s r. o.	Postelého 30	České Budějovice	37005	Společnost s r.o.	40	25620	Obřábění	CZ
62618440	Centrum technické ortopedie s.r.o.	Riegrova 3	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	22	32500	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb	CZ
60849657	CEVAK a.s.	Severní 8/2264	České Budějovice	37010	Akciová společnost	836	36000	Shromáždění, úprava a rozvod vody	A
00476641	DELTA, výrobní družstvo Invalidů	Piženská 2219/44	České Budějovice	37004	Družstvo	29	16290	Výroba ostatních dřevěných, korkových, proutěných a slamených výrobků, kromě nábytku	CZ
26044331	Dentamechanik s.r.o.	U Pily 581	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	39	32500	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb	CZ, Slovensko a Černá Hora
48244350	Dřvo UM společnost s ručením omezeným	Nám. Svabinského 4	České Budějovice	37008	Společnost s r.o.	33	16230	Výroba ostatních výrobků satebního truhlářství a tesařství	CZ
45022534	Duropack Bubač Obalý s.r.o.	Papírnská 41	České Budějovice	37052	Společnost s r.o.	193	17210	Výroba vnitřního papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů	NL
28085400	E.ON Distribuce, a.s.	F.A.Gerstnera 2151/6	České Budějovice	37049	Akciová společnost	29	35130	Rozvod elektriny	D
26078201	E.ON Energie, a.s.	F.A.Gerstnera 2151/6	České Budějovice	37049	Akciová společnost	156	35140	Obchod s elektrinou	D
15717695	EGE spol. s r.o.	F.A.Gerstnera 2151/6	České Budějovice	37049	Společnost s r.o.	47	35110	Výroba elektriny	D
6386464	EGEM s.r.o.	Novohradská 397/34	České Budějovice	37008	Společnost s r.o.	541	27320	Výroba elektrických vodičů a kabelů j. n.	CZ
63911949	ENERGETIKA SERVIS s.r.o.	Novohradská 736/36	České Budějovice	37008	Společnost s r.o.	300	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení	CY
26021897	ENVISAM - GEM, A.S.	Křížkova 1690	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	39	25110	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů	D, CZ
25192990	FN spol. s r. o.	Dolní 2	České Budějovice	37004	Akciová společnost	30	38	Shromáždění, sběr a odsranování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití	CZ
48201502	FUTURE-TECH spol. s r.o.	Riegrova 1745/59	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	70	14130	Výroba ostatních svrchních oděvů	CZ, D, USA
26099403	GALILEO Production, s.r.o.	Antala Sňáčka 1966	České Budějovice	37007	Společnost s r.o.	26	29200	Výroba karoserií motorových vozidel, výroba přívěsů a návěsů	CZ
457597463	GAMA GROUP a.s.	Česká Vrbně 1916	České Budějovice	37011	Společnost s r.o.	46	18120	Tisk ostatní, kromě novin	CZ
25179811	Groz-Beckert Czech s.r.o.	Mánesova 11/39	České Budějovice	37041	Akciová společnost	403	32500	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb	CZ
46682201	Head Sport s.r.o.	U sírkárny 252	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	1161	28940	Výroba strojů na výrobu textilu, oděvních výrobků a výrobků z usní	D
47217511	HELLUX ELEKTRA s.r.o.	Dobrovodská 2107	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	256	32300	Výroba sportovních potřeb	A
26057646	Hoch a synové 1899, s.r.o.	Okružní 526	České Budějovice	37021	Společnost s r.o.	22	27400	Výroba elektrických osvětlovacích zařízení	D
		Vltavské nář. 688/3	České Budějovice	37005	Společnost s r.o.	20	27400	Výroba elektrických osvětlovacích zařízení	CZ

Seznam průmyslových subjektů v Českých Budějovicích s počtem zaměstnanců alespoň 20 k roku 2011 (část 2/2)

ICO	NÁZEV SUBJEKTU	ULICE	OBEC	PSČ	NÁZEV PŘÁVNÍ FORMY	POČET ZAMĚSTNANCŮ	CZ-NACE	NÁZEV CZ-NACE	VLASTNÍCI (NÁRODNOST)
26048523	INFOCENTR. SERVIS družstvo	Zavadilka 2076	České Budějovice	37005	Družstvo		26110	Výroba elektronických součástek	CZ
48204641	INKIMO spol. s r.o.	Husova 61	České Budějovice	37005	Společnost s r.o.	21	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení	CZ
26020360	INPRESS a.s.	Žerotínova 554/5	České Budějovice	37004	Akciová společnost	20	18120	Tisk ostatní, kromě novin	CZ
26076098	J.F.C. CZ a.s.	Hilnáská 79	České Budějovice	37001	Akciová společnost	44	25110	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů	CZ
12933881	Jaroslav Karmáček	K. Weisze 2619	České Budějovice	37004	Zvůtmistik nezápis. v OR	20	18130	Příprava tisku a digitálních dat	CZ
25161814	Jihočeská masna, s.r.o.	Pražská 530	České Budějovice	37004	Společnost s r.o.	45	10110	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežního	CZ
00028568	JIHOKOV, výrobní družstvo	Senovážné nám. 9	České Budějovice	37001	Družstvo	43	25990	Výroba ostatních kovodělných výrobků j. n.	CZ a UKR
28093097	JIVATEX s.r.o.	Okružní 593	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	30	141	Výroba oděvů, kromě kožeháňových výrobků	CZ
60849827	KERN-LIEBERS CB spol. s r.o.	Okružní 607	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	339	29320	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	D
60875895	KeyTec, České Budějovice s.r.o.	Novohradská 1764	České Budějovice	37021	Společnost s r.o.	202	25620	Obrábění	Britské Panenské ostrovy
45023166	KLS ELEKTRO spol. s r.o.	Novohradská 99	České Budějovice	37008	Společnost s r.o.	23	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení	CZ
26055996	KOHH-MOOR HARDTMUTH a.s.	F.A.Gerstnera 21/3	České Budějovice	37130	Akciová společnost	587	32990	Ostatní zpracovatelský průmysl j. n.	CZ
00477265	KOVOTEX výrobní družstvo invalidů	H. Kvapilová 12	České Budějovice	37010	Družstvo	50	25610	Povrchová úprava a zúšťechování kovů	CZ
28113209	MARCIPIÁNEK s.r.o.	Pražská tř. 492/54	České Budějovice	37004	Společnost s r.o.	10710	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	CZ	
25158732	Mektec CZ s.r.o.	Mánesova 74	České Budějovice	37152	Společnost s r.o.	233	26120	Výroba osazených elektronických desek	D
28136161	Menco s.r.o.	Okružní 2615	České Budějovice	37127	Společnost s r.o.	180	27900	Výroba ostatních elektrických zařízení	GBR
28020645	META skladovací technika s.r.o.	U smaltony 115/2	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	38	31010	Výroba kancelářského nábytku a zařízení obchodní	D
26044595	MOSLED, s.r.o.	Slévárenská 657	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	100	25730	Výroba nástrojů a nářadí	CZ
26024501	MOTOR JIKOV forstom a.s.	Kněžskohovská 2277	České Budějovice	37004	Akciová společnost	88	28990	Výroba ostatních strojů pro speciální účely j. n.	CZ
25169777	MOTOR JIKOV Slévárna a.s.	Kněžskohovská 2277	České Budějovice	37004	Akciová společnost	321	24511	Výroba odlitků z litiny	CZ
46679189	OK PROJEKT s.r.o.	Okružní 665	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	23	38110	Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných	CZ
28106423	OSCHATZ Services & Solutions s.r.o.	U Třílů 298/12	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	36	33200	Instalace průmyslových strojů a zařízení	D
63250381	Postl - INBYTEK, společnost s r.o.	J.Holky 1947	České Budějovice	37007	Společnost s r.o.	61	17210	Výroba vlnitého papíru a lepenky, papírových a lepenkových obalů	CZ
62496883	REKKA s.r.o.	U Sírčárny 532	České Budějovice	37004	Společnost s r.o.	26	31020	Výroba kuchyňského nábytku	CZ
46678735	Robert Bosch, spol. s r.o.	Robertna Boosche 2678	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	55	38210	Odstraňování odpadů, kromě nebezpečných	A
60827718	Shěrné suroviny, a.s.	Pražská tř. 493	České Budějovice	37021	Akciová společnost	2450	29320	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	D
26114861	SCB Foundry a.s.	Okružní 1	České Budějovice	37001	Akciová společnost	45	38320	Úprava odpadů k dalšímu využití, kromě demontáže vraků, strojů a zařízení	CZ, D a A
60827980	STAVOKLIMA v.o.s.	Horní 22	České Budějovice	37001	Akciová společnost	331	2452	Výroba odlitků z oceli	GBR
60826835	Teplárna České Budějovice, a.s.	Novohradská 32	České Budějovice	37215	Všeobecná obch. společnost	52	28250	Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení	CZ
14498928	TETRAGON CB spol. s r.o.	Antal a Spáčka 1951	České Budějovice	37007	Společnost s r.o.	266	35300	Výroba a rozvod tepla a klimatizačního vzduchu, výroba ledu	CZ, GBR
15771946	TSE spol. s r.o.	Mánesova 190/74	České Budějovice	37152	Společnost s r.o.	35	22230	Výroba plastových výrobků pro stavbnictví	CZ
63278871	Typodesign s.r.o.	H. Kvapilová 2440/10	České Budějovice	37152	Společnost s r.o.	151	26120	Výroba osazených elektronických desek	CZ
28021145	VISCOFAN CZ s.r.o.	Průmyslová 2	České Budějovice	37010	Společnost s r.o.	44	18120	Tisk ostatní, kromě novin	CZ
61860981	VL TAVA-LABE-PRESS A.S. - INOVINOVÉ CENTRUM	U vodárny 197/23	České Budějovice	37045	Akciová společnost	704	22210	Výroba plastových desek, fólií, hadic, trubek a profilů	ESP
15769208	Wüth Elektronik BE CZ s.r.o.	Vrbenská 15/1	České Budějovice	37001	Společnost s r.o.	308	37	Tisk novin	A
25154371	ZARUBA M&K a. s.	Vrbenská 27	České Budějovice	37001	Akciová společnost	43	10840	Výroba elektrických motorů, generátorů a transformátorů	D

Tab. 1 Agregovaná odvětví průmyslu na základě klasifikace JKONH, OKEČ a CZ-NACE

	JKONH	OKEČ	NACE
PO	Potravinářský	37 Průmysl potravin a pochatin 38 Výroba mraz. výrobků, nápojů a tabáku	10 Výroba potravinářských výrobků 11 Výroba nápojů 12 Výroba tabákových výrobků
TOK	Textilní, oděvní, kožedělný	33 Textilní průmysl 34 Konfekční průmysl 35 Kožedělný průmysl	13 Výroba textilií 14 Výroba oděvu 15 Výroba usní a souvisejících výrobků
DP	Dřevopracující, papírenský, polygrafický, ostatní	29 Dřevopracující průmysl 31 Průmysl papíru a celulózy 36. Polygrafický průmysl 39 Ostatní průmyslová výroba	16 Výroba dřevěných výrobků kromě nábytku 17 Výroba papíru a výrobků z papíru 18 Tisk a rozmnožování nahaných nosičů 31 Výroba nábytku 32 Ostatní zpracovatelský průmysl
CH	Chemický	25 Chemický a gumárensko-azbestový p.	19 Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů 20 Výroba chemických látek a přípravků 21 Výroba farmaceutických výrobků 22 Výroba pryžových a plastových výrobků 23 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
SK	Sklářský, keramický, stav. hmot	32 Průmysl skla, keramiky, porcelánu 28. Průmysl stavebních hmot	24 Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů 25 Výroba kovodělných výrobků
K	Hutnický, kovopracující	23 Hutnictví železa 24 Hutnictví neželezných kovů 27 Kovodělný průmysl	26 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků 28 Výroba základních kovů a hutních výrobků 29 Výroba kovodělných výrobků (kromě strojů a zařízení)
S	Strojírenský	26 Strojírenský průmysl	28 Výroba strojů a zařízení j.n. 29 Výroba motorových vozidel 30 Výroba ostatních dopravních prostředků 33 Opravy a instalace strojů a zařízení
E	Elektrotechnický	27 Elektrotechnický průmysl	26 Výroba počítačů, elektronických a optických z. 27 Výroba elektrických zařízení
TE	Těžba, energetika, odpady	21 Průmysl paliv 22 Energetický průmysl	B Těžba a dobývání D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla E Zásobování vodou, činnosti související s odpady

Pramen: číselníky JKONH, OKEČ, CZ-NACE, ČSÚ (2010)

Dotazník pro průmyslový podnik

Údaje z dotazníku poslouží jako podklad při zpracování bakalářské práce studenta Jana Bolka „Identifikace klastrů v průmyslu města Českých Budějovic“, pod vedením doc. RNDr. Dagmar Popjakové, PhD., Katedra geografie, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Údaje, především o počtu zaměstnanců firmy na území města, jsou nevyhnutelným podkladem pro zpracování základních ukazatelů o charakteru průmyslu města, nebude s nimi nakládáno jednotlivě. Jestliže struktura vaší firmy zahrnuje více divízi, prosíme Vaše odpovědi zaměřit pouze na podnik/provoz v rámci administrativního území Českých Budějovic. Otázky, které považujete za příliš citlivé, poprosíme vyplnit alespoň co nejvíce.

V případě jakékoliv potřeby kontaktuje: Jan Bolek, doc. RNDr. Dagmar Popjaková, PhD.
kontakt: email – bolekJan@email.cz; dpopjakova@pf.jcu.cz; telefon – 605 085 30; 720 492 245

Základní informace:

1. Název podniku: [] popřípadě rok založení: []
2. Počet zaměstnanců (2011): [], z toho přímo v městě Č. Budějovice (2011): []
3. Odvětvové zařazení firmy do sektoru (zaměření produkce): []
4. Vaše firma je: samostatný podnik - centrální podnik s dalšími filiálkami
5. filiálka podniku - regionální (divizní) jednotka podniku
Pokud platí druhá možnost, kde má filiálky: []
Jestliže platí třetí možnost, název a sídlo mateřské firmy: []

Inovační aktivita:

6. Produkoval Váš podnik za posledních 5 let nějaké inovované zboží nebo služby?
 ano
 ne
7. Pokud ano, měla tato inovace širší pozitivní vliv na trh v daném odvětví?
 ano
 nejsem schopen/a posoudit
 ne
8. Zabývá se podnik v současné době inovací?
 ano, ve výzkumu pracuje [] (počet) zaměstnanců
 ne
9. Je vaše firma zapojená do nějakého klastru, nebo klastrových aktivit?
 ano – název, typ spolupráce, typ klastru []
 ne
 ne, ale měli bychom zájem

Kooperační aktivita:

10. Spolupracuje Vaše firma s:
 místní, státní správou: ano ne ne, ale měli bychom zájem
 univerzitou, výzkumním ústavem: ano ne ne, ale měli bychom zájem
 hospodářskou komorou: ano ne ne, ale měli bychom zájem
 jiné – rozvojová agentura, CzechInvest, atd., pokud to jde, uveďte adresy: []
11. Jaké má Vaše firma konkrétní vazby na jiné firmy v regionální oblasti:
 výrobní (částečné opracování, výroba součástky aj.): ano ne konkrétně: []
 společného prodeje: ano ne konkrétně: []
 společného zásobování: ano ne konkrétně: []
 výměny technických informací: ano ne konkrétně: []
 výměny informací o trhu: ano ne konkrétně: []
 kapitálové podpory: ano ne konkrétně: []

Perspektiva:

12. Očekáváte, že se objem výroby v nejbližších rocích: zvýší sníží nezmění jiné, konkrétně: []

Pramen: Jan Bolek (2012)